HSm. 533,
4to.

4240

HSk. 533, 4to.

Útgefandi.

Ungmennáfjelagið „Von" í Stíslu

V Hefti.

26 Nóvember 1931.

M:ä:n:i

1 tölubl 11 årgangur 26 vövemb. 1931.

Utgefandi U. m. F. „Von"

Ritnefnd. | Jón Gunnlaugsson
Hannes Hannesson
Hilmar Jónsson

Ávarp.

Nú hefur göngu sína fimmta bók „Mána." Þat hefur tekit stuttan tíma tíma, Já nøstum þvi einkenni leya stuttan tíma, at vitskriga þar fjórar bøkur, sem þeyar er lokit vit.

Látum nú sjá, at akkur fari ekki aftur. Vit sem erum at vaxa, eigum at vaxa og verkunum, og verkin eiga at vaxa mot akkur.

Nú mundi ef til vill einhver spyrja. Hvat haga allar þessar skrift: at þýta? Hver hefur gagn af þessu, og er ekki tíma vill til ónýtist, sem í þetta fer?

notkun

Eins og sést hefur verið notkun á nornalegu orði, þeirri sem lýsir orðinu á leiki ástkvenna, löðrun á þroska hennar. Leiki ástkonur sín stöð, þannig að fullri fötu til stofna.

„Mári" er einn fallur í leikjum okkar sem að honum standa. Þessvegna þarf hann að líta. Þegar aldurinn, þannig sem hann gjörir ósk, gleymast leikirnir fljótt. Þá verður „Mári" okkar besti spegill, í honum gleðum við sjálf á líkja hennar. Hann minnir okkur þá á að við höfum verið vegi. Og það er nauðsynlegt að muna. Og þegar líður okkar gegnir gröfin kalda. Gefur konunni kynstöð sjálf rétt eign augum, að þann á dalndrjóm ýtu grænsja Íslands, líður lífsins-vaðið og stofnsins. þannigjörn ósku. Ósku sem hvorki fær fáanni undir nýr óbilgjörn nálgum, hjóla sig á bak aftur. Sjónum unn af við sjálfum vangi. Sjálfsjónum eigi þeim, sem þekkja ekki, skyggja ekki, og vilja ekki viðurkenna við kenna þörf ástkonna til leikja, og við sjálfsjónum þeim, sem við unnið gömul, og hraði leið til grafar. Sjálfsjónum heldur ástkonni til leikja. þá er vorn veit á þann fara eigi

Páll S. L.

Skyldan kallar

„Mári" heilsar ykkur öllum kæru félagar, og óskar ykkur haningjuríkrar ofi, á þessum nýj byrjuðu vetri. Er gaman saman vonar hann, að þið gleymið eigi ekki. Þó skammdegis skuggar hylji víðsýn alla, og vetrar kyljan kaldg klaki hina grjándi náttúru hvítum vaðum, vonar hann, að innra hjá ykkur, brenni ósk glóðin. Hann veit vel, að reynsla sinni vandfarna veður, að hélkaldar víðjar vetrarins, orka eigi, að kyrkja gróðurinn í andans akri ykkar, sem jafnt og þétt á að þroskast, og auðgast að vexti og fjölbreytni. Honum er vel kunnugt um, að þið eigið þar svo margt blóm, stór og smá blóm-vona og minninga. Hann veit einig að þið rækið þar margt tré. Sum að vísu smá, - ný gróðursett, en örmur stór - fyrl hugsana, og hugsjóna. Nú vill hann vekja yrkjandi akur sins. Þessvegna eigið þið að hlúa hann að gegna: hugsjónir nar, vonir, minningarnar, hafi þroskalaga, og verulekann. Hann veitir þá beðið, yrkjandi

afvaki, ár andorsakir ykkar - koru fjelaga, og einig er hann sá maskar er fyrir dyrskorna, aðeins at sjá manns eftir konum "Mána." "Af manna" hvi mikla pýtingu gáta ekki þessi at hafi. Það er heil manna- og fólgin í þessum orðum, fá heil eiligd. "Eng bindingar manna at gera skyldu ykkir konu ávarpaði hann enski þegn sjóliðs foringi Nelson hvorum sinn á undan orustunni við Trafalgar. Hvað þýtingu það hafi, at hinir enska hvorum manndy at gera skyldu sína; manndy hvað þeim bar at gera, sjálfu sig, at líkis lokum. Segir þessa skóp Nelson heimsfrægt, og lifir hinum enska hvorinn upp á hvað kind hvegstinnar

Nú hrópar "Máni" til ykkar koru fjelagar, og segir, "manna at gera skyldu ykkar í nótt."

Vetr sem nú er sekir at í öndverði nátturu afarna, heimtar at vera skörpustu alls, til nauð sýn hegnstu skarpa, á hinum fámenna socialar heimilum. Manntalið er á nótt sem hegn. hegnt íslenskra socialismi undanfarin ár, hefir einig hegnt hegn

ar sínar inni sveitina okkar. Þess vegna er það sið, að takmarkatar hinni á til hjúverkanna, þá nætt sýnlegustu störfum dagsins er lokið.

Störf "H. M. F." "Vor" hafa þá hegnt verið hjúverk. — Hjúverk sjálfboða liðsins, sem hafi hafa þegn framkvæmdum hug sjóna sinna. Tilgáttin er, hafa fjelagar haldið uppi fjelagskapnum. Nú er fjöldinn ári hegnið.

„Skyldan kallar ykkur fjelagar til starfa Nunið" eftir hinum „Máni". Hlýðið til þessa hann, þegar störfi dagsins er lokið

Greinarnar, viðernar, hvöðin og draumarnir, sem hann gefur, eru hjúverk ykkar

Um myrkar, og grafþögla skammdegisnótt, og svöl sjónu sjóð vetrarkvöld, apnast andans heimar. Hugarins reikar um óravídd aldar, og ópekkt draumalönd framtíðarinnar. Úr þeir sem andans gammeisinn sýr á þessum jörðum sennum, flýgllar hann hingað þegnstu hugsjónir. Þessar hugsjónir hafið þið fjelagar gáðir, fáið „Máni" að verja mál komu hinnar

Þín skyldur þið ekki gera slíkt sem „Máni" er sem svo ungur, að hann má

ekki deyja. Hann má ekki hungra, þá minker hann. Þá gefur hann ekki stróf geislum sinum og viða veröld. Hann getur þá ekki orðið „bauðasteinn" ykkar kæru fjelagarum ókomnar aldir. Heldur verður hann vesallt spegil brot samtiðarsinnar.

Vanþroska óburður, alls ekki samboðinn djarfsækinni sveitaræsku, og alls ekki sönn mynd, og fjelaginu okkar eins og þat hefur verið þamm á þennan dog. Eins og árrötillinn, brýst þamm í gegnum helmyrkur næturinnar, þannig á „Máni" og at skyna á fjelagshimninum, og reka burt hvern þann skugga, sem ætlar at taka sjer þar bólfestu. Hann er útvörður fjelagslýsins, sem á at sýna mynd þess, störf og gengi.

Hefjum heilir starfið í vetur, þó skart sje í skjöldinn, og eyðar í vinnahöpinn, töpum eigi kjarknum vid þat. Hugheilar óskir vill „Máni" færa fjelagunum sem eru fjarverandi. Hann veil, og vonar at sjálfur eigi hann eftir at njóta góðs og fjarveru þeirra, þegar þeir koma heim aftur, med þrótt og vilja í verki og arði

Guð blessi litla „U. M. F. „Von" hugsjónir þess og störf.

Páll Sigurðsson vi Lundi

Ef stoð bilar.

Fjelagsskaparinn er nakkurskonar bygging, byggð upp af samstarfi fleiri eða færri manna. Ásinn í byggingunni er hugsjónin, eða markið sem stefnt er að, með samstarfinu. Stoðirnar undir byggingunni eða ásnum, eru nedlimir fjelagsskaparins. Stoðirnar bera byggingunna uppi. Sumir ætla at háar byggingar með töngum stoðum, standi ekki eins vel af sjer sóuftur vid burðarna, sje hættara vid at kollsteypast, en lágum byggingum med stuttum stoðum. En þeir er ekki þannig varið venjubga. Traustleiki byggingarna, fer eftir ~~kaust~~ styrkleika stoðarna. Eða med öðrum orðum: vöxtur og starf fjelagsskaparinns, fer eftir skyldurækni og áhuga nedlimanna

Ef ein stoð bilar, bognar ásinn nema þeir at eins at önnur komi í stoðinn. Misfafnlega hvilir þungt á stoðunum, og er

sá mismunur fólginn í þrem atriðum.

Í fyrsta lagi, er ekki sama hvar stöðvarnar standa undir ásnum, því bílarnir hafa ýmsum sjónskyldum að gegna, þeir utan fjelagsskyldunna sem allir eru bundnir.

Í öðru lagi, mismunar kostir á ásnum á hvern einstakan fjelagsbíl. Er sá fyrsti þeir því, hvort fjelagið ætlar að stækka markið, og hentar því þungann skatt af mótbýlunum. Og í þriðja lagi. Hvað er stöðin sjálf sterk? Hvað vill mótbýlunum leggja mikið í sig þeir fjelagið sitt?

Þess er átur getið, að eg ætli stöð bílar, byggur ásinn, og eg fleiri bíla, byggur hann miðr. Hann gefur þá jafnvel brotnd. Það er lömun á fjelagsskapinum, þegar mótbýlin eiga, halla at stöðva, og segja, sig úr fjelaginu. En að þau hætti að stöðva í fjelagi sínu, kemur alt eitað til af fleiri en einnar orsök. Bæði flutningur af fjelagsöfðinu, dauði og margar orsakir sem skapast beinlínis í fjelagsbýlunum. Þeir voktru var komið mót óskyldum. Sá sem segði sig úr fjelaginu, kom sjálfur mót óskyldum. Eg vant bæði kosta og hryggðar, og varð að orði: „Eg er hissa á því, að þú skulir gefa þenzit það og þeir, að koma mót þeim.“

Mín fyrsta ástæða í því, að eg gæti ekki sjeð um ástæðu til þess, að þessi fjelög slíti samstöðit. Mín dalli þá í lag. Er byggðin og þung? Er skattbyrðin — fórnin sem mótbýlin þurfa að færa fjelaginu sínu, til þess að það geti staðist, og stöðvar? — Eða — er fjelagið búið að tapa gildi sínu — til síns sjálfs — og til-gangi? Er það búið að tapa lífsgildinu, og því ekkert til þess, að einn ætlandi sitt áfram? Er dagsverkið lokið því þrettán ár? Er engu hægt að bæta við stöðvar sem búið er að vinna? Eru stöðvarnar að bíða og byggingin að hrynja?

Eg geng þess ekki dulinn, að margt er öðruvísi í fjelagsbýlinu fyrir en það átti að vera, og hefði en það getað verið? Slíkt vill vilja koma fyrir jafnt mönnum sem málefnum, ákafnaleysisins. Ekkert mögnar annað að veikja þann dauða svefn, en einbýlisandi og fórnfús vilji fjelagsmanna. Ef eg mætti

óska mjer einhvers, vildi jeg gjarnan óska þess
og leiðum hug, að jeg þyrfti ekki, á meðan það
var lið mitt, að leita upp á sögnir fjelagsmanna
að leita upp glóru í sögnum. Og aldrei sést þeim
fjelagsmönnum, sem eru á fjelagsfundum "þar að eg
þar margar skóbúr bila. gjörðasjúkdóm."

Nýr þáttur fjelagsbyggingin okkar er
svo fjölbreyttur þessi svæðinu, að hvergi hún
til greina, vert svæðin sem dýrum búi - búi
sem á engum stað verður gróð, nema þar sem
að öðrum fjelagsbyggingu verði reist á svæðinu
U. M. f. "Íslands." Ekkert þáttur nú upp vill
fjelagsgöðri, að jeg var helder svo þessi á
framtíð fjelagsins okkar, þar sem jeg er að gera
rót fyrir dauða þess. En jeg vildi óska þess
sama, að allir hefðu sömu skoðun á nauðsyn
fjelagsins okkar, og, það þess og sjálfri til lífs
viðs, eins og jeg. En það er ekki nóg, það gjörðu
að við erum komna gildi einhvers skuldar. það það ríður
að búið hönnuð þannig, að gildi hans komið
inn í. Mennið það fjelagar: að það hvílir á okkur
að þessu unga hérðum, að halda uppi ánægju í fje-
lags byggingunni okkar

Aldrei hefur verið meiri nauð

syn en nú að halda fast saman, og leysa verkið hið
fyrsta þess hvað við getum, fá hvíld þegið á
hverjum einstökum. Merkið það: að ef einn stað
bilar, verður öðrum að koma í staðinn, eða að þegar
komið er á þar staðinn sem ekki stendur. Annars
brotnar ásinn, og byggingin gengur úr skorðum
Er þá ofið ráðið að hætta við allt.

Páll Sig úr Lundi

Skólalífið í Haukadal - frh.

Jeg skýrði síðast
við lesta þennan þá við hefðum stofnað
"málfundafjelag" Haukdæla, og gefið blaðinu
nafn. Síðan hefir blaðið komið, og jeg
hjelt því við, að jeg sje búinn að gleyma
öllu því sem hefði mátt minnast á skóla-
lífinu í Haukadal. Vildi þá gjarnan hætta
"Skóla", að geyma nokkur minningar, á við það
við það sem komið er, og jeg hefði að
muna eftirvað. Eftir að stofnað hefði, var
hver dagurinn öðrum líkur. Námið gekk sinn
vanagang. Við höfðum ánægju af að gera, var

oft svall, at skyla somilya gestum sinc-
stilum, og vilautsiem, i nons greinsums, nda
köyta gleski mesi stund á iprottinor, en
bitlya nönes. Sonbiski milli piltanna
milli heita ágot, þó oftar yrki á stundum
var slikt alloftast í gamni. Ekki vorn
skemtanir Hauksdalspiltanna margbreytilegar
Um dans var ekki at ræda, þar sem ekki
voru á ælu skóla fleiri, nema at eins 8 stúlk
og tvær þeira kunnu ekki at dansa. Hjóð
færleikendur höfðum við tvo. Báða Norðlend
inga. Páll Pálsson sem spilaði á harmó-
niku, og Stefán Þórðarson sem spilaði á
orgel. Einn og annar af okkur málsmönn
um héldum á hverju Laugardagskveldi, var
haldið, þá ekki oftlengi, voru fundirnir oft
hinir skemtilegustu. Á sunnudaga var svo
blotið lesið upp. Tók það víst hálfa klukku
tíma. Var það þó helsta skemtilestrinum
á sunnudaga. Einstöku sinnum komum við
þó í leiki, eða dönsuðum, þó ekki svo mikið
væri áll hjóðfæri, bar ekki á öðru, en drengj
unum var ant inbyrðis, voru þá sterkir, kerrandi, en
aldrei lotisveikir, tóku var Sigurður Pálsson
kennari okkar, einn hinn ágætasti, dans-
mennd, hafði hann aldrei lært að dansa
en ágæt dugnað Hauksdalspilta, þótti hann
vel dansfær annars, á skemtunum
sem við sóttum að Vatnsleysu.

Aldrei höfðum við krampakikið að
í leiki, og því síður í dansinum, er þó
ekki í nokkrum vafa um það, at þeg
þeir ekki vanir til, þá þeir fóru
hafi sóttangað til þess, at vera með,
sjálfa þeira vegna, held ég, að þar hafi
gætt og þeir, at vera dálítið heimsvanari, en
þar voru. Ef piltar vildu stoppa við kven-
fólkið, var það komum slátrinum aldrei, þeir sinn
í sveitinni þeira komum við, við aldrei.

Var oft þétt í brúnum pollana, og
dálagjörð, því að við konum var illa við í orðum
og gjöt ekki hlut sinn fyrir skákum, hvað
hún vasklega og fyr, skrifði þeira og hóð
sem alloftast var vopnið, í sókn þeira í
aldhúsinu, en á eftir var sem oft drukkum
kaffi sopi, sem valler um sjálfsagða sið.

Komum á skóla árum, var alsiða
við, at bóka sopi skólans, til ágóða fyrir

soþið, var ákveðið, at kalda skömkum, auk þess, vanr sonskot hafin, nótal pilta og heimili manna, auk þess sem ørgjöld þiltu í sa málfunda fjelagsins, var lagt þar til. Nam upphæð árstjallanna, og samskotanna, allt hvað á annað hundrað krónur. En svo illa tókst til með skemtunina, at hvívetna sem allt at hafa kann, var neðar við vonir, svo fátt fólk kom, svo fátt, at ekki þótti tiltækilegt að hafa þat um skemtiskrá, heldr þó þessi gestir at nýóta þeirra skemtilista, sem til stóðu, sem var Leikfimin, og sjón leikarinn „Bónorðsför Guðmundar á Bjargi.“ Lukkuðu Pilti og Stúlku.

Fyrri partr þessa fór, vanr svo nokkr. or bakar, pyntar kenn hinn fyrsti vetri, at bóksaðpi Hauksdalsskóla, samkvæða var samin, reyk- ið fyrir þessi. Ekki fóruð við oft í kirkju. Messat var hvern í Hauksdalskirkju. Prestrinn fór hvern á Þorpaðörum, hjón Hauksdalsprests Kalli. Hann kann sjálfr á hin sinn, fóruð við þá gleði stóra við kirkju, sem var hið aðalskemtiverkið og kirkju- gestanna. Hvorum við at halda upp á sönginn

at ælla leiki. Tókst við svo að hafa æfingar og kirkju- gestanna, en þó, at við hefðum þar hálft fyrir at klæða okkr á fyrir hverja æfingu, og þat hefði mörgum kosti kost. Hauksdals kirkjan er úti nýja þorpinu, fyrir ofan og kemr at hvoni. Vöktist nýja ú kirkjuna okkr vera alt um, at hafa æfingarnar hér, og nýja and um kona, fyri þyrkti nýrra klæða vegna, góly og bekkja. Og nýjar dog nærsta kennarinn okkar, Eyð Þórðarsonar. Okkr lagði þá kirkjan, en þá at fara at hefja æfingar í Hauksdal um þáði, en fjölgar manna alveg af þeim at hefja kirkjuna. Hvorum sinnum var kirkjan kirkjuð í Hauksdal.

Er þá upptalinn kostnaðrinn í Hauksdals málunum, og at öðrum kosti er kirkjan kirkjuð hvern sinn í hálfum kjörum.

Þó svo illa tókst til með skemtunina hjá Hauksdal, þegnar at samt sem áðr tóku þátt í því með at hafna Biskups tungna- „dönsunum.“ Samkomuhús U. m. f. Biskups. er at Vatnshlíð. Þótt við þangat tvisvar, gleðr skólapiltar og kenn. ararnir þátt. Eg man mér hvað kirkjan

var ynebis leyt i hyra skifsit sem vit fórum
pongat niðr eftir. Fór matti heita eut, grátt
vit, og glata kunskapinum, og koma ypir allt. Vit
vorum i ágætu skapi, vit hefði fegna vetrarsins,
og var ýmsyndis fyr nyja ár. sumir opkar hafi
klakkat lit þess, at fá at fara heim til sín
Fegar vit komum i nánustu vit sam-
komuhúsit, fylktum vit liði, og sungum
i Guðs vit" inn." Sungum vit þarnæst i seinni
endi fylkingar alt leit inn i hús. Fegar vit
komum var allt á ýti, en fat vant sæmilegt
var leit, og kyrt, líkt og í dauðra manna röð.
Fegar i dansalinn var komit, lagaði hver
um sjálfum sig, svo sagði eg i mér um þá.
Einn ein kom i lagum sið hafa Biskups hm.
i skemtunum sínum. Fat sagði aldrei neit
ingar, feldar kunnu hér ovat sinn matfóka
heimund: Kaffi sykur og brauð. Allir fá
heitt vatn, eftir þörfum. Af þeim leiðir at
allar eru at drekka alla náttina, og þat
um i dansalnum, samt ekkur sem ekki
hefðum þessu vanist, fella allir kæmi í hug
ekki drekka vatt um nokkurn þriðjung, auk
þess sem þat, tók upp svo mikit af, hvorum

ins. Vit vorum endrvitað líkt og aðrir, sumkvæm-
gestir, at hvíla oss upp i og brauð. En mat lagði
vi-mara en líkt hefði verit, og þó lyfta-
gólfum stráðum. Skólastjórinn fór líka mit
ríðringa hest umbi. allt brauðit, og var þó ekki
fullt lit búka. Fegar hann kom, gaus alir i
kringis, og sóa i, vinnit, líkum vit þá upp
upp náttúru endrvitat i draumi þó. Seimi
skemtun sú sem vit fórum á, var haldin um
an jónsa, þarfi jeg eigi at fjölyrða neitt um
hana, fólkit var lit sama, minsta kosti at
mesta leiti, og skemtunin lik. Leikit var i
báðum skemtunum. I fyrra sinni hefir hann
sjálfur, sinnar þarfa kalmúna, þátt i nyju fór
leikr ágætlega, og ypir allt var skemtunin
góðar, fegar allt var tekit lit greina.

Framhald.

Hvat til baka.

Hvat er oft svo
fegnandi at kunna til baka, hafa hugann sætta
affur á bak lit ósku árunna, til barnsáranna, til
leikanna, þá er hugsin svo fjett, og ábyrgt i svo lit
at hvr sorgarstund svífur á brut, sem fanst

líkt og dóppa fyrir sólu. Og þá gyrilétt mó segja, at ósku-árin hjá mörgum, sólarlagsleiki bárnsins gelsi svo líkist, at þau hverfa í sólarhæjd.

Það var af mjer ekki ætlanin, at gera hjer lýsa grein fyrir öllum þeim leikjum, sem börn í ýmsum dldri, og á ýmsum tímum, hafa yfirkd. Jeg ætla at vinna at dvöl mjð mín á grein-askólakarna, sem var mjer heldi aðrar leikar, ekkar bródarna, fyrir 12-18 árum. Því jeg það af vermum æskudrum. Í fyrsta lagi man jeg hvað mína gleggst, og í öðru lagi, er gott og gaman at gera samanburð á yfirkeim hárna, og æskulífnum þá og nú. Þessi leikur sem mínnig má helst þýðast, era „skíðagerði".

Menn gengum við skíði, og skóla, nokkurn við hvern tröppu þegar hægt, var. Allt þangað að þó ára aldri, höfðum við ekkert íþróttakl verk af mínna. Skíðunum var þá eyll, í lítilsvirðingarskíða gerði. Þá þau við komum, á fætur á morgnana, og þar hlí í myrkri á kvöldin. Gekum við ekkar á skíðunum. Í klaufaði þar sem við öllum heima, era brekkur eyðlar, skellar víða og kaupstaðir fæstir ekki nema, at skíga í skíðin á klettabrekkunum, þau hefðu var

tölu við þannig. Ekki gátum við okkur nógu brekkurnar heima við höfðum heldur þann við þann um eldur dal. Eins og nærri má geta, stóðum við ekki allan þann tíma, sem hlíð oftar þaga verið, at koppinn lá í koju í myrkrinu og skíðin í öðru lagi, þegar niður kom. Því líka leið eins við, að fullyrða at þarvera ekki allar svo ósjenni þegar brekkurnar, sem við klæddu skíðunum á. Því at ekki varum við vis þeknir at standa, eins og við vorum dýrgir og óforsjálir.

Jeg segi þetta ekki í þeim tilgangi, at líta fólk halda, að við höfum verið einhverjir voða garpar, og at engin hafi getað skíðagerði, aðrir en við bræðurnir, þótt mörg þessa sögu endurtök sig á flestum bæjum í þá daga, og jeg þekkja mjð at margir, mjð eldri hafi sömu sögu at segja, og þeir rendu hugarum afturábak til æskuleikanna.

Eins og gefur at skilja varum við oft illa til reika, blautir og snjóum, þá tækifæri til gafst. Var slík vetrum, ekki til verka gefið fyrir „kvennfólkið", en jeg hefði aldrei at jeg man, at þeir þótt voru kvartað, eða við hefðu ámunnar, fyrir söðaskapinn.

Synir það best, hve algengur og sjálfsagður leikur þetta þátti medal oskunnar.

Ein er sú brekka sem var uppá-hald okkar, en það var hin svo kallaða kvamm-brekka rjett vestan við bæjinn. Hún var þrauta mikk, en gat verið allhættu leg fyrir skiðin, hún var snarbrött, en oft mátkast, eða minsta kosti fanjett nid þegar niður í kvamminn kom, gáta skiðin þeg lega bratnað þegar niður kom, Ein rann eftir kvamminum, mistum við oft skiðin í hana, en náðum þeim oftast. Fleiri natuðu skiða brekkurnar í Háakoti, en við. Man jeg sjerstaklega eftir Hringsbrodrum. B. Petri og Guðm. Komu þeir oft kvöld eftir kvöld til þess að renna sjer, í kvamminum, ~~var~~ munu þá fleiri oft hafa slegist í hópinn, Baði Eiriker Jónsson frá Nefstaðakoti og fl. Aðvitað vorum við þá með. Þegar jeg hefi verið að tugsa um þessá kvöld leiki, ligger við að nyr ógna dyrfskan og lifspáinitil þess að leika sjer, hjá fullorðnum mönnum. Þvi aðekki var ofinlega svo lyst, þá farið var á skiði.

En það dró ekkert úr skemtuninni, Við vorum allir, börnin og fullorðnir, kátir vel.

Myrkrið og snjórinn hafði svo einkennalega

Ritstjóri Páll Sigurðsson úr Lundi

Gáðahrif. í skapið. Fh

M:á:n:i

2. tölubl. 11. árgangur 13 Desemb. 1931

Útgefandi U. m. f. „Von"

Ritnefnd / Jón Gunnlaugsson
Hannes Hannesson
Hilmar Jónsson

Horft til baka (Framhald.)

Skiftust þá á, hlátur og eggjunarað. Ef kvammbrekkan gamla og góða, gati talað, myndi hún margt geta sagt, af petrarleikjunum gömlu, sem nú viðast vera að falla í dá, og gleymast medal uppvaxandi kynstóðar.

Hvar sem strákar hittust, var sjálfsagt að fara skiða brekku, ef þess var nokkur

kostor, fara vor so sygt brekka, sem sjálf-
sagt var at vænta. Vor þá eins fólk fara
af húsunum, eins og niður af hólnum og húsum,

Eg man þat svo vel, at eg fór
út í Skiftahús, til þess at vera akkar
skífum, nær hefði eg sjálfsagt orðit hógt
at, þá somilega brekku, sem þetta var ekki
tabit eftir, en þótti sjálfsagt, og engins ágrein
ingur varð um, at vinna stakk úppá.

Það undrist hórla vikemikit, at í þessu
sandi, skyldu skólaopinbor hafa dugnað til
ongrar á slíkri ævum, en það er trúa mín,
at þetta eg at vinna burgbil, brátt mundi alt-
inn vakna á ný, þá mót nýjum tröflum,
uppvaxandi ásku. Eyrir á árum, voru Íþrótta-
ólánir beztu skólamenn landsins, og jeg efast
ekki um, at svo hafi verið, en nú hafa þeir
upphaf eyr þeim heiðri, vinsta kosti um
stund, en hvort þeim ekki takist at, honum upp
skal ungu um spáð. Nágrannar okkar leit-
inga sér at verða sjálfir skólamenn, en ekki
þó svo, at ekki eg hafi at hjálpa í hálu þeim,
at eg sömu skyldu sé gyrir hendi. Eg
hafi ekki, nema þeir at vita, at alveg

eg til stóðar. Eg Íþróttanýja gotu þurfi eg
góð skóli, og best at leita þeim sjálf, er ekki ólíkt
best, at þeim gotu takist at rækja og viðhalda
gomlu merki sem þeir áður báru, en hafa nú-
tíðil, og hafað. Annars virðist þat vera þarfa
at vaðbinar, þegi allar at vera undir í sam-
keppninni við kaupstaðina, á hvaða sviði sem
hafað er. Ekkert kemur um fálkafjaðrinni í
höfðinum, og vegna arma og sviðs, eg engum
líkni til leiðis og íþrótta. En þetta er ekki
nema hálfur samleikur. Hitt man þarfa
annað, at betta þróttarnýja skólanna hafi vit á
vanum, á skólans og út í heiminn, hvað þá
eftir í kaupstöðunum, sem þótt þar var ekkert
borgat skapandi þeim. Heima eiga þeir eftir
það sem ekki hefur eig at gyr hendinni,
hefur eg ekki til flugs, heldur hráðar vinnu
og hjá gyrir sjálfa eg. En ekkert af þessu
er þó nógilegt eftir gyrir augum fólksins, at
fremst kaupstöðunum, hvort heldur maður að
kalla það. Það er áhugamál sem vanhafi
hvarvetna um Skaftárþing, og það vantar skyldug
eldri kynslóðinni, til þess at hlúa þá gegn.

Á meðan leikirnir eru háðum

þjóðnytar, hvorum fólkinu í óleyfi þarfa sem
ykir þarfa eiga að segja, er ekki von að lang
verði komist. Sem betur fer mun ekki alg-
að börnum sje bannað að leika sjer, en til mun
það þó. Ekkjum ekkjdi þó taka að mun þarfa
að börnið sjeu alltaf að leika sjer, en leikirnir
eru þeim nauðsynlegir, og það á að hvetja þau
til þess að æfta þá leiki sem eru holl-
ustir heilsu þeirra, og skapa hjá þeim fjör-
ugleik til framtíðar.

Það mætti einkennilegt heita, ef
skáta konungr Íslands yrði Reykjavíkingr eða
Gullfirðingr, sem aldrei sinn getur átt sjer stað, við
og hann verði Siglfirðingr. Við skulum heldr
vona að hann verði úr sveit. Sjórtán krónu
seðlarnir voru gleiðu konungar Íslands í 5 ár, er
aldrei upp, í efsta hornum Biskupstungna, upp-
við öræfi, og Sigurðr Thorarensen málaði
gleiðu konungr, sem virðist alla koppi og
skopi hamist, er líka úr sveit. Báðir þessir
menn koma á hólminn í Reykjavík, ópekkir
að öllu, þekktir, en þeir voru ákaflega ólíkir
og þrátt að þeir voru ákaflega ólíkir, og elduðu
sjer að komast að hvor annars í upphafi sinni

þessi dómi sína, að í skólanum er um lítið
óþarfir skóflur. Það þarf alveg að hætta
eskunni hið fyrsta að skafa. Leikir eru skaðl. Skaf
sem unglingunum á að vaxa vel.

Það er illa farið, að Íþróttirnar skuli þurfa
að vera ánauðugar (skrifbætur) allra annara.
á flestum sviðum, þá held það hljóti að
vera þeirri vantrausti sem vér berum á skóla vorr
á sjálfum sjer, sem sem smitar alla lífið
í skólanum, í öllu starfi og hugsun.

Skaði álíta sjálfir allir, að það sje sjálf-
sagt, að Ungmennafjelögin í skólanum ásjá
að hafa forystu á hendi í þessu máli, hvis
og fleiri málum, líkum, sem snerta hvis upp-
vaxtandi kynslóð. Það ætlar þó ekki nálægt
að fella mál sín nýtt innan hið gamla Ung-
fjelagsmanna. En hvað gefa þau, þau gefa hvað
eskuna hið skafa, það er líka það sama.
Þau eru svo smá og fátæk, að þau gefa ekki kluyf
í neitt undir nýt ákuyrðanna eskunnar
að skipta þá mikið fjárhagslega. Allar þessar
skranda á fjárskorti. En ákuyrðanna hamar og þá
skekkir mótor, klippir klippir þvílíkum hamar-
inn, hið þess að ný mótorinn skipti það hugsað

Það er í landi

Skólalífið í Laukadal. (frh.)

Í síðasta tölublaði minntist jeg lítið lega á skemtanir okkar Laukdælapilta, leð jeg það nógsu sem þar er sagt fá ryskingar vanalegt brauð meðal okkar, og það oft svo stórkostlegar að lítið gekk á reiðskjálfi, og vinslitum og handalögum hrósuppi og þrábeðnum, leð jeg það eigi mót skemtunum. Spil eptirsóttum við líka eins og höfuð, og vinnutapi, var það helst ýkjalaus þegar piltar voru illa vodd fossum, og gátu ekki verið á fótunum. Hér er jeg líka viss þessar fáu meiningar minar, vilji jeg minnast nokkrum orðum á leikvöllur okkar, sem er Gullfossi, og fótbolti í braut. Heilsufar var ekki seinna best í skólanum. Veikli vottur þó aldrei alvarleg, líkils háttar tognun, í fóta- og handleggj, og smá skrámsprettur, voru helstu meinbugir og tíðast voru hjúkrunarlaus. Einkum gildu drepsóttir gróðurinn illa, alli því óhallusta lauga-vatnsins. Þó allopstöl í okkar, og gjöri þau ógagnsæ. Eptir nýjárið komst heilsufarið í skólanum, undir fleskri skólapiltar að falla

pyrir gáldrum hennar. Urðum við heldur en ekki feiðir á vanyann, opir ótök hennar.

Var hún að gróa á meðal okkar þar til við fórum, og kyndi ómi og trú á ómu. Sú þó upptalin helstu sjúkdómarnir sem á okkur skrikkuðu. Sem þó að veikindi voru ekki stórkostleg en pella, dó það talsvert úr vonsbirgðum hjá sumum, þó stóð leg þó úr hjúkrunarlaus. Aldrei var lokuð skóla, síðustu skólastjóri, var brá og lokuð, og stundaði hann okkur, fluttu hann vandl við þá kyssa búðing eptir hádegisverð. Eg kyssikúlan var dáltill kaos, sem í vor. rúðl og skemtir.

Eitt Gullfoss er skemtl fyrir sunnan eystu kopi Biskupstungna, á fólki ákaflega hrifið og þess vegna óspart. Finst það, það hér vall um afskaplegt fjörlíf, og allir fjallamenn sem fil Biskupstungna koma, forðast ekki austur að Gullfossi.

Margir akkar sem þenna veður vorum í Laukadal, hefðum eigi komið að Gullfossi, þessvegna kyndi síðustu og skot við akkur alla, að einum undanskildum, sem var

allt hvat fallotar. Vit höjdum svanna oj
stot. Vidir var höjd, fot mikil, oj tals-
vitr stormar i fangi. Marnskapurinn
var selplattur i hvim hellum yfri Tungufjöt
At fri lekna var sva klangir oj stor.
Fangdori var ägell, hrjo laust at mesku,
sällist fordri fri nel. Eldri fulla tro
linna, komum vit austur at Hvita, oj er
vit höfdum gengit upp ut hemi skemma
stod sävin vit fossinn. Oskop by
gjäfir tru fyri vatn fossins, munu fat
ekki yfir, at fau hjo allt at vatnsins
djup sem stor.

Sidvelt er at komast nidur
at fossinum, er fangat vaddur vegar nidur.
Fossinn var allur hrjufrar oj fasti, vatna
sjell i mistunni, varum vit alveg hissa a, mesti
fossins, at geta kendt fenna jötuns vidjum
sinum. Vit hvöldum allhrig vid fossinn,
bordum far nesti okkar, oj fluttum á
drenur fossins. Fostum vid at taka á öllum
hopti vaddar okkar, til fess at hegra hver
til annars. Fegar bjart oj frimt veder er, sjest
fiska yfri fossinum hopi af alla vega litum

gisla Brotum, er kann skotar regnboga. I sidu
sinn sest kann glögt. Höjdum vid strakarnir
at kasta fessi stocki fra gulli Gullfoss
sem sagan segi, at hvi, sleppt fir i vatnsins
nid gull sitt. En vatns hya vara felt vid drop
ar sem gislatu fannig yfri lottinum.

Vit kvöddum svo fennan
konung i byggdum, oj hjeldum hann leitis.
Skammt fyri nedan fossinn, er sins all-
vitrkenni leyst kvennar, sem Fjallkar heit.
. Nidur i Fjallk er forsatt leid ekki
sist i frosti. Freysla fir ekki svo i kann
vera nokkrir, far ordnesku. Kvennar fess
er gallar skogi vaxinn, er skogarinn
bat i fjallar oj har. Klettadrangi allhar
er i kvamminum, er kann nedr far tulinn
oj skogi. Kvammurinn lit hegri Brattl-
halti, sem er efsti burinn i Reistarskarsins
oj stendur a vestri bakka Hvitar. Vid kvamm
urinn otal skogi lond jardarinnar oj far
hagyrinn er lega. Par lit nu i sitandi sinni,
at hett var oj vong kann. Endi er kvammur-
inn hrikaleg „Eden" i fessum hrjostuga
stad, par sem allt er tru melar oj oppblastr

kord. Fyri uton skojum sem frýstir hvamm
inn, ~~hvar~~ sjá á sumrin allskonar fúglir klim-
ur fyr fiz ekki í vopa um, at hvammrinn mætti
gera at fögrum hýgardi, fyri skjól er forágel
gegn hvaða átt sem er, er optast logn í hvamm
inum, þó stormasamt sje úm fessar slóðir.

Einn fjelagi okkar var frá Brattholti,
þar hann mátti akkar alla heim til sín, fang
druckum við þar allir kaffi. Segir við
fólkinu þaðan, var ekkið at sökkva, var mi
þetnni hlíðin at hyggja hóli, þangaðtil
dýrðir heim kl, mat alla þetta sama.

Bóndinn þar, gamall öldungur, sem Guðm
hafði, hafði búið Gýgjarh heim til sín á
hverjum vetri, ~~sem~~ frá því at hann stundaði
skólann. Guðni er ríkasti bóndi Biskups-
tungna, á hann marg hundruð fjár, hesta
og kúa. Hann hefir reglulegt bú inni, var
það vina heimilið, sem reglulegt var í veitum.

Baðstofan hefir verið í miðri efkur.
Þarum við allir veltir inn í bæstofu, er
hún fjekna stór, enda fólk margt á heimili.

Brátt kom kaffi, þá matur, steik
svið, kartöflur brauð, og rúsínu grautur,

Var það líkast gömlu átveislunum. Tókst
piltar hraust hressilega til matar síns, en alltaf
voru diskarnir fyrir, fóru á, og við á-
fyrirmunin. Eftir að hafa borðað, var ekkur
skemt með orgel og fiðluspili, en fór líka
um við til mesta líkrs, dansi með söng, og
svo dönsuðum við saman, eyn á gamla „mátu".

Heimilið og heimilisfólkið var inni,
legt, bæði á daginn meðan og fólkinu
sýndi fjósið, að öllu var haldið í gamla
horfinu, þó virtist ekkert vanta af nútímans-
þægindum. Var því svo ótt vel fyrir komið,
at ekki hafði verið skorið fyrir hey, sem síðustu
sveitaheimilin voru komin í síðast liðnu öld.

Við lásum, at allir hinir íslenzku sveita
bændur hefðu hafið fækkingu og þróuðu, til þess
að vera fáir við hverju búi, heldur fjölgun
eins og Gýgjarhólsheimilið hefir gert, (fólk
mátti sjá víðar í Biskupstungum).

Eftir að hafa drukkið kaffi í annað
sinn, kvöddum við gömlu bóndann, og fólk
konuna. Á hlaðinu, hrúguðu allir sér fast hjá
fyrir Gýgjarhólsbóndanum, og heimilisfólkinu.

Var þá komið sunglsýs, var gengið var

röskleg, því at kalt var. Nú vátum vit
Tunga Tjötit, og hlupum sidan i sprettli heim
sem ~~þá~~ er um 20 minútna gangur. ~~Drógum~~
Þegar heim kom, drógum vit og akkur vos-
klæti, og gengum i rekkju. Var um vit fengnir
hvildimi, því ferdin var ordinn allböng, sjálf
sagt 6 tima gangur, til og frá. (Fromhald).

Litli lækurinn.

Hátt uppi i fjalls-
brúninni, átti litli lækurinn uppstök sin.
Framm undan störum steini, braust hann út
i bjondi náttúruna. Eftir at hafa brotist
gegnum mörg jarlög, sem prengdu at litla
læknum á allar hlidar, og gerdu honum
bifit óbærileg pungt, á nedan hann var at
ná takmarkinu, því takmarki, at brjótast
i gegnum hin prönga og dimmu ytur. fjalls
ins, út i hit hreina og heilnæma fjalla-
loft. Áframm - áframm braust. Hann
tröd sjer i gegnum hverja smugu, sem hann

fann. At tokum sá hann at byrti. Var þetta
draumur? eda var hann at kornast ir fang-
elsinu? Eftir fáein átök var hann fjáls.
Sidasti pröskuldurinn sprakk-
Hurra! nú var hann fjáls. Ó! nú var
gaman. En hvad þetta var ljómandi ~~fallegt~~.
fagurt sem framundan blasti. Hann hugsadi
ósjálfrátt, og med hryllingi, til lifsins at
baki sjer. Nú gat hann þá andad. Hann
var svo ljettur, tók stór stökk, nidur brekk-
urnar. Áfram lengra nidur, tjalla og tjalla
yfir nærla og mód, grasi vaxnar brekkur og
lyngrónar lautir. Framm og klettunum tók
hann stór stökk. Þad var þá gaman, Hurra!
eitt stökk enn, og nú var hann kominn
nidur á jafnsljettu. Hann leit til baka þetta
var ára leid sem hann var bivinn at fara á
nakkrum minutum. En eitt þátti honum
verst, hann gat ekki rutt sjer nema ákvedn.
braut sem hann gat farid eftir. Hann skapp-
adi ofan á þúfunum, og milli steinanna.
Þetta þátti honum afleitt
Kraftar hanns urdu at engu, þegar þeir
dreyfdust ~~at~~ nedur um fjallshlidina

Hann reyndi að aflæsa, að vinna eiga á undir
lögin, hvar sem hann fann sprungu í
leiðir, reyndi hann að smokra sér niður
líkið ~~hans~~ annars hann á, en öðru sama
Nú dall honum nýtt ráð
í hug. Var ekki fleiri naglar hanns
en í kyrr, sem svipað var á stað um. Hann
rauk útsýnis þá stóra steinunn. Hvað
sá hann? Jú hann sá morgu smá loki lá
leggja klið. Hann kallaði til þeirra, og
spurði þá hvort þeim líkaði líðið? Þeir
svöruðu allir á sömu leið, að þeir aranger
líkið reyndu hér fyrir sig, að ryðja sér
og gegnum jarðlagið, og sem þeir gátu
stóð sér í jarðlíkinni, en vegna þess
hvað þar var orkusnáir, ymist þeim líkaði
á. Litli lokarinn sagði þeim að fá
þeir, hvað honum hafði dalið í hug, og skyldi
þeim þá, hann aranger sér að hann mundi
hafa og þar aldur fylgja þeir. Litlu lokarar
skyldu ekki í fyrstu hvað hann átti
og vera hafi, til þess að fallast á tillögu
hans, en hann var þeim mótur, og vann mót
~~mót~~ mörku þraut skyggja á hugmynd sinn
og á lokum tókst honum að sannfæra lokar-
ana, að hugmynd hanns mundi ná árangri. En
hvað haldið þið að hugmynd hanns var?
Hún var ekki önnur en sú, að allir lokarnir
skyldu sér á bröllum sínum saman og mynda
einn fjarska í samanburði. Og þeim gekk
lokunum var illa að skilja, að saman sé
hægt þeirra allra, mynda orku meir en hægt
hvers einstaks, við og hver sig. Nú var hið
lokarinn glaðar, þetta var gómandi!
Sá lokar braust áfram niður
brekkuna. Hann ekki er veg sínum sínum
þeytti hverju öllum gróðri, og þrengdi sér
hægt og hægt, stærðar steykki úr bröðunum.
Áfram hélt hann dag eftir dag. Nú var
komið stóð gil. Þar hoppaði stóri lokarinn
niður. Hann tók hvert steykkið á fætur öðru, allt
lét niður á jörðina, þannig leið hið hans
til brekkunnar lét að auka, en þá gat hann
orðið nakkvæt misbyrðar. Hann hoppi gegnum
og, að gleðast við hvernig sem hjálpa
niðri í svaðinu. Þá hlæjaði hann í sig
miklum móði, og valt áfram kalmóðurlega
Hvað líkaði afi þeytti hann alla áfram sem

fyrir honum vart, nitur brekkurnar, og niður
á lón og engjar. Hvergi sá maður vondu
leir. Fella fálki vondum sem voðlegt var
upp á fjöll. En skemdum var hann svo ákafa
við leyr, þá hoppaði hann niður niður
brekkurnar, klöpp og brotti mátt sál, sem blikaði
á blikvið Kallinn hann.

Einn góðann dag var dag á
Skíða lokurinn, aðalbrú manns, sem kom niður
í sveitirnir. Þeir höfðu sínu áhöld, stengur og
plóga. Eptir sátti lokurinn hvað fella átti
að fyrir. Menninir byrjuðu á þarnar, og stóðu
leirð á Fljótakinn, Hvat skyldu þeir allir
gera? Þarnir spurði lokurinn sjálfann
sig, en enginn svaraði. Menninir voru nú
komnir dálítið upp í fjallið. Þar stóðu menn
upp, fjöll eru hinar hæstu fjöllinn. Nú
byrjuðu þeir að leysa sundur áhöld sín

Síðan gengu þeir í þríng um fjöllin
og rákn stengur sínar niður í leirinn
hann og neðan. Lokurinn skíði fann glöggt
fyrir þeir stungu hann í gegn, með stöngur
sínum. Hann reiddist, og hugsaði til þess
at ryfa upp skíði sín, og kasta á þessu

fjöllum, en hann hafði ekki orku til þess.

Af nokkrum tíma liðnum fóru menninir
á ný. Skíði lokurinn vart þeirra, hann vonaði
fyrir at þeir kæmu ekki aftur. En er þeir
fóru at nokkrum tíma liðnum komu þeir
aftur, og nú voru þeir miklu fleiri, mát
margra hesta, og miklum flutningi. Fjöld
var reist, og byrjað á byggingu húss, sem
eftir nokkrum tíma var fullgert. Eptir
sátti lokurinn enn þá hvað fella átti að
fyrir. Nokkrum dögum síðar kom á sá fjalda þeir
byrji at húsinu og þá þeir, sem menn hestu
og vagna. Þaðanáfram þessi komu þá dögum
um á þríng. Allt í einu upp skyldi lok
urinn hvað var at gerast, þá sá hann alla
Menninir voru byrjaðir að bústa hann, og nokk
ut komnir til þess at rífa upp stöngurnar fjöld.

Fella fálki lokurinn ekki gátt í fyrstu, en
Hann reyndi þá hvað eftir annað, at fjöl-
og sjá klukkna, en árangurslaust, hann
samann jafnaðist get hann. Hann sá, at með
þessu gat hann þá fyrir fjöll. Hann dáðist að
hugvitsemi manninna. Fella var viðmótið hið
fólks lokurinn
sama sem [illegible] hafði gert, fyrir þeir

sem einfer krafta sins. til þess at ryðja sig
og vitr fjallið. Skömmu síðar lekst hún
um saman, og forgat. lækninn. Þeir sáu at
þorna var afl, sem hafði var at nálga, og
sem vopnlaust gátu gert tálmark gagn.

Nú hafði fólk hætt sóknum og
lítla lækninn. Einstk ykkur fór nokkut
geta og hann lof. Einstk ykkur hún hann
ykkur á nakkut sinn hátt sýnda óánægju
sína. Og þótt hafði ykkur alt um, hjálpi
fólk at sjá, at hann fylgdi sannfæringu sína
at mörgu leiti líkt sóknum lækninn.

Í byrjun sóknarinnar
var sagt frá því, hvernig lítli lækninn
braust og byggði gegnum fjallsins álfa
en kann komst út í [illegible] nálgaðist
Hinum fyrsta sinni — Hann fyrsta dag-
inn fór lagði sem bakarinn, mátti líka
við lítla lækninn, þegar hann braust áfram
þannig brjóst og hugsaði áfram
inann þröngva bakmarka. Stundum
þrengdi svo at honni, at honni lá við
köfnun. Stundum kúrði í hálfgerðu myrki
Stundum braust hún um með feikna afli

og at bakann bakaði honni at brjóta af sér
fjötrana, og hún var frjáls. En hvað gat hún
gert einn, þótt frí líkt fyrir sig hann og litla
lækninn. Hún gat hrópi mokað sig fram.
En þá gerði hún það sama og lækninn
hún lærði af þeirra, sem reikaði um
fjöll sunnu sinnar, þannig smyndaði sér
vísirinn. Þá kann sannfæring, þeir beittu
hugsjónirnar. Þeir sóknuðu þeim sama í
sína heild. Upp af þessum samanda sam-
hjálpin reis sú fjölgskapur sú, sem stóð
á grunni sviðsins. Enginn sinni hugsjón
á sem sinn fá ríkis sín hugsjónina
sín þess at hún at festa rætur, Eða þó að
sú hrópi hundrað, at þá komast ekki
út á brautina miklu, sem mátar hún
við hinda gein hugsjónarna

Og sú er mögi lækni og
fólki, sem hefði eyri at skapa fyrir sam-
kynni. Þá. sú verk komandi kynslóða at
finda þar hugsjóni sem ríkja um gleymi
at leysa þar sem hendur sú. Þá hefði lækn-
inn og fólkið. Þetta er mikið verk. En
smátt og smátt fækka lækni og fólkinn

sem leika lausum hala. þar þekka líka
hugsjónina sem bíða eftir framkvæmdum.
En þá koma nýjar í stáðinn. Þú hugsjón-
fordinn er ótakmarkaðar. En það er afl læg-
anna og fossanna ekki. En hvert ein-
stakt einstaklings framtak, er ósangers-
laust. Þessvegna ber að hlúa að ällum heil-
brigðum fjelagsskap. Þar sem allir vinna
að, og allir berb jafnt þá bordi. Þú að hvei-
som ~~tendir~~ lofta vinna beber en 10 ósamtaka.

Páll Sigurðs
vi Lundi.

Ritstjóri Páll Sigurðsson vi Lundi.

MÁNI

3 tölublöð 11 árgangur 31 desember 1931

Útgefandi U.m.f. „Von."

Bitnefnd | Hannes Hannesson
Hilmar Jónsson
Gunnhauger Jónsson

Ávarp!

Þökk fyrir árið sem nú er liðið í
aldanna skaut. Þökk fyrir allar ykkur
góðu greinar sem þið hafið fylt síður
mínar með. Gangi ykkur alt til gæfu
og gleði á komandi ári. Verði það giftu
drjúkt ykkur til handa. Vaxið að þroska
og visku. Vaxið að dáð og drengskap.
og um fram alt vaxið að felagslyndi
ósérplægni og göfugum hugsjónum.
Svo vill máni sagt hafa við sína
góðu gömlu felaga —

Áramót

Einu sinni enn hafa vitar hverfonda árs sloknað út, en nýtt ár verið hringt inn í staðinn. Minningar ýmist ljúfar eða saknaðarkendar fylgja gamla árinu úr hlaði. Hið nýja ár er nú framundan og flest eða alt sem í skauti þess er falið, er á huldu. Á það mæna miljónir manna og kvenna björtum vonar augum, því öllum er ljóst, að hverig sem lukkuhjólið snýst þá er það þó óendanlega þýðingar mikkill dropi í framtíðarinnar mikkla meginn sæ; dropi sem framtíðar hafið má ómögl-ega án vera — Sérhvert nýtt ár hlýtar ógrinnin öll af óráðnum draumum í vöggu gjöf. hvernig fram úr þeim rætist er að miklu leyti undir okkur sjálfum komið — hvernig og með hvaða hjartalagi, að vér gefum oss við þeim hinum mikilvægu málefnum er úr-lausnar bíða. Hví ekki að setja markið hátt, því altaf er nógur tími að hrapa. Við þessi ára mót, sem og reyndar öll önnur, blasa hinar ímsu hliðar lífsins næsta misjafnt við auga einstaklingsins.

„Einum lífið arma breiðir
öðrum dauðinn réttir hönd
Veikt og sterkt í streng er undið
stórt og smátt er saman bundið"

Gonga má út frá því sem gefnu, að ýmsir felli sölt saknaðar tár nú um áramótin, um leið og náttvængjuð sorgin flögrar ~~framhjá~~ yfir heimilum þeirra sökum ástvina missis örbirgðar eða vanheilsu. Slíkt skal verða hlut skifti hins nýja árs að veita öllum þeim sem svo er ástátt fyrir, fulltingi sitt og hvetja þá endurgnyda og hughreysta, til fylgdar á ný við lífið og lífstilgangin mikla.

Sjaldan hafa verið dekkri tímar framundan en nú kreppan mikla sem hefur lomad alt atvinnulíf annarra þjóða er nú skollin á hér heima á fróni. Atvinnu vegunum heldur hún í heljar klóm. Cellar framleiðslu vörur hafa stórkostlega fallið atvinnuleysi og jafn vel hungur vofir yfir. Ímsar ráðstafanir hafa verið gerðar

til þess að vinna bug á Kreppunni, eitt af
þeim ráðum eru hinir svokölluðu
atvinnu bótastyrkir, það er að segja
að ríkið veitir fe til Kaupstaðanna og
Kaupstaðirnir leggja fé á móti, Fyrir þetta
fé láta svo bæjarfelöginn vinna þau
verk sem eiga að vera varanleg eign
og auðvitað líka gagnleg fyrir bæjarfelögin
Auðvitað eiga styrkir þessir að bæta úr
þui atvinnu leysi sem ríkir í Kaupstöðum
landsvors, en mjög getur orkað tvímælis
hvort þetta kemur að haldi ef Kreppan
varir lengi, en um það getur engin sagt a
nú. Í Reykjavík á nú eftir ára mótin
að fara að útbýta mat medal verka
lýðsins í borginni. Það er að segja þeirra
sem fátækastir eru, en þar verður vand
ratað medal hófit þui vanst er að sjá hver
er fátækastur medal hinna fátæku
Þá hefur einnig verit gripit til þess ráðs
að hefta aðflutning á ýmsum vörum til
landsins. í þui augna mit að reyna til að
fá meiri verslun, ar jöfnuð, og einnig til þess
að fá menn til að spara. Öll þau lönd

sem harðast hafa orðit úti í Kreppunni hafa
komit á hjá ser vermdartöllum sem gera
aðfluttu vöruna svo dýra að hún verður
lítt kaupandi og einnig hafa þau sett
algjört innflutnings bann á óþarfa varn
-ing og þær vörutegundir sem hægt er
að framleiða í heimalandinu, enda kepp
-ast nú allar þjóðir vit, að auka séna
framleiðslu sem mest, aðal markið
sem stefnt er að nú, virðist vera það
að búa sem mest að sínu, að reyna
að vera sjálfum sjer nógur.
Eins og kunnugt er greip íslenska stjórin
til þess ráðs að banna innflutning á ýmsum
óþarfa varningi og einnig á þeim vöru
tegundum sem framleiddar eru í landinu
sjálfu. Þessar ráðstafonir hafa mætt harðri
mótspyrnu og hörðustu árásum frá ýmsum
sértaklega þó frá Kaupmanna stjettinni
og pólitískum andstæðingum stjórnarinnar
Sem vilja halda þui fram að þessar
ráðstafonir sjeu skerðing á frelsi einstak
lingsins, og þær ejeu enda óþarfar sökum
þess að innflutningurinn takmarkist

af sjálfu sér sökum getuleysis. Var nú
þörf á innflutningshöftum, eða banni ein
og það er venjulega kallað; þessari spurn-
-ingu verður ekki svarað hér; en fjármála
menn annara-landa að minsta kosti, líta
svo á, að þau séu naudsýnleg. En annað
er það sem við getum athugað með
skinsamlegum rökum og það er að hver
stjárn og hver einstaklingur á að meta
mest það sem framleitt er í landinu
sjálfu, því að það stefnir þó altaf að
því að auka þjóðar auðinn, og gera
þjóðina óháðari út á við. og eitt er það
sem ekki verður neitað að það eykur
menningar gildi hennar að framleiða
sem mest sjálf. Hugsum okkur að úr
öllum okkar skinnum og húðum væru
búnir til skór, Samhuæmt skýrslum
eigum við Íslenginger að geta skætt
okkur sjálfir, væri ekki munur ef
landar okkar hefðu atvinnu við að
bíta til skó á fætur þjóðarinnar, heldur
en að láta aðrar þjóðir hafa þá atvinnu
Væri ekki munur að vinna úr þeirri

hrávöru hér heima á Fróni heldur en að
sjá skinn og húðir liggja verð lausar og drafna
niður. eða Íslensku ullina sem nú er
verðlaus að heita má sem þó er svo
mikil að hún nægir til að klæða alla
þjóðina. en vita það, að á sama tíma
er flutt til landsins föt og fataefni
fyrir alt að 6 miljónkróna. eða garða
mat sem er flutturinn fyrir fleiri tugi
þúsunda eða jafnvel hundruð þúsunda
og þó geta Íslendingar sjálfir fram
leitt þessa vöru svo nægja mundi
þjóðinni ef ekki að öllu leyti þá samt
að mikluleyti, það er hörmung að vita
til þess hvað bændur og þjóðin yfirleitt
er tómlát í því sem öðru, sem að
sjálfsbjargar viðleitni lýtur—
Árið 1929-30 var flutt ~~kjöt~~ inn
kjöt fyrir tugi þúsunda og þó framleiðir
landið meira kjöt en þjóðin þarf að nota.
það sýnir best útflutningurinn sem
er mikið meiri en það sem flutt
er inn— Hvað er sagt um þann bónda
sem selur svo mikið af heyjum frá
(skepnunum

ad hann annad hvort drepur úr har eda þarf ad
kaupa hey. eda ef hann keypti hey ~~eda~~
en leti sín hey verda ónýt í tóttunum, ~~þá~~
Efna hagur einstaklinganna er undirstada
undir velgengni þjódarinnar sem heild
Eg man vel eftir þeim árum þegar vera
var ad roda um skilnadinn vid Dani, þegar
sjálfstodismálid svo kallada var á dófinni,
þá skiftist þjódin í flokka eins og venju
lega er þegar um einhver mál er ad roda
eda stórar framhvomdir, þeir sem voru
med skilnadinum voru kallaðir eda réttara
sagt kölludu sig sjálfstodismenn þad var
þeirra floksheiti; þad sem adal lega bar
á milli var þad, hvar þjódin vori þui
efnalega og andlega vaxin ad vera
sjálfstod hvort vid gotum verid sjálfum
okkur nógir efnalega- Sjálfstodis menn
urdu fleiri og skilnadur ríkjanna var
áhvedin. Einnig á þessum vandroda tímum
otti hver einstaklingur og þá þjódin sem
heild ad sýna þad í verki ad hún sé
for um ad vera sjálfra sér nóg ad svo
miklu leyti, sem þad er hægt samhvomt

edli og legu landsins. Ef okkur finst ad
innflutnings höfin hafi verid ópörf þá skulum
vid sýna þad med þui ad nota íslenska
framleidslu, þó innflutnings höfin verdi
afnumin eda undan þágur verdi veittar.
Heyrt hefi jeg ungarstúlkur segja ad
íslenskir heima unninir sokkar seu svo
„vemmilega"!!! heitir. þad kann nú
vel ad vera ad ullar-sokkarnir séu heitari
og gufi ekki sem skyldi útum þá þegar
dansad er (þvi stulkan átti vid þad)
en þá er rád vid þui, Eins og vid vitum
þá er búid ad finna upp ad þrjóna vetlinga
med ótal götum og þykir fínt. Þvi ekki
ad þrjóna þá sokkana líka med götum,
er nú eins og mig mynni ad jeg hafi
sjed stúlkur í sökkum med gata þrjóni
Joja gódir felagar hvad sem ödru lidur
þá eru ára-mót nú í ad-sigi, ekki
einasta áramót samhvomt tímatali
~~þe~~ heldur og líka áramót sem munu
marka djúpt spor í okkar menningar
sögu. Elskum frjóf moldina hún verdur
altaf lífakkerid hverig sem blos.

Skólasaga Holtshrepps frá 1900–1930

Formáli — Þegar saga ein hvers felags er ritud eda sögd. hvort heldur pad er saga heiltar pjódar eda einstakra felaga. pá verdur hún um leid saga peirra mann sem hafa lifad og starfad á pui tímabili sem sagan nær yfir. Þad eru peir menn-irnir sem bera uppi felagsskapinn sem setja sinn blæ og karaker á fram próun felagsskaparins. Eftir pvi sem mennirnir eru andlega proskadri eftir pui eru peir færari um ad stýra hverju gódu málefni í farsellegahöfn. Þad er meiri vandi en vegs-semd ad skrifa sögu hvort heldur sem er einstakra manna eda felaga, þar má hvorki vera ofsagt eda vansagt, og um fram alt ekki hallad réttu máli.

Jeg hef nú hugsad mjer ad bidja Mána fyrir Skólasögu okkar Holtshreppinga eins og hún hefur gengid á 30 árum, ad vísu verdur pad ekki nema brot pui ef ætti ad skrifa hana ítarlega væri pad nóg efni í heila bók.

Þad mun hafa verid um aldamótin 1900 sem hinn fyrsti kennari kom hingad í sveitina okkar, jeg ætla ad pad hafi frekar verid pad ár, heldur en árid 1899. en hvort heldur hefur verid pá lét jeg sögu barnaskála vars byrja aldamóta árid, en jeg meina ad hann kæmi annadhvort petta ár.

Alt fram ad peim tíma höfdu heimilin sjálf frædsluna á hendi, enda var hún hvorki mikil nje margbrotin; helstar námsgreinar voru: Lestur, Skrift, Reikn ingur, og Kristinnfrædi (Kver og biblusögur)

Þessar námsgreinar purfti barnid ad kunna til pess ad ná ferningu. Kunnátta í pessum frædum mun nú hafa verid mjög einhlíta eda mest pululærdómur. Gott pótti ef barn hafdi farid yfir hinar fjórar höfud reglur reiknings, ef pad gat reiknad rjet dæmi sem sett var ~~nitur~~ fyrir pad á spjald.

Litlu margföldunartöfluna purfu pau ad kunna; Langmest áhurla var lögd á kristinndómin. Kver og biblíu sögur purftu pau ad kunna utan ad. Ef eitt hvert barn prjóskadist vid ad læra þær

eda jafnvel þó það gæti ekki lært utanað,
þui utanað lærdómur er mest inni falinn í
raða-minni sem kallaðer- þá var refsi
vönduriun á lofti- barnið var slegið með
bókinni eda þá hýtt. Nærri má geta
hvaða kendir hafa vaknað hjá barninu
til þeirrar bókar sem það var barið með.
Sóknarpresturinn átti að hafa umsjón
með heimafrædslunni það gerði hann
á þann hát að hann fór um sveitina
og í svo kallaðar húsvitjunar ferdir oftast
eina á ári, að vetrinum. Kom hann þá
á hvern bæ í sókninni og ljet börn lesa-
Hældi hinum iðnu og velgefnu en fann að
við hin lötu og tornæmu, um tilfinninga líf
barnanna var víst ekki mikið hugsað, bók-
stafsdýrkunin var í hávegum höfð. börin áttu
að eins og eldrafólkið að lifa í trú en ekki
skodun, slíkt er einkenni óupplýstra
manna. [illegible]
Svona var nú fyrirkomu lagi barna
frædsumaar háttað þegar hinn fyristi far-
kennari kom her í hreppinn- Farkennarar
eru þeir kennarar kalladir sem kenna

á fleirum en einum stað í hrepp. Kennari
þessi hjet Jóhannes Friðbjarnarson hann
var bróðir Ingibjargar sem var ráðskona
hjá Hjálmari Jónssyni sem þá bjó að Stórholti
Hann var gagnfrædingur að mentun og hit
mesta ljúfmenni- Hann settist að í Stór-
-holti og tók að kenna börnum Hjálmars
fleiri börn munu einnig hafa gengið
þangað til lærdóms. Ekki var hann rádinn
farkennari sveitarinnar eins og nú er
títt, þá varu ekki nein lög til um skip
un barna-kennara og laun þeirra; þau lög
komu ekki til framhvæmda fyr en 7 árum
síðar, En Jóhannes gaf hreppsbúum kost
á þui að hann skyldi kenna hjá þeim
mönnum sem vildu og þyrftu, það sýnist
nú svo, sem að einn farkennari hefdi
haft nóg að gera í sveitinni, þegar tekið
er tillit til þess að engir samastaðir
tveir eda fleiri varu fyrir hendi þar sem
börnin gátu komið saman til náms,
En þó undarlegt meigi virðast þá varð
sú niðurstaðan að engir virtust kæra
sig um kennara. Eg ætla að ekki hafi verið
nema

þeir bjuggu í Hallskreppu sem vildu nota-
-fara sér þessa Kensku Krufla, og í þeirra
tíð hafði Kennari þessi enga stöðu, fór
hann þá yfir í Haganeshreppp, og kendi þar
á ~~sitthvorú~~ 2 bæjum mánaðar tíma;
þá var Kenslu lokið það árið. Nærri
má nú geta hve mikill ávanzur eða
nað hefa orðit að svona stuttum
tíma; en í því lá þótti mikið ef
Kennari var tekinn ½ mánuð á ha
og vanalega var sitthvað hjá eldra
fólkinu ef eitthvert barn fékk meiri
tilsögn en annað. „það er ólíkleyt að það
kunni ekki skaðrofit barnit það tarna"
Sumum fansk óþarfi og jafnvel hallu-
-legt að láta svona lærðan mann til
þess að kenna börnum; sérstaklega til þess
að kenna kristindóm. Húsakynni voru á líkes
viða svo þröngt að ekki þótti til-fólk að
lærdur maður ur öðrum sveitum sæti þar
að sit barnakensler; að þessuleyti hafði
fjöldi bónda gilda afsökun, því húsakynni
voru þá víðast nijög bágborinn, nær alstaðar
moldargólf og glugga hátt upp og litlir.

Framhald

Skáldleyfi eða Samleikur

Argali ielpráðarinnar huislar i eyra
oskunnar „Hleypdu heimdraganum ið yfir
fjöll og firnindi, flýðu með mjer til fjarlegra
staða, þar er gull, þar er gledi, fjálsnoði, yndi
og allsnoktir, Kom! Kom með mjer.
Jeg man með gullinu gledja þig silfrinu
seðja þig gefa þer konngsson og alt hans
riki. Hirða ekki um heim hagann ekki
um sveitina þína, land þitt eða þjóð.
Hugsaðu ekki um hólinn þar sem þú
áttir gullin þín, þar sem þú lærðst þína
saklausu barnaleiki. Hugsaðu ekki um
ána eða lækinn sem sungu þer marg
um söng í fjarska. Hugsaðu ekki um
fjöllin eða fjólurna bláu, sem feldi tár
á hverju kvöldi, þegar affansólin hnje
að marardjúpi og kastaði hinstu geislum
inn yfir landið á algron lín, hlíðar
og engi, en sem brostu sem barnsaugu
þegar árssólin hellti geislaflóði yfir láð
og lög. Ha! erðu að hugsa um hana
móður þína ~~hóða fjarstöðu hlíðir þín~~

hvaða fjarstæða; Móðir þín er senn til moldar gengin, og má þá vera sama hvart mynningin deyr fyr eða síðar, Jú vissulega: "Jeg mun með gullinu gledja þig og silfrinu sedja þig" "gefa þer kongsson og alt hans ríki" —
"Við skulum fljúga af fjöllin há, frid sæla dali og blikandi sjó" Svei aftan sveitinni minni mjer sýnist hún beinin í skinni
Vel! vel. svo fljúgum við af stað —
Og burt flýgur æskan í aftan skini
yfirgefandi móður og vini, þui gullit, það er fyrir öllu, það verður að skinandi höllu —
En guðhjálpi þeim sem að grómið hljóta — Gleðinni topa og vonirnar brjóta — En þeir eru margir já þui er miður, sem menningu tína og huerfa niður, í iðandi hyldýpi hundrað lasta, sem hræbítir lifa og gæfunni kasta —

1 Erindi

Kuldi lífsins kælir lyndi
Kólnað er flest sem áður unni
Nú er horfið æsku-yndi
Jeg aðeins lifi í mynningunni

Kvæði

Útlaginn.

Hann dæmdur var frá býlið og býli;
bjó sér upp á fjöllum skýli —
En fæstir vissu hvar það var —
Hafðist við í kofakrýli
af klaka trú ég rákkjon sýli
Ilt er prátt og æfin löng að vera þar —

Útlægur frá hölda hæli
Hafði löngum fátækt bæli.
Hrís og mosa í sængur stað —
Í kulda nepju karl þó kæli
á krummum prátt og berum hæli.
Um brauð og frið nje önnur gæði aldrei bað

Bíla vildi hann frjáls til fjalla
Flökta þar um hamra og hjalla.
Er glóey sendi geisla á tind —
Með huldum vættum hlæja og spjalla —
Hefja dans um kletta stalla
og harfa á fjalla miklu mynd —

Einn hann sat vid arinneldinn;
ad sér vafdi hreindýrs feldinn
Huzurinn um drauma land í fridi fló —
Þegar dagsins dvína veldin
en drotnar nóttin skugga heldin;
Úr oskugledi mynningarna málverk bjó —

Hann átti margar unglings syndir; —
Einnig margar osku myndir
Og fagra drauma í fedra-sveit —
Bernsku draumur bálid kindir
Bláar, torar, vermslu lindir
Er hlýjad gátu hjartans reit —

Þor voru honum ljós í leini
Leidarsteinn í notur meini
Þor voru honum guda gjöf —
Lífid hvarf af tímans-teini.
Tutladi hold af lúnu beini. —
Tímans-tönn sem alein vissi um hans
gröf

Ritstjári Hannes Hannesson

Kvodi

Jeg-hata

Jeg hata þessa fölsku fjanda
fúnu, lognu máttar-vidi
Sem hid ytra sýnast eikin
en hid ytnra eru selja —
2. Jeg hata þessa höfud paura
er hafa ráð á krónu fjölda
Þá sem kúga aura af öðrum
argir smjaðra fyrir lýðnum
3. Jeg hata þá sem narta og naga
náungan til ad þóknast hinum
þessi nagdýr mannkyns mögnud
meiga fúna og drafn niður
4 Jeg hata þá sem hafa völdin,
hefja sig í dýrdar sessinn.
Alla þá sem adra bola
undir sig á kosnad lýðsins

Vísa

Sýndu mjer þau sólskins lönd,
þars sokleysi ~~aldrei~~ ekki glatast,
eda þar sem huga og hönd
hefur aldrei fatast

H.

M-á-n-i

4. tölublat 11 árgangur 29 Janúar 1932

Útgefandi U. m. f. - "Von" i Stifle

Ritnefnd. Hannes Hannesson
Hilmar Jónsson
Gunnlaugur Jónsson

Hver er mestur, og bestur maður i Njálu?

Glæsilegasta lýsingu fáum vér af forfeðrum vorum i fornsögunum sem einu nafni nefnast Íslendinga sögur, þar eru dregnar fram myndir þessara glæsilegu höfðingja og hugrökku garpa, sem hvorki hræddust ógnir né dauða. Þessara dreng lyndu höfðingja sem gátu tekið i hendur fjandmanna sinna, og neitt þeim gisting undir sinu þaki, ef svo bar undir að þeir þurftu þess nerð, og minfust þá ekki einu orði á sin misklið, og létu þá fjendur sina i friði fara hum til sinna ábala. Nei forfeður vorir, voru ekki með orða kif, hverir við aðra. Heldur létu þeir vopnin skera úr þrætum sinum.

Þeir voru hreinlyndir, göfugir ofur hugar blóð hefndin var helgasta skyldan þeirra, sem leiddi af trú þeirra. Og einmitt af þvi að þeir ráku harma sinna með blóðhefnd voru blóðhefndir ofanverðarsögunar, svo stór fenglegar og ægilegar. Oss viðist allt loga i heiðt og hatri og nenningar þraskinn kafna undir blóðbaði hermdarverkanna.

En i gegnum allt þetta skýnr þó ~~hugkreystin~~ hugrekkið, hreystin og drengskapurinn, þaðverður alltaf hinn rauði þráður, gegnum sögurnar. Einmitt af þessu elskum vér forfeður vora, af þvi að þeir gátu verið i sem bliðir sem börn, hugaðir sem berserkir, og hraustir sem Gjön... Ein ægilegasta - en um leið hin fegursta saga vor, er Njálls saga eða Njála, enda er hún stæðsta, og yfir grips mesta sagan sem við eigum. Hún er ekki ættarsaga, eins og svo margar af sögum vorum eru. Heldur er hún til orðin af

mörgum pättum, og nær yfir allt landet
Hún nær yfir marga ára tugi, og ekki er
sá höftingi til á landinu, sem hún
getur ekki um, á þvi tíma bili sem hún
nær yfir. Þeim er segir sögurnar, og
einnig þeim er les þær, verdur þad ætit
á, at dá ein hverja ~~þes~~ sögu hetjuna mest
þat er hinn rauti þrátur sogna vorra, og
er oft autvelt at finna þá sögu hetju.
En Njálu er ekki eins farit.
þar vidist hver ~~fo~~ höftingjum ödrum
meiri, hver spekingurinn ödrum vitrari
og hver hetjan annari hraustari; en innan
um þessa glæsilegu menn, vafra svo lit-
il mennin, full úlfbúdar og hroka.
Þat mun þvi engjum, sem ekki er þvi
(kritiskari) geta sagt i fljótu bragdi
hver þar sé mestur og bestur. og þó at
ég ætli mi einmitt at hafa þat at-um-
talsefni, hver mér þyki þar mestur og bestur
matur, þá er þat engan veginn vist, at
þat sé þat eina rétta. Þvi þegar um mann
jöfnut er at ræda, munu ekki allir á
eitt sáttir verda, enda er þá margt og

mikit at athuga. Ég bit þvi engrar afsök-
unar á þvi, þó at ég fari einn mina leid
i þessu efni.
Ég tek þat upp aftur, at i
„Njálu" er hver höftingjum ödrum ~~meiri~~ glæsilegri
hver spekingurinn ödrum vitrari, og
hver hetjan annari hraustari.
Þar er Gutmundur riki sem at sogu
þætinga dómi, er glæsilegasti höftingji sögu
aldarinnar. Þar er Einar Þverægingur sem
nat sinni framsýni og mælsku, bjarg Íslandi
þá at ganga á hönd Ólafi konungi Haralds
syni. Hann sá lengra þann en adrir, er hann
segir, þessi gullvægu ord „þó konungur sá
sé ~~gagt~~ gótur, sem ég vel trúi, þó mun þó
hétan fara sem hingat til, at hann mun
eigi verda eldri en gamall". Þar er Ólafur
Þá, er svo var drenglyndur, at hann sendi
sonar bana sínum lit, þá er synir hanns og
adrir þændur vildu veita honum atför. Þar er
Snorri goti, sem ällum einum övinum
rýmdi úr vegi nat djúp settum rátum,
og heitna menn gerdi ordlausa á alþingi
nat einnri spurningu, er barattan var um

bróðir tókuna. Þar er Spekingurinn Njáll
er hörðum orðróði lýstir með ósönnu
um sökum, og gól gjönnum til bæjum. Hann
sem einn orðsnjallr hóf upp á sóðiðdaginn
segir svo. "Lítil Njál segja frá honum brá
eldr, því at aldri vilja at hann lygi aldri."
Eða morgin manni vera á orðum dögum sem
fella máli segja um? Þar er Gunnar
Hlíðarenda, sem er eftir hefir mátt mestri
lýði, maður ísbrynju kvenna, og ábúðar
fornkeðjum vopnum, sökum sinna frá börn líf-
ungsatgjörðar, og einig af því, at hann hafði
víðast alla sína ástkæra ör lagt vegir.
Og eftir víðist allvel alla hann. Spekingr
hann Njáll fór ekki forðað honum, heldur
víðast vit hans vera honum at falli, svo
góð og vitur lög sem þau víðast voru. En
allt hlýst þetta af fjölðingi hans. Lagði
hann sér því mjög á hjarta strangi vera
og því djarfa, sem þeir frá fæddi. Það er
því eftir víll síðan mæli sögu hefjum, sem
komið hefir honum í svo mikla ástríðu
hjá ísbrynju kvenn þjóðinni, sem vann þar
vitni, því hjarta strangir þeirra frá nánari

og hafa orðið samtyggð á sér þótta, en hjá
karlmönnunum. Þar er skapferðin sem
"glæðir við tóni", þegar reykur og eldur voru
at slíta lífs bönd hanga sundur. Hann
sem stökk háfr álna stökk á glæðóðum
ís. inn í hafa orðið sinna, sem fagrir
fá lendingar hefir leikið fyrr á sínar.
Og sjálfsagt verður þess langt at bíða
at íþróttu manna verði leiki þá. Þar frá
þeir Kári og Þorgeir Skarpheðinn, er þeir
báðir einir sóttu at fjöltöku manns, og dráp
sinna, en vendu þeirra sem eftir lifðu.

En svo kann sig at þeim manninum
sem af minnum dóma, er mestur og bestur
þessa alda, en það er Hallr. af. Síðu
Hallur Þorsteinsson - sem kallaður var
Síðu-Hallur, hjó fyrst at A í Alfta-
firði eystra, en varð þar fyrir þungum
sökum, svo hann flutðist suður á Síðu
og bjó þar til elli. Hann kemur við margar
sögur vorar, og hvar sem á hann er minst
er hann eitt fríðasta, og sállátasta ljóð
Hann kemur við nær mál manna, og verða
sem hann hafi átt verið kosinn til að gera
úr um mál manna.

Þorskfirð.

Skólalifið i Haukadal

fromh.

Siðast var sagt frá því, að Haukadalspiltar gengu til rekkju, eftir ferðina austur að Gullfossi. Mælti ætla að eftir slika langferð, hafi piltar natað vardar i faðmi svefnsins, en svo pannig varð ekki. Svo einkennilega vildi til, að almenn vökunótt varð á herbergunum. Hvort piltar hafa borðað fullmikið af soðunum og grautnum, eða að kuldinn hefur veikt lifferi þeirra skal ekkert fullyrt um. En svo mikið var víst, að enginn sem i ferðinni var, var undan því skylinn, að vera á ferli um mo nóttina.

Vegna þess, að mér fundust svo ótrúlega ólik vetrar veðrin, á suðurlandi, og aftur heima á Norðurlandi, ætlaði jeg að hripa um þau nokkrar línur. Norðanlands var snjóavetur, logðist snemma að, og snjór varð mikill, sjerstaklega eftir Nýjárið. Umkverfis Haukadal kom aldrei meiri snjór en það, að tæplega mátti heita þúfnafyllingur og snjó

Alloftast var jörð alauð, eða þá grátt i rót og hjelu eða snjó. Venjulegast var hreinveður næð norðan stormi og allk allmiklu frosti. Varð stundum allkvast, var þá ómurlegt að lýta yfir sveitina. Uppblásturinn hefur numið land austur á Haukadalsheiðinni, og víðar umkverfis sveitina. Þegar svo stormur ríkur sandurinn og moldin yfir sveitina. Var sand- og moldrokið svo svart stundum að ekki sá i milli bæja. Uppblásturinn er hræðilegur vágestur, þar sem hann kemst inn i sveitir landsins. Hann hefur nú um fleiri aldir herjað sumar sunn lenskú sveitin ar, er nú og kappi unnið á móti þessum alromda gróðurdrep, með girðingum og sáning melfræs. Þið sem ekki hafið séð uppblásið land, getið víst ekki gert ykkur i hugarlund, hve hræðilega það lýtur út. Sandurinn kæfir ~~hvera~~ hvem gróðurvísir. Hvert lagið hleðst ofaná annað. Allt er hulið sandi, sumstaða eru skaflar sem geta eftil vill orðið eins djúpir, og snjóskaflarnir heima týá okkur. Ekkert land lýtur hræðilegar út, en það land sem hulið er sandi, gróðurlausum roksandi, sem windur inn

skefur og peytir til og på, eftir þvi hvenig
hann stendur. Eg sá ekki annat landsvyp-
blásit, en á Haukadalsheiti, Uppblásturinn
þar er ekki á háu stigi, þá var tálutrust
þar og gráðurlausum hól - og bakkabörðum
sem svo hraðilega rauk ur, þegar hvasst var
Sigurður Sigurðsson bunaðarmálastjóri sem
manna best hefur unnit, at rækten hinns
uppblásna lands, kom til Haukadals, um
veturinn, sem eg var þar. Hjelt hann fyrir
lestur um sandgræðslu, einig fór hann
austur á heiti, at til þess at athuga, hvat
hægt væri at gera. Eg gat þess, áðan, at helstu
varnir gegn uppblástri væru, gendingar-
garðar, og sáning þes. Biþörnuðurinn þegi
Björn Halldórsson prestur, i Sauðlauksdal
mun hafa, verit fyrsti maðurinn sem lét
hlaða garð til varnar sandfóki. Garðursá
var nefndur Ranglátur, og sjer merki hanns
enn þann dag i dag. (Nafnit hlaut hann
af þvi, at hann lét sóknarbörn sin hlaða
hann.)

Sjaldgæft var, at kæmi kyrt veður
og þaku sá jeg ársjaldan. Hlákuveðrin

voru óskaplig, beði rok og rigning, þrumur
og eldingar. Mér verður lengst i minni
kvöldit góða, þegar vit nokkrir piltar ásamt
Sigurði skólastjóra komum sunnan þá Brygja
Vit vorum at gera þar vit þakó hlöðu
sem fauk um nóttina. Þat var svarta myrkur
alaut jörð og fádama rigning. Vit vorum
met ijms verkfæri á öxlunum. Var þá svo
mikit rafmagn i loftinu, at ef vit reyrtum
verkfærin á öxlunum, þá logaði á þeim.
Vit þurftum meira at segja ekki, nema
at retta upp hendurnar, þá logaði á fing
fingrunum. Þetta fannst okkur hreint
galdraveður, enda var þat sett i dagbók
Hau.ks., og þá heldur fært i stilinn.
Þat má vist segja um Suðurland
at veður sen þar válynd, eða svo fannst
mér at minsta kosti, en ekki er snjórinn
til fyrirstöðu. Jeg vil nú samt heldur
hafa snjólagþakit yfir sveitinni minni
heima, en skipta á þvi, og sunnlensku
hlákuveðrunum, rosanum, og sandrokinu.
Framhald.

Brot.

Hugmynda flug skáldanna, hefur
dregið saman hinar fegurstu myndir, og
lit skáld nálægur á ölöm tímum
ársins. Það hefur ávalt unnt hlýjandi sól-
ljós, hrímkalt kalt heitt hjörð gróin hvöld,
svalkalt fjör á sjónum hjörtu vetrar nátt
og sólríka sumardaga. Því hafa lesfarar sem
hugmynda flug þeirra sé, því eldri og nákvæm
ari verður lýsing þeirra á náttúrunni
Sín morgnbrosa sumarfegurst skáld
ar ölöm, ánægða kosti þeim sem í
sveitum lifa, njóð fjós. Þar skeytast
á lit skrið jarlarnir, og leikstofing
dýranna. Þá hóar kostar geitum sínum
niður á mótir fjöl: "glyðra flebi og glóð
hin". Hátt mót heit blómanum, rekja
sig, fagurhvítir fjöklanna lindar.
Fossandi lækir, og skrautlyngnar ár, glaðjót
og gjöfum sólarinnar. Hin langfjöð blá
hvolf heitki hjörtu, hvar og fegurleik, sé hin
finnur lífs nægtir sem um hana ferist, fagur
sólargeislum fjöðrir hana. Fyrsta morgun kossinn

Heit svabins hressandi lækur um vanga, hvar
blóð blómanna, þau kinka kolli, fjöri því hann
hann strjúkur um þau.

Morgunblæinn hefur gönguna sína. Hann
vekur alla til starfa. Skuggamyndir nokkurra
fljóða afl hanns, og hjörtu vallanna sem fylgja
honum. Dagga dropi blómanna hin nakvæmar
þerkar hann nýt blævang sínum. Á þann
heldur hann, yfir gróður breiklar lendur, og
gróðurlaus öræfi. Alstaða á hann ei kon-
ins gesti. Gestur sem fjöri ölla hjörð,
starfsorku. En þegar heilda kefur, verður
hann að leita í laugu kaldi fyrir kvöld-
skuggunum. Meðan morgunsólin og kvöld
skuggnum, heyja sín orgi um völdin á náttúr
ríkinu, er náttúran fegurst. Kvöldsólin kast
vappar gullstöfu geislum sínum yfir löndin
Út við hafsbrún logar sem af eldi
Hafflötursins speglaðar kostar geislanna
lond upp. Það er síðasti kossinn til blómanna
til mannanna til dýranna. Blómin draga
hvíldar í laugu. Allt manna leitar hvíldar
til heimkynna. Að morgni vekur morgunblær
inn alla til starfa. Fuglin kostar gráleita

vöku konungsins en klukkut eptir dagmálaverð
fólksins. Það er konungs lögmál. Þá lýkur
allt lið upp úr hvílum, nær nýjum morgni.

Eyjólfur vaknaði ekki fyrr en vekjarinn
morgna hafði hringt. Hann hafði fataskipti og
nam eitt brjóstsykur, en unnustu ekkjunnar,
sem eptir hafði dáðsemdir og kjark drjúgt heima.
Hún hafði frostrósir dalamærinnar, og sýndi
honum, að hún hafði samúð með, er fólkið
vildi vekja ísbrotsins fjallanna, þessvegna varð
hann dugandi bóndi, sem kunni handtökin á
plógnum, lék þess að skapa úr moldar
móðurn, ljóðrænt líf.

Hún hafði ákveðið aðgerðir, og hafnaði
kaffimorgunsins að upplagi fjalla, þar leitaði
hann að þeim myndum kalla verka sinna.
Metúsalem epitafíus sem hafa gestt fyrir álfum
og álfi hafa mönnum, afturgöngum og for
ynjum, liðinna alda, draugar hann.

Í brjóst sveina sinna og meyja hafði
hann sáð draugsfræinu. Og upp og þar fór
vest frá. Það hafði verkið skapið. Á fjórða
degi skaptæsis, á að skunda
ríkt gullinn lærði. "Ísland er allt landa mitt
því vil eg helga mitt líf"

Páll S.

Skinnis skaðar albeðar.

Það var á sólríkum sumar
degi. Eg var á gangi í bratti fjallshlíð
Eg var í góðu skapi, og hugsaði
um viða veröld. Á leið minni varð viða
lækir, mýrar og grösugar vinir grösi vaxnir
~~blóm blóm~~ blóm, og dýrin voru á leið minni
nokkuð svart kindur, hegðar þar voru nýr
varar, líkur þar upp að sjóðandi laga hita.

Þar hafði á mig skuggakorn, og klæði
sig á stað, sýni laga glaðar og angaðar, í
ríki himins fjalla fjallalífs. Eg stansaði
og sá mig niður á steini og virði fyrir mér
útsýnið. En hvað þessi staður var fagur, mátt
ríki kyndar og fjöðr. Á meðan eg sat þarna
á steininum, barst mér lítil rjúpa, á útkomu
anlegt vein, Eg gaf því þá gaum
en dáðist í huganum að náttúru hegðunini
og hugsaði með sjálfri mér, að engum manni
legur hafði, gæti málað myndir, líkar
þeim, sem fólkið voru í skauti náttúrunnar

Eftir var eg vakin af hugsunum mínum
og þessu sama óvenju vini. Eg stóð á fætur

hvad gat petta verid? Eg hlustadi, og heydi
pad aftur, skammt fra mer. Eg gekk og
stad, og stefndi á hljódid. Eftir örskamma
stund, kom jeg eg at lak, vid bakkann,
stód nidri i læknum litid lamb, eitthvad
hálfsmánadar gamallt, pad jarmadi sárt, og
var rödd pess ordin hás og skerandi.
Nijjar hugsanir brutust pannm i huga
minn, var pad ekki skylda min, at hjálpa
pessu litla ungridi ef at jeg gæti. En
hvernig stód á pessu litla lambi hér? pad
hlaut at eiga módur, einhverstada nálægt.
Eg leit i kring um mig, og mer
til stórnar gledi, sá jeg at módir pess var
at bita par rétt fyrir radan, og smá-
jarmadi á milli pess sem hún tók munn
fylli sina af laufgrænu grasinu. Jeg
rendi mer nu nidur lækjar bakkann, og
nidur til lambsins. pad stód par á lauvum
steinum, og rótadi sér ekki, pó at jeg kæmi
til pess. Eg tók pad i fang mitt, litlu
fæturnir voru kaldir og blautir. Eg muddadi
pá vel, urdu peir pá brád lega heitir og
lidugir, pegar upp ir læknum kom.

Módirin kom nu klaupandi til lambsins
og fagnadi pui mjög. Litla lambid hljóp
undir mannna vina, sjnilega óumrædi lega fegid
og fékk sér vænan sopa af spena valgri mjölk
inni. Var kæti pess svo mikil, at litli
skrakkurinn, kossadist allur og hristist til
og frá. Módirin fezadi at pui og kumradi.
Svo leit hún til min og jarmadi. Jeg vissi
fyrst ekki hvad hún ~~meinti~~ átti vid med
pui, en sjni lega hefur hún verid at pakka
mer fyrir, at jeg bjargadi barninu hennar
pá dauda. Eg var glöd i huga á heim leid-
inni, yfir pui at haga glatt parna tvo
hjörtu. Og aldrei geng eg svo um pessar
stódvar, at mer ekki detti i hug pessi atburdur,
sem hefur fest svo djúpar rætur i huga minnum
um, og hefur pui ekki fallid i gleymskunnar
djúp.

Fjóla.

Fjóla.

Stoka

Langt i austri gjómar dagur
lifid allt af gledi hlær.
brúnir radar-rödull fagur.
rökkrid sigrar - morgunblær.

Vináttа

„Aumkvanar verður sá maður sem lifir mitt um sinn, en aumkvunarverðari er sá maður, sem aldrei lifir allt sinn dag;" því að enginn veit hvað allt lifir, fyr en mist lifir". Orðið vináttа er hugtaksorð, því sem nátt er til í daglegu tali því er talað er um náið samband, milli tveggja eða fleiri einstaklinga. En það er líkt með þetta orð "Vináttа" eins og önnur hugtaksorð, að því verður ekki markað er sama: sérstakur bás, í þrengri merkingu. Það verður alltaf reikult, og óákveðið, því greinsmerki, og lögun í sér fólgið, það sem mest okkur er, og sem liggur dýpst í sálarlífinu okkar; það felur líka í sér það sem fjærst okkur er, og það sem við þráum öllu öðru framar. Vináttan er mikið mannlífinu. Hún er sá punktur sem, lífsþráðurinn hverra einstaklinga snýst í kring. Hún er rauði þráðurinn í sögu einstaklingsins, því verður lítil grein Hún er einnig það afl sem veldur stefnum og straumhvörfum, í sögu þjóðanna, og markar tímamót í veraldarsögunni

Vináttan er það traustasta band, sem tengir saman tvo einstaklinga. Band sem ekkert afl fær slitið, annað en dauðinn, sem alla fellir fyrir. Hin eldheita ást, sem oft ójöfnur jafnar, og öll lýti hylur, er ekkert annað en vináttа. Hvar einasti einstaklingur lifir að vöggugjöf hlotið þá lítilmennsku, að ásjónu sinni. En eins og áður er tekið fram verður oftkomið þeirri lítilmennsku, með þróttmiklu í sögu einstaklingsins. Lífið allt er leit. Við viljum alltaf að leita, en að hverju? að gleymni, ekki beinlínis, en líklegt að því, að svala þörfum okkar. Í leit þessi, lendir maðurinn oft á villugjörnum reipilstigum, sem hverju er handfesta, eða fótfesta að finna. Hvers mikils virði er þá ekki, að geta leikið í sálrænu mannhönd, og vera laidur vinná hjartari og beinni hamingju braut. Hefur ekki einmitt vinátta hönd, lagt gróna byggðakirkju okkar, á þeirri mest handtakinu. Þá Vináttan verður ekki metin með orðum, hún verður heldur ekki metin til peninga. Vináttа eins manns er meira, gefur veröld meira virði en allt gull heimsins. Þá verður hún aldrei keypt fyrir fé

Vinallon ast epp ay örsmar þoi i þpstu,
sem þrotkoll, oy vostur að stóru lé. Þe mð
svo sterkum stopi, at leimarinn mð allom
sinum morgbrotnu lausnótum, reinnr þar
ekki á. Lýji og bakmalgi, sem eru vestu
þjóðarspillir norna í milli, mega ekki að
vinna þar grand. En ay lýji hér talat um
hins sönnu hreinu vinallu, þar sem vinir goya
hlé við lið mót., ógnum oy ósvefni. Haldast
þeir í hendur, hvat sem að sækja, gleði dýsir, að
sorgarnornir, oy líða ongvi þyrna brotnum, mis-
skynings, eða ósendar, at smeygi sér í milli vin-
allra bandanna. En hel er önnur legend
vinallar. Þá margar legundir. Þar sem drauy-
lyndi oy hreinskylni er undir stól stungit, er
hrönn oy lævísin í öndvegi sett. Þannig vin-
allr gengr einnig saman oy talum, er ávalt
fjöl hættuleynda. Þá er vináttan grein af dalvegi
eyvis hyggjanar, er rakst í nyrðstöðvar, eigingirni
sjálfselsku, oy verðr þá ei vinallarmi ogunn
undir þolis oy svika vegar. Þannig vinallr er illgresi
í akri sjálfbjarga, illgresi sem oft getr vaxt
í tvíleyst myklum þroska, en fellr at lokum
þegar sama bikar inn stormar um vegi þess

Hinar margu mynder vinallarmar valda þeir
at lýsi þeira er margar oy margvíslegar.
Þeirrar sem valda þeir, at vinaböndum
bindast vinallu böndum, þau sem fjölda margt at
ótelyndi eignast vera. En lýsir til samans
vinallr er aðeins ein, þar sem traust oy
hreinlyndi er óspart vörum. Allar aðrar legundir
vinallar eru meira oy minna rotnar, oy alls
ekki eftirsóknarverðar. Þessi einar sannar
vinallr, er ósvikin lyndis oy sálfsdáskon. Ekkr
hefir svo oft lið fengs at mála vinallar armar
akkar í hag í orðsins list, sitja þá naðrar
oft verða meinsöfn, sem naðrar í vinallar
gongi, at hylja akkar hörmu í skýja mannvit-
unga oy fjöðmála.
Margt föðrar dæmi eyrir vandlætingar akkar
um sanna vinallr. Þar sem vinir skiptast á orð
leit, þannig fyrst hinum sára vandi að tala.
Sagt er Íslands gæfu líka margt föðrar dæmi,
sér staklega Íslendinga sögunnar fornu. Þar eru
oy grein af ótal atvikum sem sýna akkar öll-
hrannum, hversmikil vinallan var hjá þeim. Þar-
fyrst fedrum akkar. Skyldusakirnir var svo sjálfsagt
at hjá þeim, at hún hugsti fornan eiginleikingar

hinum hraustustu vinattu böndum. "Ung var ég Njáli gefin" mælti Bergþóra, og hefi jeg þvi heitit, at ill skyldi yfir okkur, bæti gonga.

Eitt fegursta dæmit sem Íslendinga-sögurnar geyma, sýnir hetjuna Illhuga standa vit hlit bróturs sins, ólánssömu hetjunnar Grettirs. Hann snéri baki vit hinni björtu þámtit, sem blasir vit hraustum og göfgum sóvini, og vit vit hlit bróturs sins, mót straum óhamingjunnar, vitandi fyrir þam at hanns æskulifi var í hættu stofnat.

En hvat gerti, þvi at vit fall bróturins var lifsstarfit úti; Engi hann ekki at hefna hanns, var ekkert at lifa fyrir. Þat var þvi ekkert undarlegt þó spekingurinn ólánssama kæmu þessi ort í hug. "Ber er hver á baki, nema sér bróturr eigi"

Lesandi góður, ef at þú vilt eignast vin, þá vertu alltaf hreinskylinn, fordastu undirferli, en komdu hreinn til dyra, þá eignast þú góða vini, en ef til vill ferri, og þú vest sjálfur at mann gildi, og proska.

Páll Sigurdsson vi Lunti

Ritstjóri Páll Sigurdsson.

MANI

5 Tölublad 11 Árgangur 20 febr. 1932.

Utgefandi U. M. F. Von Stiftu.

Ritnefnd. Steinn Jónsson
Gudm. Jónasson
og Gudm. Antonsson

og

fara:"

~~Utglýsing~~: Augl til þeirra

nga þeir á móti honum

Brúkadur en samasem baki og bera hann nú þegar med tæka hann í hásæti. og þotta skodad hann hjaur fjandmanns þeirra.

Frú Hansen Pigamla gódhjartada fridberan

...erum bitja þá med sinni vanalegu

Hver er mestur, og bestur maður i Njálu.

Framhald

Hann heldur sannleikanum fram við hvern sem um er að etja. hann er óhlutdrægur og vandur að allri virðingu. Hann er á alþingi 1011 þegar rimman verður um vig Höskulds Hvitanesgoða og er þar einn af gerðar-mönnum, en hann dregur ekki taum Flosa mágs síns heldur reynir hann að miðla málum og skirra vandræðum og sist var það honum að kenna að ekki komst sætt á. það voru blóðlifrar Höskuldar sem Hildigunnur steypti yfir Flosa sem öllu bölfi olli. og það varð að fara eins og Njáll sagði „bíi akri að auði til hvers verða vill„ það er að forlögin yrðu [illegible] sinn gang. Hann er á þingi 1012 [illegible] álin voru reifð og allur þing- þú vilt ögnost [illegible]lega hefir hann aldrei skybinn, forðastu [illegible] mikið mikiðmenni til dyra, þó ögnost [illegible]kki finna til samhygðforri, og þú vilt sjálfor hinn gráhærða — [illegible] að hann hefir [illegible]ðgirni stóðvað

Ritstjóri Páll Sigurðsson.

bardagann og komið griðum á. bera son sinn eitt hið mesta höfðingja efni Íslands og stoð og stytta hins alraða föður heim i tjald sitt. Mörgum mundi þá hafa sollið móður En hvað gerir hann þá? Í stað þess að klaga og barma sér og heimta bætur. býður hann að leggja son sinn ógildan af menn vilji sættast. og grið voru sett og sættir komust á að nokkru leyti.

En hann hætter eigi við það. nokkru siðar riður hann heim i hérað til andstæðinga tengda mans síns að leita um sættir, hann vildi knyta alla menn friðarböndum. Eftirtektar vert er það að þegar hann kemur i sveitina þar, sem Kári og þorgeir bjuggu. þá bjóða sveitungar hann velkominn og segja: Með nokkuru góðu munt þú fara:„ og þegar hann kemur i Holt til þeirra þorgeirs og Kára. þá ganga þeir á móti honum og taka hann þar af baki og bera hann til stofu og setja hann i hásæti. og þotta er þó tengdamaður fjandmanns þeirra.

Eg sé i anda gamla góðhjartaða friðberan hvitan fyrir hærum bitja þá með sinni vanalegut

ró og gótgirni ad sættast, bjóda þeim
sjálfdæmi gull og gersemar og vinattu sína
og hana vildu þeir ekki missa.
Og þvi orkadi hann ad þargeir sættist
en Kári bad hann ekki misvirda þó
hann gæti ekki sæst, þvi sonar sins væri
en óhefnt. Hallur sem skyldi fódur ástina
og vissi hvad sonarmissir var vildi þó
ekki þrengja ad honum, enda líklega sid
ad þad var ekki til neins. En ég er ekki
i nokkrum vafa um þad ad i vidureign
Kára og brennu-manna hefir Flosi notid Halls
Hvergi er þess getid svo ég muni ad Hallur
hafi reitt vopn ad nokkrum manni, hann
átti aldrei i erjum vid neinn, hann var
ávalt hinn gódi andinn, sem reikadi medal
samtidarmanna sinna, semjandi frid og sátt.
En hvort mun hann med sínum fridi og
Kærleika hafa unnid landi og þjód meira
gagn eda vega-mennirnir, þessar glæsilegu
hugdjörfu hetjur, sem aldrei gengu vopnum
sínum feti framar, þessar hetjur sem ómót-
malanlega hafa sýnt drengskap og dád sam-
fara manndrapunum. Hallur elskadi fridinn

fridarins vegna, hann spurdi aldrei ad hvad borgadi
sig best fyrir sjálfann hann, hann er einn af
allra bestu landsins sonum, sem vill heill
sinnar fósturjardar, og þad verda ávalt mestu
og bestu mennirnir i hverju þjódfélagi, sem
hugsa meira um hag þjódarinnar en sinn eigin,
sem elska fridinn fridarins vegna, þad eru mennirnir
sem best eftirdæmid gefa – þvi mynnig fedranna
er framhvöt nidjanna.

Hannes Hannesson.

Bónordid.

Grímur var nokkursskonar fjásamadur
hjá Halldóri i tundi Húsbóndanum
likadi mæta vel vid hann, enda var ekki
annad hægt þvi hann var trúr og áreidanlegur
og miklu adgætnari vid blessadar kýrnar en
sjálfan sig. En einn galla hafdi hann
samt þad fór ord af þvi um alla sveitina
hvad hann gæti verid seinvirkur og hús-
bóndanum lá oft vid ad reidast, og datt
jafnvel i hug ad skamma hann fyrir seinlætid

Hann var stundum tímunum saman at
dunda vid þad, sem hver annar hefdi
getad lokid vid á stundarfjördungi, og um
sveitina gekk sú saga at þegar Grímur
ætladi til kirkju yrdi hann at byrja at
tygja sig á Laugardagshvöldin ef rædan
átti ekki at vera meira en hálfnud þegar
hann kemi á stadinn, nú en þetta voru
mestu ýkjur um Grím, en vist var um
þad at seinlátari madur var engin til í
sveitinni Hinsvegar var hann vandvirkur med
af trigdum og aft var hann at dunda vid
vinnuna frá Kl. 4 á morgnana til Kl. 11 í
hvöldin án þess hann hvartadi nokkud undan
þvi at vinnutíminn vori of langur.
Vitmadur var Grímur eyinlega engin og
aft var brosad at honum. En í raun og
veru var hann allra virdinga verdur. Hann
var húsbónda-hollur, já þad mátti nú segja
med sanni. Raupid för alt eins og gengur
og hver getur skylid til ýmsra naudsinlegra
þarfa og þesskonar. En aldrei hafdi honum
komid til hugar at eignast heimili sjálfur
fyr en eitt hvöld í fjósinu þegar hann

var at sópa frá hemni Skjöldu dettur
honum í hug at taka Grænhól til ábúdar
þvi nú sé hann búin at draga þad til muna
af kaupinu at hann geti keypt húsgarmana
þar og þá vantadi hann ekkert nema
konuna. Hann var ordin hálf-fertugur
en þó þekti hann ætladi ég at segja
vissi hann ekki deili á kvenmanni
fólki frekar en 10 ára drengur.
Hann var þvi í mestu vandrædum med
konuvalid. Ekki mátti hún vera af ung
þessar ungu-drósir hugsudu ekki um
annad en dans og tildur. Þad væri
þvi best hún væri vel fullordin. og
vel stödug í rásinni, og helst mynd-
arleg. Þvi var ekki at neita at honum
þótti þær ingri baglegri. bara at þær
hefdu verid eins stödugar og þær eldri.
og svo för at hann vissi ekkert hvernig
hann átti at snúa sér í þessu vanda-
máli. Tók hann þad þá til brags at
leita ráda hjá Sveini gamla í koti
vini sínum. Skamt frá Sveini gamla átti
hún heima hún Eva, ekki mjög ung en

dugleg og lúsiðin, og átti þar af leiðandi nokkrar krónur í handraðanum. ráðlagði þrú Sveinn gamli honum að reyna þar, og taldi ekki vonlaust, um árangur. Og einn morgum klæðir Grímur sig í bestu fötin sín og nýja skó á fæturnar og Alpahúfu á höfuðið og heldur af stað í bónorðsförina. En þegar hann er komin heimundir bæinn Evu, er komin svo mikill geigur í hann að hann afræður að fara heim til Sveins gamla í Koti til þess að láta hann tala í sig kjark. Sveinn biður biðlinum inn gefur honum kaffi í bolla og vænt staup af koniaki eða einhverju með svipuðum styrkleika og ims góð ráð er að haldi kunna að koma í slíkum erindagjörðum. Heldur svo Grímur af stað og er miklu hughraustari en áður en þó ágerist löngun hans að nýju til þess að snúa til baka, en þorði það ekki fyrir Sveini gamla. Þegar hann logsins er komin alla leið strauk hann vandlega fötin sín og þurkaði af skónum

tauk síðan upp dyrunum og gekk rakleitt inn. Eva setur inni og er að bæta einhverja flík, er Grímur kemur inn lítur hún þá snöggvast upp og svarar kveðju hans, en heldur síðan áfram verki sínu.
Grími líkaði vel að sjá hve yðin hún var. Síðan bauð hún honum sæti á legubeknum. Hann reyndi að halda uppi viðræðum, talaði um veðrið, afkomuna, sauma-skap og trúlofanir. Þegar umræðunum um þetta var lokið vissi hann ekki hvern þremilinn hann átti nú að fara að tala um, og það var rétt komin að honum að fara minnast á bónorðið, en þá stóð það heima að Eva var búin að sauma niður bótina á flíkina, sem hún var með, og sagðist þrú þurfa að skreppa til næst bæar hún yrði ekki nema halftíma í búrtu eða svo. og bað Grím að bíða á meðan, hún þyrfti líklega að gefa honum kaffi-bolla
þegar hún kæmi aftur. Framhald.

Heyskapar-ferd-og-gengi-hennar

Af þú ad dagsverki minu er lokid, og komid er hvöld tek eg mér penna í hönd og hripa upp ferda-sögu mína til Hvanndala og veru mína þar.
Hvanndalir liggja milli Ólafsfjardar og Hedinsfjardar, og er sævar-strönd. ~~enn~~ sem einu sinni var byggd med einum bæ og er ofurtétill dalur ad baki hans, sem liggur beint í vestur, og eru þar landgæti god fyrir búpening, en há eru fjöllin og brött í kring og framan undir er þverhníftur sjáfarbakkinn med talsvert breidri fjöru undir, er þar ólendandi nema í blida logni og hvikuleysi. Vid lögdum 6 í þessa ferd + karlmenn og 2 stulkur. Vid lögdum af stad kl. 9 á mánudagsmorgunn í 12 viku sidast sumars frá Ytri Á í Ólafsfirdi á mótor, sem Agnar heitir og fylgdi akkur einn madur, er ætladi til baka á bátnum. Þad var besta vedur um morgunin þegar vid lögdum af stad, blida logn og hvikulaust

en eftir svo sem hálftíma stim frá bryggjunni fór ad koma stormur fyrst sidan hvika, sem áks svo fljátt ad vid komustum ekki í land og vorum vid ekki nema klukkutíma á milli. Nú var ekki nema um tvo kosti ad ræda annadhvort ad snúa vid ellegar halda áfram inn med svo-nefndum Víkurskridum, þær liggja á milli Hvanud.- og Hedinsfj- og eru illar yfirferdar, en inn fyrir þær urdum vid ad fara og komustum ad lokum í land í svonefndri Stekkjarvík, sem er í api Hedinsfj og dregur nafn af stekk sem er á sjávarbakkanum. Hér vorum vid stödd í óvissu um ad hafa akkur yfir skridurnar, med alt sem vid höfdum medferdis. Þad voru: Tjald ambod matvæli o.s.fr.
Hedan urdum vid ad fara fótgangandi med kofort og stóra poka á baki, svo smábögla eda fötu í hendi og orf eda hrífu í hinni. Samt urdum vid ad fara tvær ferdir svo þad dróg í tímann. En þad er undravert hvad samlaka fólki verdur ágengt, þú vid brutustum í gegnum margt

sem einum manni hefdi ekki tekist
ad fara. Fyrst gekk ferdin vel
en brätt kom pröskuldur á veginn
pegar vid komum ad skridunum var
ekki um annad ad gjöra en leggja í
fjörurnar pött hvika vari. Efir dálitla
stund komum vid ad fyrsta pröskuld-
inum, sem var nefndur Vikurforvadi
Nú komust-um vid eigi lengra medan
á flödinu stód, svo annadhvort urdum
vid (ad leida eftir útfalli eda leggja
upp í skridur. Sumir löttu pess adrir
hvöttu og vard nidurstadan sú ad
vid lögdum í skridurnar, sem aldrei
skyldi verid hafa. Þrú vid mistum
panu hlut, sem akkur var mikils
virdi í útlegdinni sem var olíubrúsi
vid sáum á eftir honum fram á skridu-
brún og lét hann eftir sig góda spýju
á leidinni. Eftir stund snérum vid
aftur þrú kvennfólkid vard hrætt ad
fara pessa leid og má par í litlu
sjá mismun karls og konu, pött sumar
stulkur fáist ekki til ad vidurkenna slíkt

Á leidinni til baka urdum vid svo heppnir
ad finna dunk-skommina med svolitlum
leka í og urdum vid pá nasta gladir
Efir kl.tíma komum vid á samastadinn
aftur er vid höfdum ödur stansad og
fengum vid akkur pá riflegan matarbita
förum svo ad athuga fjöruna eftir lítinn
tíma kemur kvika bædi pung og stór
og slengir einum nidur og þvær yfir hann
svo ad hann hvarf um stund, en tókst
pó ad rétta sig vid aftur, svo för ad
minka hvikan svo vid gátum haldid áfram
Svo komum vid ad ödrum forvada og
var sá nefndur: Skvampandi og var
hann en nú verri, þrú vid urdum
ad hala upp og nidur dót akar í kadli.
Nú vorum vid komin yfir verstu öfær-
urnar og héldum áfram med pinkla-
akkar eftir fjörunum pad pötti ekki
í frásögur færandi pött kæmi blárblettur
á fót eda þrú. u.l.k. Þegar vid vorum
komin inn undir Skridugilid par sem
mætast Skridurnar snéru 3 vid en einn
flutt byrdarnar og stúlkurnar upp á bakkann

Þegar vid komum aftur var sest ad snædingi þarna á Landsendanum og áttum vid þú stuttan spöl eftir ófarin. Eg notadi nú tækifæri ad spyrja um hitt og þetta og var fljót afgreidsla eins og hjá Hjáli fordum. Eftir stundarfjördung komum vid á ádfangastadinn. reystum vid þá tjaldid og bjuggum um eftir besta viti.
Var sídan lagst til svefns og var þá kl. 3 um nóttina. Ekki var farid ad sofa strags, var nú farid ad rifja upp endurminningar dagsins og slá þeim gullhamra er best stödusig í bardaganum. Ekki var fleira en eitt herbergi í tjaldinu svo áll lágum vid í einni hrúgu karlmenn og hvemmenn og þætti þad ekki mikil kurteisi svona heima hjá sér, og spunnust út af þú ýms gamanyrdi. Nú er adal þáttur sögunnar til baka og kemur hann í næsta bladi, ef ég lifi og ekki verd komin í Gukksflokkinn. Ef svo fær ad ég léti skírast hef ég svo mikid ad starfa ad ég vil minsta kosti ekki lofa upp í ræminaminn

Framhald.

Þridu-dags-morg-unn:

Þad var einn hreinam og bjartann þridjudagsmorgunn, seinnipart sumars, ég var snemma á fótum þú mig vantadi nokkrar ær hvöldid ádur og ásetti ég mér ad taka daginn snemma þú ég bjást vid ad þurfa ad leita vida. Þegar ég var komin sudur og upp á túnid, barst mér til eyrna einkemilegur jarmur einhverstadar langt í fjarlægd, eg skimadi í allar áttir, en gat ekki vel greint hvadan hljódid kom. en heyrdist þad þý koma sunnan og ofan af brún. Eg lagdi af stad sudur og upp á brún, og gekk ég uppá hædsta hjallann og litadist um, ég adgætti vandlega hverja laut og hvert gil ef ské kinni ad ég rækist á skepnu í naudum stadda þessi leit mín vard árangurs-laus og helt ég þú áfram og hyggst ad hefjast handa med ærleytina. Ekki var ég komin langt þegar sá kind koma uppúr djúpu og þröngu

Lekjargili. eg fór í snatri afan í gilit. ég sá ekkert sem gati valdid þessum fárum. Datt mér þá í hug ad skepnan hefdi fest fólum í urdinni í gilinu og rekist upp þeman fárm þegar hun sá á eftir skallsystrum sínum hverfa upp úr gilinu þú þessi ar var ein af þeim, sem mig vantadi og ég var ad leita ad Nakkinn ofar hlíd ég hinar allar, ég hljóp upp fyrir þor og þor hlupu í einu kasi niður brún og heim á hvabol. Tóg hugsadi á leidinni sem svo: Það hefdi getad dregist ad ég fyndi annar, hefdi ég ekki heyrt fárinn svona snemma ætlad ad bída eftir manni ad líta á þeim veitt eftirtekt.

Skrálla.

Einn sinn fór ég út á Álftanes ad finna Hans Engilbjart blessunina sín og var mikka og átt ég ad finna Hans blessunina þá arna. Hún gaf mér eitt af ryki eitthvad og halfat af kaffi og eitt af því sem ég má ekki nefna. Þegar ég kom út ad Álftakotsánum þá brettir ég úr höfdinu ofan fyrir fótinn vid svo Álftakotsland í miðjum ásnum en þá var svo þálfta á sleðunum og bobb í slóðinn ad mér gatekki orðid fóta skortur. Þá fór það af gardmikil ad ég datt og misti höfudid.

Smali:

Frétti frá útvarpinu:

Mánudaginn 7 marts

Gísm Konrán um á Hánafljóti og jaka hafur opnast allt um á Blöndudal á breida á Skagafirði að vestan, innmd Reykjaströnd innundir Laufáströnd Íslandi hér fyrir og austur undir Grímsey. Það munu flestum standa miklar skuggur að ís verði hann landfastur og vona menn að það verði ekki.

Enskur togari strandadi við Þebjörg. Allt fólk var þar nær sladdur og bjargadi mönnunum svo koma þeir Örn og Óskar og Óskar og Þórarinn út og flatti til Reykjavíkur og er verid að gjöra við það. Mikil síld sögd vera í Faxaflóa nýlega hver farmur tekinn í reknetasamann og mælist upp 24 vagnar. 8 marts

Gísm kominn innfyrir Tröllaskóg á Reykjafirði og hrotti um á Siglufjörð.

Ekkert samkomulag hefir enn náðst um kjördæmamálid á Alþingi. Þrír þingmenn í efrideild Páll Hermannsson Jón Þorláksson og Jón Baldvinsson bera fram frumvarp um kjördæmamálid og er það 28 blaðsíður í alþingistíd. Búist er við ad það mál endi með skelfingum

Jónas nokkur Lárusson er ad kenna á Siglufirdi ad mátbúa sildarsetti og hafa lert barnaskóla-krakkar og unglingar vid unglingaskólann og foreldrar nokkrir. Hafa rettir pessir reynst listugir, og eftir sögn hafa sumir bordad liklega nögu mikid af peim, pvi ekki fyrir löngu lau allir kennarar barnaskólans i nidurgangi (eda drullu svonefndri)
Annars eiga pessir rettir ad vera mjög hollir ef peirra er ekki neitt i ó-höfi.
Ny fritt hernu ad ~~ir sé~~ samanrumin is hella sé á Siglufirdi.

(Ritstjari)

M-Á-N-I.

6 tölublad - II - árgangur 20 mars 1932

Utgefand: U.M.F. Van Stéflu

Ritnefnd: Gudm. Antonsson
Steinn Jónsson
og Jón Gunnlaugsson.

Bó-n-o-r-d-i-d.

Framhald —

Grímur stód upp og fylgdi Evu út á hlad, en pá fynnur hún upp á pvi ad bidja hann ad sækja vforlitid af kögglum til pess ad hafa undir ketilinn og til pess ad honum leiddist ekki á medan hann var i bustu, og bera pá inn i dyrnar.
Grímur beid og harfdi á eftir Evu uns hún var komin á midja leid og hann gat ekki séd hana lengur, pvi legli var á milli — en pá lika byrjar hann um leid ad sækja eldsneytid, og var pá gladur og reifur á gödvi stund, og verkid gekk ó-venjulega fljatt. Rétt á eftir kemur Sveinn gamli og rádleggur hann Grími ad hefja bónordid pegar pau séu búin ad drekka kaffid en reyndu nú ad bera sem mest heim heim medan hún er i bustu, svo hún sjái ad pú sért enginn sili sagdi Sveinn og fór Eva var miklu lengur i bustu en hún hafdi gjört rád fyrir, og altaf brar Grímur inn og altaf stækkadi hrúgan, og

Jónas nokkur Lárusson er ad kenna á Siglufirdi ad mátbúa sildarsetti og hafa lært barnaskála-krakkar og unglingar uid unglingaskólann og foreldrar nokkrir. Hafa rettir pessir reynst listugir, og eftir sögn hafa sumir bordad liklega nögu mikid af peim, pvi ekki fyrir löngu lán allir kennarar barnaskólans i nidurgangi (eda drullu svonefndri)
Annars eiga pessir rettir ad vera mjög hollir ef peirra er ekki neitt i ó-höfi.
Ny frett hermir ad ~~ir sé~~ samanrunnin is hella sé á Siglufirdi.
(Ritstjari)

M-A-N-I

6 tölublad - II - árgangur 20 mars 1932

Utgefand: U.M.F. Van Stéflu

Ritnefnd: Gudm. Antonsson
Steinn Jónsson
og Jón Gunnlaugsson.

Bónordid.

Framhald —

Grímur stód upp og fylgdi Evu út á hlad, en pá fynnur hún upp á pvi ad bidja hann ad sækja vfurlitid af kögglum til pess ad hafa undir ketilinn og til pess ad honum leiddist ekki á medan hún var i burtu, og bera pá inn i dyrnar.
Grímur beid og harfdi á eftir Evu uns hún var komin á midja leid og hann gat ekki séd hana lengur, pvi leyti bar á milli — en pá lika byrjar hann um leid ad sækja eldsneytid, og var pá gladur og reifur á gödri stund, og verkid gekk ó-venjulega fljatt. Rett á eftir kemur Sveinn gamli og rádleggur hann Grími ad hefja bónordid pegar pau séu búin ad drekka kaffid en reyndu nú ad bera sem mest heim heim medan hún er i burtu, svo hún sjái ad pú sért engin sili sagdi Sveinn og fór Eva var miklu lengur i burtu en hún hafdi gjört rád fyrir, og altaf bar Grímur inn og altaf stækkadi hrúgan, og

þegar honum fanst nóg komið rekst hann á stóra rekaspítu og klífur hana niður ögn fyrir ögn og ber hana inn í dyrnar líka. þegar það er búið er orðið svo þröngt í dyrunum að með naumindum var hægt að smeigja sér inn þú upphaflega hafði plássið verið lítið.

þegar Eva loksins kom heim og sá að búið var að hlaða uppi dymar, varð hún alveg hoppandi fok-vond, og hrópar.. Mikill bölvaður heimsins asni máttu vera að fylla ganginn og eyðileggja stóruspítuna.

þú sagðir að ég ætti að láta kögglana inn í dymar, Svaraði Grímur góðlátlega, en hvað spítunni viðvíkur, helt ég að fljótara hitnaði í katlinum ef henni væri stungið í eldinn svona með. Eg sagði þér ekki að troða svo upp í dymar að ekki væri hægt að snúa sér við fyrir þessu bölvuðu rusli.

Hjálpi mér hvað þessir karlmenn geta verið anstyggilega vitlausir og hugsa sér að þessu eigi maður að giftast. Nei það verður ekki hún Eva mín. Nú fór Grími að verða það ljóst að hann biði ósigur í sínum erindagjörðum. þú aldrei komist hann að með bónorðið. Fyrst altaf ryngdi nýrri og nýrri skammadembu yfir hann, og hispurslausum áskorunum að hafa sig sem fljótast í burtu, enda varð það að hann fór leiðar sinnar að þessu sinni sem sneiftur rakki;

Grímur var lengi á leiðinni heim til Sveins gamla í Koti, en langt um lengur var hann þó að þú að koma orðum að þú hvernig erindið hefði farið. og þegar logs hann var búin að stinja þú útur sér sagði Sveinn: það er ég viss um að aldrei hefir meiri þorskhaus fæðst í þessari sveit en þú. Og Grímur fann enga ástæðu hjá sér til að andmæla þú.

— Smávegis —

Takið eftir.

Hún: það sem maður segir karlmanni fer inn um annað eyrað og út um hitt.

Hann: En það sem maður segir hvennmanni fer inn um bæði eyrun og út um munninn.

Maðurinn minn er búin að missa atvinnuna, það er að segja við erum skylin.

viðerum skylina

Skola-lifet i Hauka-dal
(Niðurlag) ~~Framhald~~

Ádur en ég lík máli mínu um „Skólalifet i Haukadal" langar mig til þess at minnast lítid eitt á fólkid, sem ég kyntist í sveitinni. Biskupstungur eru fjærstar sjó allra sveita, samgöngur þangad hafa verd slæmar, og þess vegna hefir hin nýrri menning, sem æska kaupstada og flestra sveita hefir laugast í, ekki nád þangat nema ad lítluleiti. Ekki svo ad skylja ad ég telji þad sérstaka vöntun á manngildi fólksins í sveitinni, þó ad hinir nýjustu straumar umheimsins, hafi ekki nád ad flöda þangad. En hitt getur ekki dulist, augum akkar, þegar ad vid komum á þau heimili, þar sem hin forna og rótfasta sveitamenning hefir vardveist, og blasir en vid augum gesta og langferdamanna bæði útan hiss og innan. Hin nýja menning í lifnadarháttum þjódarinnar, hefir losad um þau tengsli sem ádur prýddu og einkendu hina stilföstu lifnadarháttu lidinna alda

Ef til vill á breyting sú sem átt hefir sér stad í þjódlifi Íslendinga eftir ad verda ráfastari en hún enn er.
Væri slikt og æski-legt, þú margt er gott vid þá breyting en margt mætti líka þurkast út og hverfa.
Yoa þetta var reyndar útúrdúr, sem ekki kemur beinlínis þessu máli vid. En ég setti þetta í sambandi vid fólkid í Biskupstungum, þad hefir vardveitt mjög vel hina fornu lifnadarhætti.
En hitt finnum vid vel, ad þad vantadi tilfinnan lega ýmsar breytingar nýrri tíma, sem til bóta eru. Þess vegna býst ég vid ad mentudum heims mönnum findist ekki laust vid ad hálfgerdur ~~þoku~~ þokabragur væri á sumu af fólkinu, en annars var þad kátt og gestrisid, og mjög gott heim ad sækja.
Duglegt er þad vafalaust og lætur ekki alt fyrir brjósti brenna. Þad hefir: fædst, þroskast, og starfad vid mikla erviðleika, upp vid öræfi Íslands. Erviðir og langir ad-drættir. Stór og ill vatnsföll og válynd veður, hafa gert þad kátt, bjartsýnt og framúrskarandi þrautseygt. Neftóbaksnotkun er mjög algeng

og eins reykingar. Morgum hafði til þess,
eins og fjölda samlendinga að hneigja
nokkuð mikið upp á eið í daglegu tali
og dæmi í frambúðinni. Hafði hennari annan
afl orð á því að mikla vori norðlenskan
fegurra mál, en sunnlenskan. Þótti annars
norðlendingum vænt um að heyra slíkt
Þegar ég nú lít yfir samar línur og ég
var í Hauktd. og hugsa um vini mína
þar, get ég ekki annað en dáðst að dugn-
Sigurðar Greipssonar, hinum kærmanda á-
huga og þeim eldheiti trú, sem hann
hefir á starfi sínu. Það er sagt að trúin
geti gert fjöllin úr stað, þó að hún geri
það ekki beinlínis þá gerir hún það óbeinlínis
það hefir þrótt stálhraustan vilja og þrautseigju
að hefja sig eins hátt yfir samlíð sveitarsinnar
eins og Sigurður Greipsson hefir gert.
Mér dylst það ekki og ekki neinum sem
þá honum hefir dvalið og líklega
engum ókunnugum, sem um Biskupstungur fer
að Hauktadalur er „Oasis" á hálfgerðri eyðimörk
andlegrar mótstöðumenningar. Þar eiga upphöf sín
starfar ormulyndir, sem apnar standa og velkomnar

hjá öllu Íslands til þess að laugast sig í.
Þróttalyndir Hauktadalsskóla nú nú yfir allan
lýðinn Íslands. Nemendur úr flestum héruðum
landsins hafa sótt íþróttaskóla Sigurðar Greipssonar
og það er von mín og bjargföst trú að enn
eigi fjölði íslenskra æskumanna eftir að sækja
þangað, þróttar og viðsýni, þegar hin unga
æska hefur sig til flugs og flýgur út yfir átt-
haga-fjöllin til þess að svala víðsýnisþrá hinni ó-
mótstöðilegu útþrá, sem ekki verður svalað annars-
staðar en úti um allan það, sem við höfum sé
þá á hún að leita lengra inn í landið, en ekki
í áttina til sjávar. Að ströndinni leitar vöxtur
utan úr heimi, vöxtur sem vilja gjöfunar laka
sér bólfestu í kaupstöðunum og kaupstöðum. Fyrir
slíka draunga eru knæpur og kaffihús kjörvalin
staðir. Í skúmaskotum heimsmenningarinnar
úir og grúir af þessum óvelkomnu gestum.
En upp úr fjöllin vilja hallærin landsins, og
fegast á við vöxtunar, sem koma utan úr hein-
inum, um heill og hamingju fjöldarinnar.
Á síðustu árum hefir hinum ódrenna snillyndum
ungað litur í ódæðunum við hinar gömlu
og góðu volki. Þetta þróttar komandi

kynslöðir. at muna vel, ad bera (leina) huga og hönd í sólar átt, í áttina til fjallanna. Snúið baki við hinni mislitu menningu, sem stórborgirnar fæða og glæða, en leitið í skaut náttúrunnar. Náttúran er möðir akkar allra.

Yþrotta-skólinn í Haukadal er verndaður af helgum hollvættum, sem taka opnum örmum, hverju ungmenni, sem þangað nær höfn. þegar það flýgur út yfir átthagafjöllin. Far vel þú Haukadalur. þú gamli og fræji sögu og skólastaður. Andi glæsilegra fornhöfðingja og andans mikil-menna, langa þig minningjum fornrar frægðar. þú stendur enn þá hátt úr hafi tímans, og um ókomnar aldir mun hróður þinn, þáttur þinn á þroska braut. Íslenskrar æsku, hefða þig hátt yfir samtíð þína. Eins hátt og þeir stóðu yfir sinni samtíð Snorri Sturluson Sæmundur í Odda og Ari-prestur, þorgilsson.

Fylgi þér allar Íslands vættir um ókomnar aldir: Amen.

Páll Sigurðsson úr Lundi

Hey-skapar-ferð- og-gengi-hennar-

(Niður-lag)

þegar við vöknuðum morgunim eftir var orðið mjög framorðið, fóru þá allir að hipja sig á lappir og komast að vinnu. Rigndi þá yfir mann ótal spurningar t.d. hvernig maður hefði sofið hvort maður væri slúskaður eftir ferðalagið o.s.fr.

Eftir litla stund var farið at dengja ljáina og tinda hrífurnar, þú þess var sannarleg þörf þú fáir voru eftir, eftir ferðina daginn áður. Eftir at búið var að matreiða og borða morgunmat var farið til vinnu, piltarnir að slá en stúlkurnar að raka. það var mikið rættum það hjá hverjum best bit. ljáirnir. svo þegar stúlkurnar komu breyttist talið fljótt þú þar höfðu íms gamanyrði ávörunum sem við piltarnir tókum vel í.

Þessi dagar leið svo allir voru hjartanlega ánægðir með hag sinn. þegar farið var að hátta um hvöldið var farið að þyngja í lofti og slíta úr honum rigningu, en ekki datt akkur í hug þá at um nóttina og daginn eftir yrði

hústa rok og rigning. Öll sofnuðum við
í sömu stellingum og hvoldi áður og
um miðnætti vöknuðum við, við vondan draup
vatnsins og rigningu, ekki þorðum við að
líta út þú við mættum þá eiga það víst
að skýlið okkar fyki af undan þeim
inn í það. Um morguninn var veðrið það
svolítið að skána, um kl. 10 var það til
minna sinnis var þá að minka rigningin
var þá slegið af kappi miklu.
Eftir hádegi fór að rigna meira og áköfu
svo, að ráðum að flýja heim í skýlið
aftur og hinkrum við þar það sem eftir var
af þeim degi. Það var glatt á hjalla hjá okkur
situr en í mátturinn inni við söngum hvolfar
voru minar hvítist á og mist hafði verið dans-
að af öllu plass hafði leyft.
Svo rann upp þriðji dagurinn en hann
hafði það í för með sér að nú var farið að
renna inn í íbúðina okkar alt orðið rem-
vott og við einnig líka, það hefir sjálfsagt
verið okkar lán að við lágum þarna hlið-
við hlið og höfðum hita hvort af öðru
annars leyst og við að okkur hafði orðið kalt.

Laugardagurinn rann upp og var heldur skárri
en hinir fyrir, vorum við þá tveir sendir heim
því líklegt var að þeim Ronni t.d. ólíð
sem svo hraparlega fór í ferðinni.
Við lögðum nú af stað leið, sömu við fyrst
fram Hraundal svo beigðum við í suður og
upp í Hraundalsvikið, sem leið liggur yfir
hið stóra Hvamd. fjöll og komum við niður
í Fossdalsbotninn, sem er sunnan við hjáleið
Segir nú ekki af ferðum okkar fyr en við komum
heim. Tókum við húsbónder okkar við fyrir-
hugsun, vorum þeir að graða þar fyrir hlöðu
þeir vissu ekki neitt um okkur fyr en við
heilsuðum þeim, og get ég ekki lýst þeim undr-
unarsvip er á þá kom er þeir sáu okkur og
þeir glöddust einnig líka, fóru þeir að spyrja
eftir hinn fólkinu hvort það hefði dáið í
skurninni, þeir spurðu eftir öllu mögulegu, en
við höfðum ekki við að svara.
Það átti að fara daginn eftir að vilja sem
okkur höfðum við ekki komist heim.
Okkur var tekið með fagnaði og hinum fegnar
við komum heim, fóðum við við Bleikumi
og í það fót fengum okkur nýtt að borða o.s.frv.

sidan förum vid ad heilsa upp á nágramana og segja þeim frettirnar úr útlegdinni.
Morgunum eftir var farid aftur af stad og förum vid þá sjóleidis eins og fyrst er vid förum, gekk nú alt ad óskum þvi vedur var gott, komust um vid í land og för fylgdarmadurinn heim til sín aftur.
Þegar vid komum ad tjaldinu voru þar stúlkurnar fyrir, og lástudum vid þad ekki pillarnir voru ad sækja eldsneyti, svo komu þeir heim litlu seinna, hefdu mátt koma en þá seinna en sleppum þvi. Þeir urdu ekki lítid hyssa þegar þeir sáu akkur med þessar orku byrdar, höldu akkur mikid fyrir dugnad ef vid hefdum komid gangandi med þessa skjatta. En vid fjellum frekkar í áliti þegar þad vard lídum ljást at vid hefdum komid sjóleidina.
Sunnudagurinn leid Mánud. og þridjud lík ekki kom þurkur. Nú var vandi úr vöndu ad ráda þvi nú var bíid ad slá þad sem áhvedid var ad slá. Þad var áhvedid ad fara skyldi heim en nú treystu stúlkurnar sér ekki yfir bjargid svo þad vard úr ad einu akkur för med þær til

Hedinsfjardar. Hinir þrir förú heim
Nú förum vid en nýa leid förum yfir svo nefnde Hálegishirnu og niduri Sýrdal. Þar hafdi Hrammdala böndinn fráfærnalömbin á sumrum var þad undur þægilegt þvi þau komust ekki þadan voru þar vel geind. Þad er ad-eins eitt vik mill dalanna sem upp er hægt ad komast og var hladid uppi þad, og sest gardmólid en þá. Mér þótti verst hvad þoka var mikil á fjällum uppi þvi útsýni er þarna gott, og frödlegt hefdi verid ad sjá sig um, vid komustum heilu og háldnu heim, og var þá farid strags eftir hinu sem til Hedinsfjardar för.
Ad tveimur dögum lidnum kom þurkur og var þá haldid af stad en á ný, nú var skap í körlum ad þurka, þvi nú vorum vid mikid fleiri 13 als (sumt í kinnisför) um hvöldid var farid med fullann bát af þurheyi heim Hæsta dag var aftur komid eftir heyi þá förum vid alfarin heim. Þegar leid á dagiun för ad hvessa, svo vid gátum ekki klárad ad bynda urdum at fara med bátinn tómann var þá komid svo mikid rok ad þad þuodi yfir bátinn í sífellu. Dagiun eftir var komid logn

var þá farið út-eftir og klárað að gera við heyið og var þá farið heim með hey.
Eg bið svo Mána að fyrirgefa hvað þetta er sundurlaust, og lesendurnar að dæma ekki höfundinn hart þótt eitthvað finnist ábótavant. Mér þótti fjarska gaman að þessu ferðalagi, og ég efast ekki um að ykkur hefði þótt það líka.

Gutmundur Jónassoy

Skritla:

Einu sinni voru karl og kerling í koti. Karl var matmatur mikill, en kerling samhaldssöm, og sparaði mat við bónda sinn. Metalaunars safnaði hún miklu af osti, sem hún geymdi á búrhillunni. Þegar karl var svangur stalst hann til þess at narta í ostinn. Kerling skyldi ekkert í þvi at smá-skörð komu í ostinn, bar hún þetta í tal við bónda sinn, sem þóttist antvitað ekkert vita, kom þeim saman um at mýs myndu eta. Hafði kerling hug á ad útrýma músunum. Kvöld eitt höf hún leit með karli um alt búrið. Með grútarlampann í handinni lýsti hún í hvern krók og kima, leitandi ad músaholum. Laks fundu þau eina holu. Nú hafði kerling heyrt ad ekkert væri músum ver við en stækt-hland eta (keita) sem kallat var. Hún sendir þvi karl inn eftir keitukopnum. Þegar karl kemur met koppinn skipar hún honum at taka sér stöðu við holuna met koppinn í höndunum viðbúin (ad vökva mýsnar ef ad í ljós kæmi. En engin músin kom í ljós. En þann dag í dag stendur karl við holuna, er hann löngu orðin blindur af þvi ad stara í holuna. Koppurinn er einnig orðin tómur, keitan öll gufuð upp. Kerling stendur líka enn þá í búrsdyrunum, met grútarlampann í hendinni. Fyrir löngu er kveikurinn útbrunninn og ljósið dáið, og kerling orðin blind og heymarlaus, af þvi ad horfa á karl sinn, og hlusta eftir músatístinu.

20 April s.l.

Í Atlandshafi er ~~Indvertstskip~~ Argentist skip á sveimi með 33 óbótamenn óhott at segja allralanda kveikyndi. Þvi þat er búið ad gjöra ríkisstjórnum viðsvegar um heim at vart um at hafa strangt eftirlit með þvi at þeir verði hvergi settir á land, nem þvi ateins handsamaðir um leið. Ísland hefir fengið ad vörum eins og ömurlönd, og þad þykir ekki óliklegt ad

þeir mun einnitt leita hingað, og verst þótt við-
komin "Vanefnagar" ef svo skyldi vilja til að þessi
óþokkaandi villist hingað.

Sumardagurinn fyrsti!

Það var ekki sumarlegt um að litast á sumard. fyrsta
vorsins frostlítið. Það fraus víst saman
veður og sumar, það sagði gamla fólkið að vissi
á ilt. Skemtun var hér á húsinu þótt vont
væri veður, var þar sund leikfimi og einnig
leikinn smáleikur. dansað var óvenjulega stutt
að þessu sinni veit ekki hvað um það veldur.
Barnaskólinn í Hólshreppi er lokið að þessu sinni
Hafði einkunn hæst hlotið Líney Jónasdóttir
Knappsstöðum. 8,35
Mönnum er gramur yfir því að geta ekki keypt opin-
berlegar tækifæris hér af félagsvæðinu, ef það
kemi fyrir að þið opinberist þá gleymið ekki að
líkna "Mína" það. Hann átti einnitt von á að slíkt myndi koma fyrir á sumard. fyrsta.

Samlíkingar:

Sveitamaður nokkur varð á leið heim úr kaupstað
og var með poka á bakinu. Hann mætir kaup-
manni, sem hann þekkir, og kallar þeir nú lítla
stund og hvað hefir þú þarna í pokanum spyrði

kaupmaðurinn. Ó bara eitt kút af spíritus, svarati
sveita-maðurinn. Þegar þeir höfðu talast við um
stund, tók kaupmaðurinn eftir því að farið var
að leka úr pokanum og var hann þá ekki
seinn til að selja munninn undir og svolga í
sig, en skyrpti því fljótt út úr sér aftur, og
spurði sveitamanninn hvort hann hefði ekki neitt
annað í pokanum "Jú" svarati sveitamaðurinn
það er svolítill grísarangi í pokanum líka.

Absent.

Veðrátta er nýrjál, og vindurinn ýmist blés.
Mér sýndist hún vera svanur —
en svo er hún bara Jón.

26 Apríl

Það er líkinda lítil frá Alþingi nú þessa-
dagana Fjárlög óafgreidd sömuleiðis Kjördæmamálið
Ríkið er nú smámuni eins og t.d. gelding
hesta o.s.fr. og nauta o.s.fr.

3 Maí landsh.

Búist að mynda nýja stjórn og hlutu eftirf.
henni Magnús Guðm. son Ásgeir Ásgeirsson og Jónsson Bj

— Ritstjóri —

Máni

7 fölu blad 11 árg. 1982

Útgefandi: U. M. F. „Von"

Refnefnd: Steinn Jónsson
Jón Gunnlaugsson
Skarphéðinn Pétursson

Minningar frá þingvalla hátíðinni 1930!

Þegar ég var að hugsa um það, að ég þyrfti að efna það sem ég hafði verið svo vitlaus að lofa ritnefninni, sem er að senda nokkur línur í blaðið. Datt mér í hug, að aldrei hefði um hátíðina á "þingvöllum" neitt verið skrifað í "Mána". Mér finst það þess vert að "Máni" geymi nokkur brot af öllu því geislaflóði, sem laugaði land og lið þá dagana. Atvik sem ekki koma fyrir nema aðeins á þúsund ára fresti, hljóta að hafa eitthvað það við sig, sem vert er að geyma og bjarga því frá að drukna í tímans, og gleymsunnar djúpu hyljum. Um hátíðina á "þingvöllum" þarf ekki að tala sem smáatvik, sem aðeins ná til eins eða fárra einstaklinga. Og sem geimast og gleymast með þeim. Nei það eru viðburðir, sem náðu til heillrar þjóðar, sem ég nú ætla að gera að umtalsefni. Og sem náðu lengra þau náðu vitt yfir tvær heimsálfur.

Ekki aðeins til allra hinna erlendu gesta, sem heim sóttu Ísland, einnig og til fjölda margra annara, sem ekki gátu veitt sér þá á næju að heimsækja gömlu, en þó nýju „Sögueyjuna" í þettað sinn. Eg vik að því aftur að þessar minningar, verða ekki nema örlítið brot, af því, sem hefði mátt um hina miklu stund skrifa. Eg er þegar búinn að gleyma svo mörgum smáatvikum, þar sem ég hefi ekki nú við neitt að styðjast nema lítið brot af dagskránni, sem ég fann hjá mér. Hún sýnir auðvitað ögn, af stærstu atburðunum, en smáatvik eru týnd, en einmitt þau, eru oft svo nauðsýnleg til þess að fá samhengi í viðburðina. Þar sem þettað

verður jafnframt ferðasaga. Hygg ég best að byrja á upphafi ferðarinnar, þó ég hins vegar búist við, að lesendunum leiðist, sá lestur, því ég get ekki klætt það í nógilega hrífandi skáldlegann búning.

Ég lagði á stað til Seyðisfjarðar 11 júní. Gekk yfir fjallið, og bar töskur mínar á bakinu. Veður var kyrt, sólskin og hiti. Var ég því bæði móður og sveittur. En gleðin kemur ekki á vallt hlægandi, og þyrir vara lausl, og þess vard ég líka nú að gjalda.
Frá Seyðisfirði tók ég mér far með es. „Island". Íslenska skipin ætlu ekki á ætlun þyr en nokkru löngu seinna. Ég vard því að nota Dönskum farkost, þó það ryfti dálítið til gang ferðarinnar, og ekki í góðu samræmi, við það sem hátiðin átti að sýna sönnuno Íslendingum, en það tel ég mig autvitað. Skipið fekk heldur slæmann sjó. Hafði hann fremur slæm áhrif á farþega. Virtist magi þeirra þola illa hristinginn. Fór ég og ekki varhluta af óþeindum þeim. Eitt sinn er ég var nýbúinn að borða, dýra og fína máltíð, varð ég að spíta henni allri í sjóinn. Verð ég þó að segja það að ég lét ekki undan þyr en ég mátti til. En fárst var ýlt á eftir.

þyri, þá ég samvar lega eftir þeim krónum, þara svona hrapa lega til eiðskis. Þann 14 kom skipið til Reykjavíkur. Í Reykjavík dvaldi ég í þvr natur, aður en að ég gæti fengið ferð austur að Haukadal, en þangað var ferðinni heitið, þess vegna þó ég svona snemma á stað. Piltur frá Engimýri í Þjórsadal, Ragnar Jóhannesson, nú leikfimiskennari á Hólum í Hjaltadal. Var mér sem skipsa Suður, ætlaði hann einnig austur að Haukadal. Ástæðan var, að við tókjum þátt í þyri hugaðri bændaglímu á þing völlum. En áðuren að ofa okkur og safna kröftum til orustunnar. Þeirrar sem ég var í Reykjavík, gerðist ekkert sögulegt. Gistingu hafði ég á Herkastalanum. Seinna þann lögðum við á stað frá Reykjavík í bifreið austur til Haukadals. Ekki man ég hverjir voru farþegar með okkur austur, þó man ég eftir Þórði Brynjólfssyni alþingismanni. Mjög skemtilegur maður. Ég minnist þess að hann hafði í talsverð með sér af harðfiski, var hann óspart notaður, með leyfi eigandans þó. Þórður bauð okkur Ragnari heim til sín, til þess að sjá sögustaðinn Skálholt. En þar sem það var sólu verður krókurinn varð ekkert úr því. Með bifreiðinni fórum við að Vötnsleysu. Komum þangað rétt um hátíðina

áttum þá eftir að ganga tveggja tíma leið upp
að Haukadal. Við drukkum mjólk á Vatnsleysu,
og löbbuðum svo af stað, með toskur okkar á
bakinu, og stokkinn í hendinni. Allir voru í
rekkju Gengnir á Haukadal þegar við komum
þangað. Borðum á gluggann hjá Sigurði, var
karl fljótur að smeygja sér í bugsurnar og koma
Al. Framh.

Keytupotturinn.

Einu sinni voru hjón á bæ, ekki er
getið nafns þeirra. Ekki var fleira fólk á
bænum er saga þessi gerðist. Þau höfðu
unst mjög heitt á sínum ingsi árum, en
nú voru þau orðinn gömul, og ástinn
farinn að kónla. Notaði karl sér það stundum
að hann hafði meira af líkamlegu þreki
en kerling hans, og hyrti hana rækilega
þegar honum þótti úr hófi keyra.
Það var siður þar á bæ, eins og víða annan
staðar í þá daga, að safnað var hlandi,
sem haft var við hreingjörningar á þvotti;
og fleira, sem mótti með það gera.

Safnaði kerling hlandinu samann í pott,
sem til þess var hafður, og lét hann standa
fram í eldhúsi. Einu sinni þurft hún að
elda súpu, sem oftar, sækir hún vatn í lækinn
helir því í pott, leggur síðann að og fer að
elda grautinn. Og af því hún var vinnugefin
sækir hún rokk sinn, og fer að spinna í eld-
húsinu með hún er að elda grautinn. Þettað gekk
nú ágætlega og sóttist vel grautargerðinn.
Þegar kerling heldur að grauturinn sé soðinn
fer hún að bragða á honum. Erettir hún sig
þá mjög ámótlega, og segjir. „Mikið an svoðans
remmu bragð er að grautnum, ætlar hún nú
að fara að leita eftir ástæðum fyrir þessu
ólukku bragði, en í því heyrir kerling að gengið
er til eldhúsinns. Er þar kominn karl hennar heldur
gustmikill, og segist vilja hafa matinn það
allra fyrsta, því nú sé hann að bresta á í
stórhríð, og sér veiti ekki af að fara að líta
eftir skepnunum. Kerling segir matinn soðinn
en kviðir samt fyrir að bera karli hann. Herðir
samt upp hugann. Lætur kjöt og graut í
skál og setur fyrir karl þarna í eldhúsinu
Fer svo að hugsa upp ráð til að geta forsvarðo

bragðið að grautnumm. Enda veitti henni ekki af því. Því ekki var karl fyr búinn að smakka á grautnum, en hann fer að tala um bölvað remmu bragð, sem sé að honum. Kerling segir. „Láttu ekki svona maður, ég átti svolítið af lauk, sem ég lét í grautinn til að gera hann bragðbetri. Það lítur helst útfyrir að þú sert nýkominn af einhverjum grautarskóla. En ég hefi nú lifað að þessu þó ég hafi ekki haft lauk í grauta. Og þarna hefur þú það og lét skálina róa með öllu saman í kjöltu kerlingar, sem var nýsetst niður við rokkinn, og átti sér einskis ills von. Gerist henni nú allheitt að framann og stekkur upp ótt og títt, og biður fjandann að hirða karl sinn fyrir upp á tækið, Hristir sig og skekur, og fellur nú kjöt og grautur í stríðum straumi niður af henni. Hafði karl stokkið út á meðan á þessum óskupum stóð, og var nú í óða önn að koma inn fé sínu. Og er hann var búinn að hýsa alt fé og gefa því, fer hann að líta eftir hrosumm, sem hann átti þar skamt frá. Ámeðal þeirra var ein hryssa rauðflesótt, sem hann hafði sér stakar mætur á. Sýnist honum hún heldur dauf, og heldur að eitthvað sé að henni. Dettur í hug að nú sé hún að verða klumsa, hafði hann mist hryssu úr klumsuhaustið áður, og heldur að þessi muni fara á sömu leið. Kemur hann henni í hesthús með hægum móti. Hafði hann heyrt að ekkert væri eins gott til að bæta klums, með eins og stækt hland. Átti það að notast þannig, að heita átti nokkra potta af því, og halda því svo að vitum sjúklingins. Sem ekki átti að þola svo sterka lykt án þess að fá bæði geispa og hnerra, og þar af leiðandi veikinn að batna. Hleipur nú karl til bæjar það bráðasta, og hittir kerlingu sína, er hún nú í vondu skapi, eftir síðasta viðskinlað þeirra. Biður hann hana að heita fyrir sig nokra potta af keytu, því nú sé sú blesótta sín að verða klumsa. Þykir henni nú nauðsin til fera, að bregðast vel við bón karls síns. Stendur nú á fætur og fer að athuga keytupottinn. En er hún beygir sig yfir hann, sér hún mynd sína í honum, og þykir einhenni lega við bregða. Sér hún nú vangá sína, að hún hefir látið upp pottinn með keytunni um miðjan daginn

en vatnspottinn ekki, getur hún nú vel skilid rennu bragdid ad grautnum, og þykir ekki betur. Karli fer nú ad þykja seint ganga ad hita keytuna, og spyr hvad hún sé nú ad drjóla. Verdur nú kerling ad segja satt frá öllu, og ber sig mjög aumlega yfir.
Fyr nú ad síga brún á karli. Þykir honum ílt ad hafa étid stækt hland, en verra þykir honum ad hafa nú ekki keytu til ad lækna þá blesáttu med, og muni þettad verda hennar bani. Út af öllu þessu reiddist hann svo, ad hann gádi sín ekki, sem skildi. Þrýfur hann nú rokk kerlingar, og hyggst ad láta hana kenna á honum. En er hann reyrdi höggid hátt, lenti rokkurinn í bita yfir höfdi hanns, og mölfadist í spón.
Steyptist nú yfir hann bædi járni og spítnarusli án nokkurar vægdar, og vard honum svo um þettad alt samann, ad hann rauk á dyr og út, bölvandi yfir öllum þeim óskuppum, sem yfir sig dindu á einum degi. Heldur hann nú sudur ad hesthúsi, og fer ad adgjæta þá blesóttu, er hún ad égteta í róleg heitum, og sýnilega laus vid alt klums. Þótti honum nú stórum betur og verdur nú hinn gladasti. Nú víkur sögunni aftur til kerlingar. Þegar hún lítur reidi karls sins, bidur hún Gud ad hjálpa sér, og er hann þrífur rokkinn, telur hún sér bana búinn. Nú heyrir hún ógurlegan brest og læti. Vad þá taugum hennar nó bodid, svo þad stein lídur yfir hana. Eftir dálítinn tíma raknar hún vid, rekur nú fyrst augun í rokkinn á gálfinu. Þykir henni nú umskipti ordinn á vera med hann, Og telur hún nú víst, ad karl hafi brotid hann svona á sé. Fer hún nú ad þukla sig alla utann, en finnur sig hvergi meidda. Mundi nú kerling hafa ordid reglulega glöd, ef rokkurinn hefdi ekki verid svona illa til reika. Kémur nú karl ad í þessu, og er nú hinn gladasti og segir, ad nú sé þeirri blesóttu batnad. En kerling er nú hálf úrill, og segir ad þad hafi þú verid mildi ad hann hafi ekki drepid sig med rokknum. Og víst er um þad, ad ekki hefdu þær þolad betur barsmidid þæryngri. Þvi þó ótrúlegt sé þá sést ekki ein einasta skráma á mér.
Karl glotti vid, og segir um leid og hann gekk út. Altaf er þad nógu skinsamlegt hjá þér kelli mín

Stormur.

Hin hræðilega bónorðsferð.

Eg var nú orðinn þettað gamall, - á aldrinum eitthvað milli tvítux og þrítux. En ógiftur - þó ótrúlegt sé. Þær voru þó ekki svo fáar stúlkurnar, sem lytu mig hýru auga, sem var ekki heldur óeðlilegt. Maður á besta aldri. Vel mentur, andlega hraustur líkamlega, og heldur snoturt andlit, sem maður segir. Eða með öðrum orðum glæsimenni. Þið haldið ef til vill, að þettað sé raup, þar sem ég var enn þá ógiftur, en svei mér þá ef þettað er ekki alveg hárrett lýsing af sjálfum mér. Oft var mér búið að detta það í hug, hvort ég ætti ekki að biðja einhverra heimasætra í sveitinni, taka svo eitthvert eyði kotið, reysa bæ úr rústum, og rækta fúinn mó. En þettað hafði dregist vegna þess: fyrst og fremst, að eðlishneigðinn til hjúskapar, var als ekki mjög sterk, og það, að ég vissi hreint ekki til hverrar heimasætunnar ég átti að slá út trompinu mínu. Eg var hárviss um það, að geta fengið hverja sem var, já það efaðist ég ekkertum. En hver mundi duga best til þess að þæla við búskapinn. Það var spuringinn

En þessi fjóri dugði ekki lengur, nú varð til skorar að skríða, Eg sem einmitt var gæddur öllum hinum ágætustu hæfileikum, sem þurfa til þess að viðhalda landsins sonum, var í þann veginn að skrælna upp. Eg er mikkil dyrlinga vinur, og held mikið uppá messur þeirra í almannakinu. Í svona máli var um að gera, að fá hjálp einhverra hinna helgu manna. Og þar sem að ég þóttist vita, að þeir myndu langáhrifamestir og sterkastir á hinum sérstöku messudögum sínum. Taldi ég sjálfsagt, að velja einhvern þeirra daga til bónorðsfarað. Eg fór nú að leita í almannakinu, hitti strags á Mikjálsmessu, það líkaði mér. Það var karl, sem ég treyst. Dagsins beið ég með eftirvænting. Og þegar ég kom út á Mikjálsmessudagsmorguninn, vissi ég hreint ekki hvar ég átti að byrja að bera upp erindið.
Eg leit yfir sveitina. Já þarna átti einheima, þarna ein, þarna tvær, Jó og þarna þrjár. En þar sem að ég var kominn útá hlaðferðbúinn, varð ég þó að halda á stað. Ó þeja, hugurinn var svo fanginn af framtíðar draumum, að án þess ég eigin lega vissi rölti ég á stað. Það hefir víst ekki verið neitt sérlega náið

samband milli heilans og fótanna, því ekki hafði ég hugmynd um neitt fyr enn ég stóð niður í bæjarlækinn á Vefstöðum. Nú já, já sagði ég við sjálfan mig, ég er þá hingað kominn, en illt þótti mér að vökna. Það fanst mér ills viti. Nú jæja, það var ekki sem verst að byrja á Vefsstöðum, mer hafði altaf liðist skrambi vel á stúlkunum þar. Eg bið á dyr óskup fínt. Steina kom út, ég heilsa henni, og er mjög rogginn. Viltu ekki tala við mig, segi ég við hana, við getum gengið hérna út fyrir bæjinn. Jú það var sjálfsagt. Eg kalla mer upphátt fjósvegnum, en nú fanst mer kjarkurinn ætla að bila. En ég herti upp hugann. Steina, ég elska þig af skaplega heitt, viltu ekki verða stjarna mín á lífsleiðinni, ég meinti, konan mín sagði ég. Eg taldi víst að hún myndi hlaupa í fangið á mér með það sama, og var til búinn að taka á móti henni. En það var ekki alveg. Hún hnykkti litið eitt til höfðinu, og segir "Veist þú nokkuð hvað ást er?" Þetta fanst mér bara lítilega spurning, og ónærgætin. Eg var alls ekki við því búinn að svara slíkri spurningu

En sagði þó, þú ég vari þá ekki að leita mér konu, ef að ég vissi ekki hvað ást var. Jæja segir hún, þú mátt leita um ár stóran fjöldi fer, mig fer ekki, því ég ætli mér als ekki að giftast. Það fanst mér af skaplega heimskulegt af henni að segja þetta. Og fór að leita henni fyrir sjónir, hve hún stefndi ranga götu á lífsleiðinni, með því að hugsa svona. Að lokum segir hún. "ef að ég giftist einhverjum, þá giftist ég ekkju manni". Það fanst mér mjög hyggjulegt af henni, því þeir hafa þó alltaf reynsluna og eru ábyggilegri en þeir sem óreyndir eru að öllu leiti. Þú verður þá seinni konan mín segi ég? "Var veri það segir hún," og hljóp inn í eldhús. Eg hélt á eftir því ég ætlaði að tala við þær Gunnu og Hönnu. Gunna sat í eldhúsi. Sæl veiztu Gunna mín segi ég, hún tók kveðju minni en snjeri þó uppá sig um leið, og horfði á mig. Hún hafði aldrei leyft mig kalla hana mína fyr. Eg settist á kassann, og virti Gunnu fyrir mér.

Jóa satt var það, hún var bjóðnu eiguleg svo ansi þrýstin, og holdug, og ég fann að hjartað lyftist öðru sinni í mér.

Heiðra Gunna mín, sagði ég. Nú er ég að hugsa um að fá mér fört og fara að hátta.

Þad var svo sem audvitad, ad hún hvar eitíflega glötud. Þegar ad ég fann ad ég got stadid upp, labbadi ég steinþegandi nidur og út. Eg völti úthjá félagshúsi, setti mig nidur og hugsadi rád mitt. Bölvanlega hafdi þettad gengid fyrir mér. Átti ég ad hætta vid svo búid. Eg rendi augum yfir sveitina. Nei þad er ad halda á fram hugsadi ég med mér, því ad úr einhverju er ad grasa en þá. Þó ég væri ekki ordinn eins viss um god erindislok eins og i byrjun. Eg staulaðist af stad aftur, og stefndi á Gautastadi. Vid Maggna höfdum altaf verid gódir kunningar, og ég treysti henni eiginlega best. Þegar ég kom heim á hladid á Gautastödum, var Maggna ad hengja út þvott. Alveg upplagt sagdi ég vid sjálfann mig. Eg tók ofann bónordshattinn og hneigdi mig. Hún tók undir þad med kurt og þí, eins og henni er lægid. Eg setti mig nidur á þúfu hjá henni, greip hönd hennar og sagdi. Mjúk er hún þessi hönd, viltu ekki gefa mér hana. Hún kifti ad sér höndinni hló og sagdi. "Eg held þú hafir lítid med þrjár höndur ad gera." Eg stód upp, og sagdist nú eiginlega ekki hafa meint þad, ad hún gæfi mer bara höndina á sér, heldur sig sjálfa. En þá vard hún vist hyssa. Fyrst heyrdi ég ad hún hló, svo held ég ad hún hafi skelt á lærid, minstakosti heyrdi ég vota smell, og svo segir hún. "Já, en hvad þú getur verid skemtilega vitlaus." Eg vissi þad nú audvitad ad ég var altaf skemtilegur, en vitlaus var ég ekki. Svo segir hún." Þér er best ad hypja þig á stad. Eg held ad þú sért ad missa vitid, eda minstakosti ertu eitthvad verri. Blessadur snautadu heim." Eg lalla á stad, og nú fann ég ad einhver ónoti vor ad koma i bakid á mér. Þad vor svo sem ekki ólíklegt, eins og ég var ordinn biladur i því. Þegar ég var kominn rétt sudur fyrir, heyri ég kallad á eftir mér, ég lít vid hvad haldidþid. Hún er þá ad gefa mér langt nef, og kallar um leid. "Svei þér aftan fardi skrattann." Eg greyp med bádum höndum aftur fyrir mig, og strauk nidur allann bakhlutann. Eg fann ekki neitt, sem hún hafdi getad verid ad svegja aftan á mér, Hún hefir ekki líklega meint neitt med þessu, sagdi ég vid sjálfann mig, og þá um leid mundi ég eftir því, ad hún hafdi leikid Siggu i happinu, og þad hafdi hún audvitad lært þettad. Hún var svoddan skrípi hún Maggna

Framh.

Skrítlur

Kaupmaðurinn kom þar að, sem búðarsveinninn var að kyssa dóttur hans. Segir hann þá örskuvondur um leið og hann ætlaði að ~~kyss~~ slá sveininn.
"Eg skal kenna þer að kyssa hana dóttur mina." Búðarsveinninn (með hægð) "Þér þurfið þess ekki, frökenin er búinn að kenna mér það."

Mörg ár eru siðan að F.G. sat a þingi og sagði við H.G., sem sat við hlið hans "Það er skrifið að sjá Hann N.N. (þingm. sem var að tala) hann hefir hvitt varaskegg og svart hár, þvinær ekkert hært. Þá sagði H.G. það er vel skiljan legt. hann hefir allan sinn aldur brukað kjaftinn en aldrei höfiðið.
Frú B. (heldur ræðu um réttindi kvenna) "Hvar stæðu karlmennirnir nu, ef kvennmennirnir hefðu ekki verðið til. Já hvar væru þá karlmennirnir nú."
Rödd frá áheyendunum. "Í Paradis."

M-á-n-i.

8 tölublað 11 árgonar 1932.

Útgefandi U. m. f. "Von"

Ritnefnd Jón Gunnlaugsson
Skarphéðinn Pétursson
Páll Sigurðarson

Ávarp

Máni óskar öllum, að standendum sínum gleðilegs, og farsælts nýjars.
Þakkar fyrir umönnunina á liðna árinu, og vænlir hinns besta á hinu nýja. Hann segir til ykkar félagar þið viðið að ég þarf að vassa, ef að ég minka þá minkið þið líka, þessvegna, og hann ég á að stækka, og þið þurfið líka að stækka.
Ef að þið að einsmunið þetta þá er það nægilegt, þið láðið eitthvað í jötuna, svo ad hann þurfi ekki að svelta við stallinn.

Minningar frá Fingvallaháttinni (Fr. Fl.

Sigurður Ísaks akkur
hét Ísaks, bjó á akkur í Bæ, og vakti vöskonu
á morgun var verið að baka til matar, og Bára um
sína akkar. Fór hún í bað. Þannað ætla ég sögu
að segja. Minningin byrjar á hæð í Eggjadal
í haugina. Eftir að hafa sofið, sýnist, þurkað sig
og klætt, bjuggum við; og haldið um að. Sagnar-
menn við dvöldum í Haukadal voru hér á þessum tíma.
Við gjöndum upp um, klæðum, skakkum, en á milli
þess við átum og drukkum, lásum og sáðum. Það mátti
heita helber þögn á þeim öll. En seinni partur morgun-
sins til klukkan að vera þannig hjá bóndanum.
Sagnarmenn hittu, þann 24 var ákveðið að byggja á stað
hjá Fingvöllum. Sigurður var farinn á undan. Hann
ætlaði að hafa veitingar sölu á hátíðinni. Fyrsti
Sigurður sem er farinn. S. Ó., að sjá um uppsetning
veitinga tjaldsins, að upp borðum og bekkjum, flytja
að kaffi, öl og sælgæti, öl að sjá þannig stöðum skiltar
á sv.fr. Átur en að komið sér og stað, það hann akkur
að hafa það gott, þar til við byrjum á stað, og
segja við komum til Þingvalla, gátum við fundið
sig í þyrnóttu tjaldi! Ekki komumst við á stað

frá Haukadal fyrr en um miðjann dag. Það varð ákveðið
morgin Minningar við það, að ríða hestum, láta vitið
verðið skrimmar nar, og líða um þar á hestunum. Vitaverðum
á sem lögðum á stað frá Haukadal, og Ragnar
frá Sámundnar frá Bláa Fjalli í Biskupstungum. Komu
við ríðkomum norðann frá Hólum, og var ákveðið að
hafa 8 daga í Haukadal, til þess að hvíla sig fyrir
ferðalagið yfir Kaldadal. Skilka var hið fyrsta.
Sigrún frá fjallsdalli frá Fjalli í Kolbeinsdal var
hjá Ragnarsdóttir sumar hjá sig við.
Sigurður hafði lið hesta, hvorn akkur fremur, en frú
Hestabú sig sjálfur. Einn hestum höfðum við undir
töskur. Við ríðum upp um veginn við vestur Biskups-
tungnaveg, og um hálfa þriðja klukkan við að hvorfa
stöðum í Laugardal. Þar drukkum við Kaffi
Nesti. Þar við hvorfa stað er Laugarvatn. Hann
ríðum vestan stað, mörg hús sumar ekki sem búðir
var hann hugsað hafði að líta í hóðel kyrkjunni, um-
hverfis, Laugardalur kirkjustaðinn, sem stóð stóð-
staðinn, og prestsetri hálfkirkjunni. Á þann varðstað-
inni haldið, yfir fari hér lið hjá vestur við
Laugardalsvatn, og upp á Lyngdals heiði. Upp undir
heiðinni ca. 1 klukkustundar ferð frá Laugarvatni
er Laugarvatnshellir. Skjóg á þar einkennilegt

konds kog. Eyssléttar grasivaxnar grundir, á stöku
stað sundur grafnar, mót Lækjar farvegum. Ujpp og
víðlendi er klettabelti og móberg. Sum í klett-
belti petta kyggir dýr. Par eru engi, at kann nyti
allt sinn árit mannvirki, og pað allt ekki fyrir
töpun kúgu síðan. Skálli glöggt sjá par verksum-
skipun. Einnig sást par glöggt merki fyrir kál-
garði, og fúin skarn brot, sem kverfi hann. Mó-veg-
klettur upp og og vestur og helbinn, er allur alsettur
fornaminjum og ártölum, svo að nyjög er pörf fyr-
at graga nat kring í kringt. Fræðimenn getta sem
hafa farit pessa leið, hafa grafit, mörg sill, aldur
og ártal í kringt. Vit gerðum eat mikat eins, og við
Kopnum gáðum pess einnig, at nit vorum Norðmenn-
nigar. Vit kelbum átum nit fullt 2. sinn,
og kýfum nitan upp á leiðina. Aldrei fórum vit
neins fát fyrir fát, gáðum fari í fyllsta mæli. nokkit
kyndarinar, sem eru kenna íslenzkar vanaðar. Fegar
kyrðin er svo mikil, at nit gekum nokkurn veginn kljóð-
kjóðlitt ofkar, og áll náttúran virtist vera stungin
svefnpokum. Lyngdals heiði er hrjóstug, og fur. Eitt
mun ég lýsa pess, at ég sagði par neitt markverð-
ara, ef at ég ætli at gefa pess, at á einum stað
var 16 fett gaddvírs girðing á gáli. Fegar nitur

komur og heitumi ofkar nit fúngvalla hraunit, sem liggr
yr alla leit, nitur at fúngvallavatni. Al opan leit er
hraunit nyjög gróðurlitit, en gróðurinn vex, eftir fví
sem netar dregur. Dal gróðurinn er lyng, og birkiskóg-
arkjarr. Tór skógurinn kelder vaxandi, eftir fví sem
nar dregr fúngvöllum, og fegar komur nitur at skógun
gjá, er hraunit al mesta fakit skógi, og fú er mótur
líka komin í raun og veru á fúngvöll. Vít kéldum
sem leit liggr nitur á fúngvallasléttu. Vítt var um
hraunit nátti sjá fjöll, kéldum nit í sú fjarlægð
ofkar at petta væri hér nokkr fjallborg, sem
at ei nitum, at hvat var at reisa á Völlunum
fó fjakta fjöll ofkar fjöldi fá og stóra. Semja
fúngum nit at nita, at petta væru fjöll. í brekku
fúngmannanna, og annars staðar í skóginum, kafi innbúnir
og ílbúnir. Vít stofnsettust á fegjum, og nitum
hraunit ekki hvat nit ílluðum og ofkar at gera. Lauda
nátt var á állu. Flestir fjallarnir nit sjást fegar
fetta skeði. En fegar vindbrá ofkar stóðu sem hæst
bar at ofkar hó nærri. Bátt var fegið hvítum
skýjum kéldum Kopnum, sem hátt hófu sig, og hvíla fór
allbrjá. Fóttumst nit nita, at parna, fari flétti
af hinni voldugu fúngvalla lóg-reglu, sem állu ofbeldi
og lóg brotum, átti at halda í skefjum

Skemmtinni kom nær, og heilsaði þeirhi ég glaðlí, að
þarna voru komnir. Jón Vatnsmann frá Hvammi
og kona. Olafsson kennari frá Laugarvatni. Við
höfðum þeim frá vandræðum okkar, og ókunn leik
En þeir höfðu okkur oftar margt, sem að gagni kom
bæði í þetta sinn, og síðar. Allmörk. Þeir valtu höf-
uðreglunnar var, auk þess sem að hún átti að halda
uppi reglu, að leikbræðra þeirra er þörfnuðust. Eftir
lit minn þessara manna, heldum við norður veginn
yfir fjöllin skriðdrekum megin. Skiptá lit leið, sem liggi
yfir minni fjallgarða stað, beint á hvarfið á, að eitt-
hvað stóri fengist vori í mund, sem okkur mundi
byrðina á brott. En þar næst á dagurinn sem þeir
fóru, það mat ég, að eitt hvað myndi standa til, eftir
þeim orðum sem skrifuðu á þeirra völl, frá
norðan völl. Viðræður við þann veginn voru hjálp
og við veginn þar sem að hann liggur niður til
Almannagjá, stóðu mörg, feikna stór hjálp. Það var
vatnsins hjálpari. Þar gat maður þegið sakir, og
jafnvel svalandrykk. Eins bæði unnum við að halda
á þann hinn sá eitta völl. Við fórum þann hjá
gegnstöðum hæðalli, þar allir þjóðfélagar að þar
fram og dauðum. Og nú lokaðist, nálgast mest
við hina dátum leyni hjálparborg." (Frank).

Hún hvíldi lega hönd sína. (Frank).

Ég talaði um leið hún að
þorgautstöðum, þegar þangað kom var bak-
vörðurinn orðinn óþolandi. Varð ég því að
segja mig við til þess, að hún líka við mér
meira hvarfinu. Og var nú komin að síðu
dálitla stund, og ákvað að fara að leggja á
stað suður að Þingvöllum. En þá sé ég hvar stúlka
kemur gangandi utan gröndina. Fyrst hélt
ég að þetta væri Magna, hún hafði líklega
séð ég um kvöld og klæðið sig á stað á
eftir mér, til þess að laga fyrir sína
En brátt sá ég að þetta var ekki Magna
heldur Dagga á Þingvöllum. Ég hló í huga, og
hjartað hoppaði í mér af gleði. Ég hugsaði
með mér, að ég skyldi taka, og fá að fara
saman á hestinum, á meðan, það sem að ég
ákvað að segja við hana. Bakvörðurinn
var hættur um leið, og mér fannst á þeirri
hálfpart um, að hinir félagarnir hefðu allar
hrúgað byrðinni á mig. Eftir því sem að hún
kom nær, óx hjartslættinum. Ég beygði hestinn
svo vel, að fannst ein hver köldur hrollur
upp í hálsinn á mér, sem að ég hélt mér

leya al vori hjortat, ol pol hefti lekit stokk
opp i lopit og sati mi fast i halvinum.
Seyya vay mi sell komin, og ~~pi vor~~ ey
kunna al steinglepna aller pri sem al ey
ollati al seyja. Og pegar hun kom og heilsati
mi, gal ey ekki sagt ell eriatta orl. en
greip batum hondum fyri munninn, bil pess
ol gryta hjatol. sem al mi fannst, ol vera
al koma alla leil opp ai mi. Ey vor mist
halfpinum lika, pessa stundina, po al ey se pol
sjalft ar endranar. Seyya hefur mist sagnit ey
vera halfpinum halfvopnlaysur. pvi al hun
segi, ypti al hoppa hoppi a mey lilla stund.
"Pvi situr pu pa" "Hun ell hvat neikur"
Sai sagti ey, ey var al leita ypti pa. Hun
brosti vandraelnis leya sagnlist mi, pvi ol ey
skilst lil pess al lyta a hona ailundan ovi
un leit. "Jor segi hun pa, vil getum gjam
ann ordit tom pessa konu-sudurypti. Ey hlo
mi upp og oskyndi ol fojna mey. Fokst pol
pol vor brattr. Ey kant honi ol leita kona-
ar potti hun pol. Nu er alli i lagi hugsati
ey. Hun spurti mey a hvat pol ey vari, og
vart ell hvat tvo stritin um leil. Skyldi

Hoyra hopa segi honi allt. pol var sva sem onogt
leyt ol hreyta pvi, pvi pessar velpar segja pa allt
dag eins og straksvarar. Ey hugsati mel mer, ol
leit mundi vera ol segja honi strax i hvug
rind, gjortum ey vari, annars mundi hun pola
mey mel sparsmugum, og sagti honi pvi al ey
vari i hvorbonum. pa hlo hun, en var leil pa
ey ol hun lengsklati brynna, pol patti mer ekki
gotsvitt. "Nu ey hvorug hefur pol pa gengil
sparti hun". Jel sagti ey, "Hun hefur pa lekit
pig sagti hun". Nei-o nei segi ey per hopsalt
ol hr upp brolit mey. pa hlo hun aftur, og sagbit
ekki skyljo i vil hvat ey alli. pi sidir pol
ekki sagti ey, ol vi i sinhver perra lekit mer,
pa hefti ey ekki leilt pig honu. Hun lell ol
pol ynti mi stell onogja, sem al ey hefti ey
pvi. En ailla pa ekki hopa mer ol leita pig
ai ofi. "Ey lell ol afkar vardi libil vi aftr, mer
pvi" segi hun pa. Nu nit bersyn ekki allog ol lat-
ast sagti ey pa, pa ol pu vardir konan mein.
"Nei pu ell nit pol, ol ey vardi konan pin, segi
hun pa, ey er [illegible] un ol pu vardir ellhvat
lil ol vinna, ey ol pu ell ol pa mey, segi hun
pa, og onsti mey allan mol augunum. Nu hefti

mer ekkert á klöppum. Skyldi hún ætla að vanda mig eins hvassa fordæmingu, vits og þeir gerðu í gamla daga. En svo segir hún, „Heldur þú að þú getir komist upp í Þrymheim. Ég hoppti á hana dálitla stund. Já satt var það, að hún var hún, og sjálfsagt hvarflaði hann ei, og líka lagði þung á hlíðina. Ég gat líklega komist þig á bakinu, sagði ég, svo. „Nei góði minn sagði hún, ég er þín ósköp að deyja á baki manna, og ég vil alls ekki eiga þann mann, sem ekki getur komist upp í fangið!" Nú vil ég sjálfur nú líka sagði ég, og reyndi að bera mig vel

fyrir að mér komum dettur að minni í sögðu ég átta að reyna að bera hana upp um, En þá gerði hún líka að verða mín. " Ég að ég klappa henni á kinn, veit ég ekki hvað ég kann að gera, þú að þú sért mikið snotur, þó að þú sért hálfgerður ósiðil". Ég tók hana svo á handleggnum og út í. Lang var hún en ég hélt mig þrátt um að ég gat. Loksingis mér var undir því komin að ég kæmi klappi minni þarna á land. Ég var komin út í miðja ána og allt gekk vel. Nú var ég komin þar að bakkanum hinumegin

steig á land og ætlaði að leggja hendi minni upp á bakkann hinumegin, en sjón var á klettastall ofarlega, og rann upp á, og datt aftur á bak á rottinn niður í ána, og missti hendurnar. Ég braut mig ekki og sagði hvernig þegar ég að sjónin var komin upp á bakkann sá ég að stelpa hljóp hérna upp á, og hugsaði mér hún væri systir.

Ég var illa á mig komin allur líkaminn hálfmar að aftan neðan, og gamla hún ömmu sagði þarna kalt og allt. Aldrei mátti ég ekki þarna á mitt hvað að sjón hefði blekkt, en ég bjóst við því. Ég hugsaði mér að mitt barnsvit væri klárt sagði mér mitt steinum, og ætlaði hálfan á sjálfum mér að hoppa á steinstallann. Þetta var í almanaks fart, sem að ég hoppti nokkrum sinnum á ofan fart, og var ég þá búin að fara margar vaði fara, bæði á sjó og landi. Ég fann að ég þekki ekki vera og persónu var breytt í bráðina. Hún var ég líka aldur klæðar, og verkjaði í fingurna á hendinni. Ég minnst sagði mér mitt Karlsbrautarlaun, konu Skíðjalt, sem að ég hoppti hrapað tvo sinni á. Hann leiðir sagði ekki mitt upp á brúnhæðina. Líklega varð gæfan karl alla sína ævi. Og allt annað hoppið sem líka varð hann til klukkan að koma.

Ég tók svo mína á kvöldum þarna vid ana. Best mynti vera ad komast heim hid snarasta, ef ad ég þá komist þad, þá stutt vari. Láta mér batna í hryggu em, sem ad ég bjóst vid, ad taki ár, ad brestir mér gréru. Og fara svo enn á stad, til þessara heima sætra sem efter voru, þarna þramm á bæjunum. Og ekki skyldi ég fara á Mikjálsmessu. Næst skyldi ég fara á Davids eda Salómonsmessu. Þeir voru þá alltog miklir kvennavinir, þá þeir lifdu, saudir nir þá er nú þessari söger lokid, og vona ég ad stúlk ernar lagfæri, ef eitthvad hefur ruglast hjá mér og samtali okkar.

Karlssonur.

(Athugos). Hinum ólánsæma bónarda fara hefur borist til eyma, ad stúlkunum þramm á bæjunum sé farid ad lidast efter heimsóku hanns. Hugsarhanns ér þui ad leggja á stad einhvern daginn og heimsækja þær. Þvi bakid er ordid sæmi lega gott. Verdur ósangar þeirrar ferdar vænton lega byrdur í næsta blodi.

Ritst. Páll Sigurdarson

Annáll Holtshrepps árid 1921.

Vetur frá nýári mátti heita allgóður, fannlettur en óstiltur svo fé vard ekki beitt sökum nædinga tíðust var veston átt.
Úr sumarmálum spiltist og var varid kalt og storma samt, svo gefa vard ám um sandburd.
Kýr fáru fyrst út í byrjun juní. Allir höfdu nóg hey svo afkoma sandfjár var göd.
Sumarid var mjög slæmt látlausir kuldar, stormar og rigningar.
Votengi spruttu illa en hardvellisengi nokkud. Tún voru yfirleitt vel sprottin en tödur hröktust og urdu vídast léttar og lélegar og úthey reyndust illa, hröktust ad sumrinu og drápu ad haustinu.
Til sjávarins var mjög óstilt en þorskafli med besta móti þegar gaf og höfu allmarigir tekjur af þui. sem nærri sjónum bjuggu

Vetur frá haustnóttum til nýars mátti heita gódur snóléttur og ekki mjög óstiltur, en allmikil frost. Skauta svell varu svo mikil ad ekki höfdu slík komid í fjölda mörg ár.

Verd á innlendri väru steig mjög nidur, svo ull og gærur seldust adeins fyrir hálfvirdi frá pui sem var 1920.

Skuldir hækkudu afskaplega, sem stöfudu sumpart af verdfallinu og sumpart af hardærinu árid ádur, sem talid er eitt hid hardasta ár á Íslandi sem komid hefur. Vidskiptakreppa var mjög mikil á öllum sviðum.

Hreppspyngsli jukust nokkud. og útsvö ~~stigu~~ hækkudu mjög og breyttust talsvert frá pui sem ádur var, sem stafadi af pui ad bygt var á ödrum álagningar grundvelli en verid hafdi ádur. og sed var vid pui ad ekki gæti komid til mála, ad tekjuhalli yrdi eins og verid hafdi um mörg undanfarin ár.

Hædsta útsvar var 620,00 krónur hjá Jóni G. Jónssyni Tungu.

H. H.

M-á-n-i

8 tölublad 11 árgangur 29 Janúar 1933.

Útgefandi U. M. F. „Lön" í Stiftu.

Ritnefnd. Skarptedinn Pétursson
Páll Sigurdarson
og Hannes Hannesson

Minningar frá Þingvallabátidinni) Frh.

Ekki man ég mi, hve tjöldin voru mörg, en pau skiftu nokkrum þúsundum. Tjaldborginni var skift í hverfi, voru götur í milli; hver sýsla hafdi hverfi útaf fyrir sig. Mitt í hverju sýslu ~~sto~~ hverfi, var eitt stórt tjald, sem kallad var bíd. Skagfirdinga bíd, Hinvetninga bíd, o. sv. fr.. Þessar bíder áttu ad vera, ad alsamkomustadir, þeirra gesta sem mætti voru, frá ir hverri sýslu. Þama áttu þeir ad geta komid saman, til fagnad ar. Var oft kátt í bídum þessum. Sungid, dansad, og rædur fluttar. Vid fundum fljótlega Árnesinga bíder

Vit eitt hjaldit fyrrettum nist af hestunum, og lekum inn
forangr okkar. Bapnar skundadi þá lil kyrkjuvigskirkju.
Sigrún hafdi sig lil ferdar, en nist fóri fólum onat hestana.
Vit sátum, at einkverstada var gleymsla fyri hestana, en
ekki vissum vit hvar. Vit fórum yfir vegginn vestur fyri
Almannagjá. Fegar fangat kom, hittum vit gestinga, sem
at vit á lystum at vori hin vella hestagirting. En hlit
hennar var lokat mot lás, og dyrnavörður engi. Nú fór at vand-
ast málit. Jeg vard nú yfir hjá hestunum, en fóri fór nidri
fyrivöll apter, til fess at koma upp á Sigurði Grapessyni.
Jeg sat fyrst einsamla kyrr í kví lengi og ekki kom fóri.
var mér heldur farit at leidast. Um sidir í kom hann þá, og
hafdi ekki fundit Sigurd. Jeg fór þá á stad en fóri tók vit
hestunum. Eg gekk nidur at hinum stóra veitinga húsi
og leitadi. Ekki hafdi eg lengi leitat, fegar eg hitti Sigurd.
var hann at setja upp á framan hjaldit, skálarsk mat
stóðunum. "Veitingahúsid á m. Sambandsins Skemtistöðum, og
Stefnir stóðu í boga yfir, mynd af fjallkonunni Skemti-
hússins, mat Pyramidi reidda um öxl, hefjandi sig til flugs
yfir Almannagjá. Eg vard mjög glad er vit at hitta Sigurd.
Spurdi hann eptir hvar vit ættum at skyggja vit hestana. Sagdi hann
okkur at fara mot frá vestr at Kárastöðum, sem er skamt fyri
vestan Almannagjá. Fangat fóri vit svo mat hestana, og komum
fóri til gestsins. Át fri heim hildum vit nidur á fingvöll

apter, og hófdum vit svefns, eptir at hafa mat í kuppi ofan á
okkar, en fat gengust leift. Ekki sofum vit mjög lengi. Fegar
vit komum á fætur, fengum vit okkur mat af skinnum okkar.
fostum okkar og hófdum eptir gardvolkit. Át fri heim hófum
vit gengu um stadinn. Allsom dagin drógu fólkit at.
Bifreidarnar fóru ekki nema at vestri bakka Almannagjá
ar, fat en vard fólkit at ganga nidur á vellina. Fjöldi kom
ríðandi. Hestahóparnir ókyrja mörgum hegum, og hestarnir
mörgum í hundrotum, eda í hit nidi fri sinum. Allir allstaar í
voru átt ýmsa ramhaf. Seint um kvöldit, komu fjaldfélagar
mínir. Voru þat Biskupstungnamenn. Finnur Kolsenn, og Guðka.
Hafdi eg eigi enn at gefa nogur fyrra lí. Skagfirskum kunningjum
minum fálti eg sýna sýslu hinni og sýs hegum hérum sínu, nat
fri, at hefja hjald mat Árnesingum, en eg hit fegindis, sitja fyri
skyldverkinni, nestur kvar og einn desendi, at vita fat á fram-
eg sem konum sýnist. Vit gengum snemma hit rekkju um kvöldit
Lögum áll í einni flatsæng, mat annari hlit hjaldsins, en
höfdum fangar okkar mat hinni hliðinni. Árla átlum vit at
rísa nesta dag. fri kl 8½ átti allir fingheimar at skipast í
fylkingar, hvert sýslu og bæjarfélag sit og fyri sig, ganga undir
merki sitt, og ganga hil Almannagjá, hil fess at hlýda fará
guðsfjónustu, er átti at fara far fram, sem upphaf hátíðar-
innar. Nú sleit eg félagskapnum mit Árnesinga, og skundadi
hil síns skagfirðinga hinar, hil fess at ganga undir fylkismerkis

fegar kl kirkjunnar kom, var sonur sofnaður allmikill morna-
höfuð, en ekkert sást. merkið. Fór þá að koma eller kur í flokkin
Fróð fegar allstaða skaut upp merkjum í kring, og fylkingarnar
kittust í ákveðnar röðum. Það kom þá á daginn, að merkið var
ekki fullgert. Stöðum við því kyrra á stað nokkra lausn, var
orðið kalt kl þess að vaka. En nokkur röðin var þó, að sjá sitt
um daginn, hina fegurstu mynd, af Drangey, blakta á merkis-
stönginni, yfir dyrum skotfæringa kúlur. Sóndi merkið sú kl
kasta á kinni skrautlu kl, eru söng var fegursta kvæðin, á kringi.
Kl kórsins einhvernveginn á þann í strauminn, enginn þorði að
aftra sér at, kjótast á móti kinni kjandi mannvegg, sem kvast
vesler í gjöra, með ómótstæðilegum þunga, eins kann, vant að renna
eftir, við blíkall kergð, aftur bakka gjáarinnar. Fast upp við
kergvegginn, hófst víst reyslur, prédikunarstóll. Upp í þenna
stól stó ný kirkjuprýðandi sjón Helgason. Hann talaði, hátt og
skýrt, svo að orðin kunna kvæðist allvel, þótt fyrir það, at
kergmálið hagaði sér nokkuð á annan veg, en menn höfðu
ímyndað sér í fyrstu. Röddin kirkjna var góð, en ekkert óbrúkl
at með farnað. Öll kolunni kvöldsjónarinnar, var gengið, til fjóss
fjarska dásamlega. Þar hófst víst reyslur, stór og mikill pallur, með
rokum, á pallinum var auðstóll. Það náði að flytja mörg, en
pallurinn var ótlátur, kunni kegnaðu gestum kátíðarinnar, sínu kvöldi
og áðkvöldinu. Upphóf söngpallur var undir nestri bakkanum,
en Lúðrar er á efstri bakka gjáarinnar. Til Lúðrarna gekk

enda kunnu sjónvarpa kópur, með einnunni kl kunnáttu,
ríkis, og að mér gengi nú vel. Ég var nú kunn á fjöru
kringum, og öll þóndi sig kafa kæra yfir glæsimi sjálf
þar kefðu sét kl mín þá, allar sem Línar voru að krypp-
kjóta sig, þá kefðu þar einhleypa gjörst yfir því, að hafa
ekki kékt við. Þar kefðu þá alltaf mátt eiga það víst-
að fá að kleppa kringum yfir glæsimi, Í rauninni var
alsæ sama, á hvað kringum var kleppt, hann fór þó alla.
Nú sóttist ég þann kring, og kleppti á stað. Ég fór og bað
á Skógfellshlaðinu. Lauga kom með vatn í fötu, sumum
klatið, það átti víst að fara í kroppið kanda mér. Jag baud
góðan dag með kurt og þí, þínu og mér er kætt. Hún gekk
inn í mótti, Þar Lauga sæti ég, mér er ég kominn. "Þú ert
sá þat mi" sagði hún. Er þá ekki þarft að kentast yfir þú á
ég komi, sagði ég. "Akr Mér – sagði Lauga alveg hissa, ég kef
ekki átt neitt von á þér. Allsæ eru þar jafnaldrunar, þeirra
kvikar kugsaði ég mest um, hvi kæti hún ekkert átið. Þá sagði
þú kú kann að ég er komin sagði ég, "mig kafnaði eftir ég á
þat sagði hún, nema sagði hún svo, að þú ætti kominn á
ílsbuxunum í annat sinn, og um leið sá ég að hún leit kann
að kæsinu. Ég leit mit líka, og sá þá, að stígvélin ká í
glæjanum, og klá framan mæjs á þeim kann mér í kugan
kugsaði ég mest um, kann grunar illilegt. Lauga sagði ég sem
ég þarf að tala meira mit þig, mit skulum kann á þessu

heima, það er ekki hægt að vera hér. Og að þú þorir ekki
hvað að þú talar við mig, segir hún, þá, getur þú gert það hér.
Já en hann dettur í gluggann, segi ég þá, "hvað gerir það
segir hún, hann hefur ekki meiðst. Nú vor komin á mig krepa,
svo að ég sagði á hvaðinum væng, ég að þú ekki vilt koma með
mér út fyrir heima, og tala þar við mig, þá fær ég og tala
akkúrat við þig. "Ja blessuð góði farðu þína leið segir hún þá
ég þarf ekkert við þig að tala, og að þú þorir ekki hvað við
mig að tala, þá er það þín þögn, en ekki mín, og þú getur
gert það hér. Nú vór ég alveg í standandi vandræðum, þetta var
mér í fyrsta skipti, mig þeim hinna skilkrana hafði
mér verið vanda fyrdi óþeg, þar varð þá allar fil með að tala
við mig einslega, þó að þar hrygg brytu allar á ísfir. Það hafði hefðu
ekki farið það orð af mér, að hefði ég fyrir unga stúlku að
tala við mig fáein orð. Jón Lauga mín segi ég, mig stígg ég á bak
og ríð heim, ég að þú vilt ekki tala við mig, þegar utan þeim
En hún hrópaði á eftir mér að lokkarnir flögruðu á allar hliðar, og
sagði, við fyrir bað þar ég ekki, vað þú, en þú skalt koma á þeim
og fá þér kaffi, ég get líka talað við þig inni. En ég vanlíst
heilræðanna, hinna hyggnu, "Veggir eiga eyru" svo að ég sagði
ekkert annað en, stíg á bak, dó í þann hraða, og hleypti út
allar Tungur. Ég var svo reiður, að ég þá á hvað sem fyrir varð, ég
held líka að Grani hafi skynjað hugsanir mínar, hann var á blossa.
Þegar ég kom út að árni hægði ég ögn á hraða, ég leit upp

Ég hafði þá varla fyrr við heima, að ríða um annarra
kaupstaða, hann Pál, við stóð hann fyrir framan mig með
fjandi, höndum, það gat almáttugann líka, og spurði mig ofur
hvað að ég væri orðinn við lang. Ég dattl það á mig, að
að hafði hún nú verið grimm, þá hafði ég líklega beðið hennar, ég
veit samt ekki, líklega hafði ég nú ekki gert það samt. En
sagði þó við Pál, það vildi ég að þú hefði nú verið grimm
hún mín. Ég það tók sá Grái rokurn í ána, og út fyrir, það
var alveg eins og hann vissi hvað þetnin væri hátíð, svo þráð
beint hélt hann stefnunni. Þegar ég var út Deplabúnt, sá ég
að stúlka gekk út frá Deplabúnum, það væri frænka
Jessíu. hugsaði ég mér mig, ég beið á þeim Grás. ogvið dró á hann
sonum. Ég dattl aftur á Grana í lag, að hann væri. Þegar, en
mikið var hún bráð af sjón hefði að sjá, ég var viss um að ég
gat alls ekki náð af honum hana og fór, ég þá að á Grani
og á hvítbil í fjarri. En ég sá bráð, að hann var hægur, en
dýrið: svona, hann hafði hún aftur fór á skeiðgrið, að
hún kæra líka vona hann hafa, að í lagið. Ég var
komin að hlið hennar, þá Grani hægði hægðar, ekkert
skeinon, hefur mig viðað, að ég vildi að tala við stúlkuna.
En það kannið sér við það, að það væri allsamar ómögu-
legt, hefði aðfinnanna, þegar hestarnir, Grani og
mikill: það, annar hafði þá lið þar, að hafði, ekkert
líka, þarna á hnakkann, sem fór fyrir mér í hann, en

[illegible] fór burtu en kom[illegible] á mekkann, og fór alla leit á fjöl-
[illegible] it þann er lýsingu. Og hugði at Bogga hrópaði. Í því fell-
[illegible] kinn: "hvað er Bella". Og Og ætlaði at bölta á fætur, en
[illegible] hann var öllúst lamaður, við fannst hann allur dvínaður
[illegible]ina, enda var það ekki ósennilegt, hugði, að Bella yrði
[illegible]það, kæmi á höfuð it ytra í svell, það skal kosta líka blóð
[illegible]lí þess at fóta það. Og þakkði um höfuð it á sér, og fann
[illegible] at allt var kalt, nema hár tönnur, sem skröltu, og það var
[illegible] besta tónnarar, þar sem at ég hafði aldrei heyrt tannpínu á
[illegible] Og var komin á fætur og ætlði at þerna Bröa. "Þú ætlar þú
[illegible]ína og bölvaður glæpa-morðari", ætlaði að æpa mig um kalla
[illegible]sagði Bogga þá. "Já hann er auðvitað sá Bröa sagði ég á móna.
[illegible]alli var upp á sátt, karli hamra, og ætlaði aftur á bandið líka.
"Nú ég komi á bak!" sagði Bogga þá. "Já það er ekki samkomu-
[illegible]lag, sagði ég, ég þú ætlir gleyma, fengið hann Jónatan sem?
"Nú ætlaði að gefa mér hann?" sagði Bogga þá, og brá glett-
[illegible]is leg. "Já hvað vilda til mína segi ég? Og á ekkert til mína
[illegible] gáfa mig, segir hún, en ég hef mig mína einni en mín sett þá gátu
[illegible]e. En vilda þá eiga gefa mér þig, ef ég gæ þá aftur
[illegible] mig og Grána, það er mér alt bætt, segi ég. Hvernig hvað ætl-
[illegible] ég meinta á stjórnmálum? spyr spyr hún þá. "Já ég er hálfan
sagði ég þá mér fannst það á líkindum at segja það, þá at ég
ekkrkrati svolítin til. "Ég skal þá segir hún það þig svolítinn
kompánetta segi hún. Svo hlýjaði hún, og fuldi þessi lífsdi

ósköp, já sú var við mælt, um öðrum, og aðrennum, sem
dugði ekkert annað en hylling. Og var komin á bak, mér leyst ekki
á. Ég vissi það ósköp vel, at þá at Bogga vildi gera at
þetum bottum sem at ég hafði kenni. þá ætlaði þessi vota allag
heima upp á hausinn á mér, síðl og dag, en það gæt ég ekki þol-
að, ég vildi alls ekki verða öðrum, og skyppa þetum reiðum
sem at ég var kúinn at nauta honum. Hún fatta, hélder skyldi
ég vera konulaus, þá illt væri. Sá Grái var farinn at ókyrrast
þá upp Bogga. "Far gát mínn, ég at þú skilt vera kominn á
þá gang ég at til baki þinn. En þá vór tíma með bólit. Ég hló í
fann Grána, og sagði um leit. Far far síðasta sinn. Upp á Grá
lokins hoppi á hryssibúnum, gat ég fært at hugsa í máli. Ekki
var þetti þetta leikrit sú upp á, þá far kúm ekki mín hyggðar
hug í bakit á mér. Skilkarnar - fóru far allar á hönnuð-
at fara snúna mót mér. Og mátti það þá alveg hyrja vitl, at far
vildu, Og allt var á botnin hvolft, ait og kúpan mín í mér, enda
var ég kanzkildegast gildasinn í allri sveitinni. Já og þá vitar
væri leitað. En ég hafði margt hart og þetsari gert. Og ég mátt-
hugga ykkur bræður mínir, sem eigið ykkr at gæta kúa svátu
gísla gæju, hitils fögnuð, at vera á vora ykkar á þessum skilkarn
sem hafa leikit svo hafi hugi, kúna mesta mestal ykkar. Þá er mín
sögu minni lokið. Sannan finnst kúi óþoð, og hefði ekki átt at
komast á prent, það er ég hit mesta vitl hjá þeim, þetta hefði átt
at fara mót mér á grafir. En þetta var mín ekki meiri háttar

mál. Konur þeirra fóru um sveitir, og margt er þá ýkt, og sumt skáldað. Þessvegna komst nú svo langt, að stórir sjálfir tröllum, sem allir geti sér þar orðið. Nú finnst hún ekki aðra ágætt nútíðarkonu fyrir þá sem alla til kvenkosta, á mörku árum. Til þess eru nútíðar vonir þær. Þar skiftir mörgu, verk allar samar klæðnaður og salar, og þekki þekkir nú miklu betur en áður, þá engin þekkir þeki mér. Þegar og þar mest til kvenkosta mun og þarf aðra kost og mata aðra að gerð. Lífið heitar þar til hún sú valdi konur.

Þórólfsstöðum.

Annáll Holtshrepps 1934.

Veður frá nýjári var snjólétt, en mildra samar. Fátt er vetrum minnis. Hross gengu í samum bæjum, nokkuru eyri sjálfala, og gaf þó var allmikið heill. Þá kom í einmánaðarbyrjun, og varð lands lætur, en fór norri strax aftur, svo skepnugöngur kepst við til eða ekki. Þorð voru lítil, og hríðar varla teljandi byrjun um sumarmál, þá gerði allmikið hríðarkast, svo þó að jörð gar aað undir, fór fjörin og snjó festu fljótt aftur. Vorið var gott, og skepnur héld ágæt. Heyfyrningar voru með mesta móti.

Sumarið mátti yfir heitt gott kalla. Þó kom í skúrar byrjun, óþurkakafli, og hröklust töðuraktir

Einnig kom oft einstimi og mikla þá úrhelli. Haustið var ákjósanlegt, mest vart þó úrkomur, en hríðar litlar. Veður þá sumri lít skýjað var snjó lítið, svo að ekki var fært að gera hvorum sem ekki varð notað, og snjó lét var snjóa létt á. Ýmsar farsóttir gengu á árinu, og þó svo að sjaldan eða aldrei hefur verið svo kvensamt. Helstu sjúkdómar voru þessir: Lungnabólga, Skarlatssótt, Taugaveiki, blóðkreppusótt, kíghósti, kvef o.fl. Einnig sérstök hósta lokusýkin og mátti heyra sjúkl, og varð að hefta stöðum Barnaveiki og barna bólur lítilar. Þó komst Þuríður Björnsdóttir fljótt þá Lömbunes-Reykjum, að Ytri-Hóls Stöðum, og fór hingað þá bæ, að Brúnastöðum, í Holtshrepp. Skömmu síðar fór Sigríður, ráðskona þá Lömbunes Reykjum, hún og sjúkdómurinn. Í nánd við Veðra voru í svipuðu verði og örlítið áður, eða þó tíðar bakaði, svo enn allt og gerir, en fiskur sjaldgæfur í verði. Veðrátta var með síðustu móti og úrkomur, hinns þýðasta sjaldgæfur var gott á öllum sviðum

Allt skýrslur fé er. Fjölgun var varla lítil síðustu ára, og skýrslur þar, en engra skýrslur í Hagasveit, sama og áður hafði verið. Á árinu var skotnar grenidýr fé og í Hagasveit, og var kostnaður mörgum -12-13 kr. Skýrsla þessi skrifa Jóhann P. Hagasveit. Þór í Tungu. og Sigurð. Jósefs Ósum í þessu fé hafi verið vörður skrifari árið, en í s. t.

Kryppspípupli voru sviptur og orðið átar, hobella ið var
um 300,00 kr. hjá Jóni á Tvøru. At vegsvinna varall-
mikið annað. Tryggir sýslujøtsstyrkar, var aldrar lið
Landkonula við Vilslev, og þess vegna ekkert sendt
þar. Við barnaskóla Sálðstrygds varðu kennaraskjúl;á
árinu. Kennari Sjúrðarinn Mosgaard var skuldi burtur
við skúlan tá í nógvi Bjarnasson frá Saltárbaki.
Fevri fóru á vøntaskúlanum í Klaksvík.
Kristján Sjúrðarson, Sandi og Hestmanna Gudmundsen
Prestaskúlum, vóru at Skúlum í Gjáldal, er skal sóknin
velur þenna þar. Silvur Jónsson Tvøru, og Jóni Pálsson
Brimastøðum at Leirvatni. Oktober D. 3 komnar tær þá
Íll kryppskúlum, fór á Norðtoftir Akrarnar.
Prúlopin sína opnaðar seint á árinu Hans Sigurbjørn
Pogtson frá Skúmsvøri, ~~og Jóhanna~~ I- og Anspri Jóhanna
Antonsdóttir Nesstøðum. Fevri dáu á árinu. Jónas Jóa-
kimsson Knoppastøðum, var á áttatíuárdi; og bryti hvirvin
at vera Veitastjóri. Oktober Mongrimsson bondi á Eiði,
á besta aldri, dugnaðarmaður heim ovurlí; og drongur gáðan
Svanir kom á Sv Gaulastaðvatn 28 Febrúa.

L. H.

Rúst. Páll Sigurdsson

Sunnanblástur —

1. Seiti hvør vinur sunnanblástur
sem at hvørji mildum vindi
hjástaðil svalbiti, ársól hlær.
Fjøl skýja traji fjøll
sunnarkliv sem, er kær
sendi fjøll mót fjálgum vindi
Seiti hvør vinur sunnanblástur
sem at hvørji mildum vindi.

2. Sú velkomin sunnanblástur
syngi frí yl at hjartarótum
andi þínum mér ánat fjør
allt frí fjøllum, landi og sjór
Kom frí vinur kom frí nór
kom at vekja lív í fjøllum
Sú velkomin sunnanblástur
syngi frí yl at hjartarótum

3. Vinur kær mitt vøkna sinn
veldu frí at hvørjum sáti
Ársól hjástri hvørji frí
at hilla kalda vinjóspæit
áður er sefur fjøllin nú

Skalondeins vöttr mesti
Vinir kor mill vöyju sviđ
aldu þér at ~~vöyju~~ sköti

4. Blómin eru sem brenna af þrá
Bíða sín með Köldum tárum
send þeim varma, — segðu þeim frá
sögðum þýddu af Baldri hrá
Vísku öllum lit af Fjá
leyfðu Rudda og dreyf í Fjölum
Blómin eru sem brenna af þrá
Bíða sín með Köldum tárum

L. H.

Skaka. Skörðin þyrsti, hugar dofnar
af hvarfi ekkar dagsins skinu
Gösið deyr, þá lengsins formar
hitar sem at hálfu hinu.
Á Síðasta sumardegínum
Sumar kveð-þú láði láðir
hugur sefur-svefn kor
himið dökku klæð breiðir
heyrðir gný-þú og nótt. X.

✝

Ólafur Arngrímsson.

Hann andaðist að heimili sínu Eiði í Fljótum síðast liðið haust. Foreldrar hans voru ~~hjónin~~ Sunnefa Ólafsdóttir. Ólafur sál var fæddur árið 1901. að Eiði. Var hann því ~~rúm~~ rúmlega 20 að aldri þegar hann lést. Er því hið mannvænlegasta sinna af efnilegustu sonum þessara sveita. Foreldrar Ólafs sál eru þau Arngrímur Sveinsson, og Kristín Sigurðardóttir, sem búa enn á Eiði, en þó komin á elliár sín. Ólafur var elstur af systkinum sínum ~~alls~~ sem upp komust, en þau voru fjögur að tölu. Ólafur sál var hjá foreldrum sínum ~~alls~~ alla æfi, eða þangað til hann fór heiman að heiman. Hann var skírður af Séra Stefáni Jónssyni, en Séra Jónas Jónsson á Hofi hélt húslestra á heimilinu. Um tvítugsaldur fór hann suður í Skagafjörð og dvaldi þar á ýmsum bæjum, á Reykjum á Reykjaströnd og í Hjaltadal. Kom svo heim aftur, og byggði nýbýlið að Eiði árið 1929. Mun hann hafa gert það með það fyrir augum að hafa foreldra sína, að ellidögum á Eiði, því að þau voru búin að vera búsett þar í mörg ár, þar sem þau hafa dvalið mestallt sín búskaparár. Ólafur sál var ógiftur, en á eina fósturdóttur sem hann ól upp frá barnæsku, Ásdísi Guðmundsdóttur frá Hraunum; ólst hún upp hjá þeim, unz

og kynlist Oloj sál, þegar við gengum í
barnaskóla. Hann var nokkru eldri, og bráðþroska
mjög. Þá sagði hann gátur, rímur að
lesa, og skólaljóðin á Lítilbyrðu var
hann mest upprifinn, og kunni alls staðar.
Hvar sem hann kom, þylði hann glaðvær
og skemtin. Slíkum þótti hann í félags-
skap, hvar sem hann var. Var hann félagsbyrði
mest upprifinn. Stóð hann oftast lengi, at hugsjónum
þeira ungmennafélaga sem hann var með í
í, bæði í Vesturheimi í Þjóðlöndum, og í Íslandshlíð.
Líkaði var hann mjög gáfaður, var alltaf sjálfsagður
með, þá leikrit voru sýnd leikrit þar sem hann
var. Hann æfði Ljósberjann hann minnist Ólafur
þá hann lék, Hagyn í Hoppinu, Jyri í U.M.F. "Von"
og Björn í Fjósi, í Hlaupaþrælunum. Um leik
hans þá, lét sig Björgólfsson í hjálpræði svo um
mælt, at hann væri óefnismaður þjóðar. Hagi þótti
lítt minnis um, hafi leikið hann á þrí sinni.
Fullvel var Ólafur sál máli farinn, og mælti lítt
at skýra hugsvif sínar, bæði í ræðu og riti.
Mörkum þótti hann orga, nema þá sem mælt var í
hans skóla, en hann las allmikið og var fróð-
mæltur. Þeir sem kynntust Ólafi sál, og höfðu
mat hann, komust brátt í vann um, at hann
var mjög hugsjónaríkur maður, Hugur hans var
frjáls af bjartsýni, og sál hans í hugsjónaheimi um
sæt gátur lítilvægar. Hvellt var hann ræðukeimur
at ræða, gátu málspi, skáldskap, og drógu þá ekki
í hlé. Leikstaklega í ræðum í flutt, þá tæld
áheyrendur var ómótstæðir.

Dagfarsmaður var Ólafur sál hinn mesti. Þótti hann
aldrei hafa hátt á sér at fyrir dagfar, hvar sem hann var.
Lagði hann sinn skerf á félagsmálum, at ráðkvæmnis
áheyrendum, ýtti at hann fór at hugsa. Skýrði ávarp,
skundaði hann plöggum, í hreppnum. Mest lagði
Ólafs sál, hafa hefur áhuga mál sín og samvinnu
sem var eðlis at hyggja hjátrú illt. Óþjóðaþeir
menn sem hafa rangtrú, á þrí hinna hliða er þeir
standa á frostgjöfum, fræskum, gefur aldrei ætlað lúg-
lífsstarfi, hyggjum ótrúmennum, verða aldrei ábyrgð-
ugir þeim er þeir aldrei vona hálfsögð, hún hjá aldrei
í meiningum hjá þeim, sem kynnast þeim, og klaga
not þeim. Það var alltaf nauðr í því at eyða sam-
vistum við Ólaf sál, hann var fjörugur í gamni og gal-
vörn, og gat alltaf lagt eitthvað til málanna. Hann var
einn þeirra manna, sem kynti sig aðlaðandi, og
var aðlaðandi velkominn gestur. En hann naut sín lítt

Sum vor aðeins at byrja ~~skrifa~~ skrifa. „Eg fri vorblóm
hnýpa á hausleis hellunöll. Fauka nel, og pöpk fyrir
sunnlopi. Á vorin é eskan í fjöllum, hefur þrátt til
þess, at halda við fjelagsbji. Ungmennafjelagarnir, sumir
nýnýir fyrir bjöllum. Sá fallar sem þú tekst á stöng-
þeirra er ~~strákar~~ strákar á blöð nýnýgarnir. Og það stöng
skulu vera hluti af þeim „bautasteinum", er þú reyrir
þú, þá skömmu stund, er þú fékkst at stoga.

Páll Sigurðsson
úr Lundi

„Vor-menn"

Það hefur áll hepst getið um vormenn. Nú hinir ungmennafjelagarnir, hafa verið nefndir „Vormenn Íslands". Allir ekki menn og konur, eru „Vormenn". Askan er afkvæði lyginnar, gróður fremdarinnar af grómagni. Vit sum einnig „Vormenn" „Vorsjelagar", og viljum allhaga vera það. Vit ~~höfum~~ viljum hlúa að, hverju fjelags- og hreyfingablómi, smáu og stóru, sem nú getur að líta víðar, og ekkert fjöðrungum, nýgræðingi moldvörpu, mannlífsins. Vit viljum, eins og „Vormenn" allir, vorboðar, vera. þar sem ríkja, kalskuggar, eyðimörk, og öfugþróun, í skúmaskotum hlýrinnar, viljum vit, lýsa upp með sólgeislum, grænni vorbirtu. Allskyns þrá sem, ekruyrki og skóg, fremja að, veðri vorsins, og athafna, viljum vit, sanna gleðina fjelags og samúðar

Við viljum ölluum hönd rétta. Einstaklingnum, viljum við rétta bróður hönd samúðinnar og fjelagsbróðurinn hönd samtakanna. Því „Vormenn" eru allskyns starfsfúsir, og allhaga. Ekkert líkt sem, reyðir fjöður og hlýja lönd, stríðir leður, og sundin strönd. Allskyns vandar, öfugþróunar lönd, til þess að auka gróður og bæta líf. „Vormenn" á sundi-borðar kjör og líf, sumum höllum ýfkar, og ósátt hamingju hlíð. Sérhver ekkert þráfaldt, góðra vormanna, hins á fyrsta sæti til þess, at nýjum vorboðum, þá at hins sé hæld og oft hvíl, þá gegnir hin gömlsleina í skauti sínu. Eftir þeirra þarf aðeins að grafa. „Því at braut ætlar sumum móðurmoldin hjóðra, og mannsinnin ekki í landsins nýjum skóga"

P. S.

Skrítla. Hérlendis móðir kom inn til vatnsins, og bað hann að gæta sín. Hann sagði þá vatnsinn, hvorn mann á skyrtu hárið at vera? Hann hafði nýja lýsi ekki verið þrjú hár á hálfinum.

144

Ingr. Bergmi

Vcill Sigurðsson Lund

Stiflu

Ungmennfelagið

„Von" i Stiflu

Kitnefnd-

Skarpheðin Petur

Hannes Hannesson

Pall Sigurðsson